

**Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych
w Szczecinie**

70-415 Szczecin; Al. Papieża Jana Pawła II 42; tel./fax (091) 46 46 949

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU OŚWIATY W POWIECIE GRYFICKIM NA LATA 2011-2016

Opracowanie wykonali

dr Dariusz Pęchorzewski – Kierownik zespołu badawczego

dr Paweł Baran

dr Krzysztof Dmytrów

dr Mariusz Doszyń

dr Sebastian Gnat

Koordinator

prof. zw. dr hab. Józef Hozer

Szczecin, 31 maja 2011 r.

Spis treści:

Rozdział 1. Ogólna charakterystyka sytuacji w powiecie gryfickim z punktu widzenia celu badania.....	3
Rozdział 2. Metodyka badań.....	6
Rozdział 3. Analiza, diagnoza i prognoza sytuacji demograficznej oraz gospodarczej w powiecie gryfickim.....	8
3.1. Analiza oraz prognoza podstawowych zmiennych demograficznych w powiecie gryfickim w latach 2000 – 2016 z punktu widzenia sytuacji w szkolnictwie	8
3.2. Analiza oraz diagnoza sytuacji gospodarczej w powiecie gryfickim	30
3.3. Analiza sytuacji w szkolnictwie ponadpodstawowym w powiecie gryfickim.....	36
Rozdział 4. Wyniki badań ankietowych	43
4.1. Wyniki opracowania ankiet skierowanych do nauczycieli	43
4.2. Wyniki badania ankietowego skierowanego do uczniów szkół gimnazjalnych	51
4.3. Wyniki badania ankietowego skierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych	64
4.4. Wyniki badania ankietowego rodziców uczniów gimnazjów	76
4.5. Wyniki badania ankietowego prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu gryfickiego	84
Rozdział 5. Ocena sposobu funkcjonowania gryfickiego systemu oświaty	94
Rozdział 6. Propozycje zmian w funkcjonowaniu systemu oświaty w powiecie gryfickim	99

Rozdział 1. Ogólna charakterystyka sytuacji w powiecie gryfickim z punktu widzenia celu badania

Prowadzenie oświaty jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez gminy i powiaty jako jednostki samorządu terytorialnego. Szczególnego znaczenia zadanie to nabrało w momencie decyzji o decentralizacji systemu oświaty po przemianach w Polsce po roku 1989. Główne założenia prowadzenia oświaty w Polsce określa Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku. Ustawa w swojej treści określa m.in. zadania i obowiązki gminy w zakresie działań związanych z edukacją. Przejęcie określonych zadań przez jednostki samorządu terytorialnego wymusza na władzach samorządowych ciągłe dostosowywanie systemu oświaty do realnych potrzeb determinowanych sytuacją społeczno-gospodarczą danego regionu.

W związku z przemianami na rynku pracy, ale również z zagrożeniem jakie niosą za sobą zmiany społeczno-demograficzne w Polsce, Zarząd powiatu gryfickiego zdecydował o potrzebie skonstruowania Strategii rozwoju oświaty w Powiecie Gryfickim na lata 2011-2016.

Powiat Gryficki utworzony został w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą władz powiatu jest miasto Gryfice. Według danych z 31 grudnia 2009 r. powiat miał **60 595** mieszkańców. Na terenie powiatu występuje przemysł spożywczy i drzewny. Pas wybrzeża bałtyckiego z piaszczystymi plażami jest znaczącym atutem, który czyni turystykę istotnym elementem gospodarki, szczególnie w gminach Rewal i Trzebiatów. W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Gryfice, Płoty, Trzebiatów
- gminy wiejskie: Brojce, Karnice, Rewal

W obrębie powiatu znajdują się 3 miasta: Gryfice, Płoty, Trzebiatów.

Według danych z 31 grudnia 2009 r. powierzchnia powiatu wynosiła **1017,37** km². Powiat stanowi 4,44% powierzchni woj. zachodniopomorskiego i zajmuje pod tym względem 13 miejsce. Granicę północną powiatu na odcinku 40 km wyznacza brzeg Morza Bałtyckiego, od zachodu graniczy z powiatami: kamieńskim i goleniowskim, granicę wschodnią stanowi

powiat kołobrzeski, a od południa powiat gryficki graniczy z powiatem łobeskim, którego utworzenie w 2002 roku wpłynęło na obecny kształt powiatu gryfickiego¹.

Przeprowadzona w 1999 roku reforma systemu oświaty spowodowała utworzenie w powiecie gryfickim gimnazjów. Obecnie na terenie powiatu edukacja na tym poziomie realizowana jest trzech gimnazjach w Gryficach oraz w gimnazjach zlokalizowanych w Płotach, Trzebiatowie, Mrzeżynie, Brojcach, Karnicach, Pobierowie i Rewalu. Edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym realizowana jest w placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat oraz w placówkach niepublicznych posiadających uprawnienia szkół publicznych. Placówki oświatowe prowadzone przez powiat gryficki kształcące na poziomie ponadgimnazjalnym to:

- Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Gryficach.
- Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych w Płotach i Trzebiatowie.

Pozostałe placówki, jak wspomniano powyżej, to placówki niepubliczne, kształcące zarówno młodzież jak i osoby dorosłe, które zlokalizowane są w Gryficach, Płotach i Trzebiatowie. Oprócz istnienia placówek, które oferują kształcenie na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym na terenie powiatu gryfickiego funkcjonują cztery szkoły policealne zlokalizowane w Gryficach i jedna placówka oferująca kształcenie na poziomie zawodowym w Trzebiatowie.

Strategia rozwoju oświaty jest dokumentem przygotowującym działania zmierzające do udoskonalenia poziomu kształcenia, wykorzystując potencjał otoczenia i niwelując lokalne słabości i zewnętrzne zagrożenia. Prace nad projektem transformacji oświaty w powiecie mały również na celu ocenę dotychczasowych działań i rozpoznanie podstawowych barier utrudniających proces efektywnego kształcenia dostosowanego do potrzeb mieszkańców.

Wstępne rozpoznanie aktualnego stanu systemu lokalnej oświaty polegało na opracowaniu:

- **Analiz oraz prognoz podstawowych zmiennych demograficznych w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego w latach 2000-2016 z punktu widzenia sytuacji w szkolnictwie i na rynku pracy**
- **Analiz, diagnoz i prognoz sytuacji gospodarczej w powiecie gryfickim**
- **Analiz sytuacji w szkolnictwie ponadpodstawowym w powiecie gryfickim**

Według ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, jego efektywne działanie ma na celu: dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy;

¹ *Województwo Zachodniopomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy – 2010*. WUS Szczecin 2010

kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym; przygotowywanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

W związku z rozwojem lokalnego rynku, ale również wzrostem mobilności młodzieży, w toku konsultacji Zarząd Powiatu obrał jako cel strategiczny doprowadzenie do zmian w zakresie organizacji pracy sieci szkół i dostosowania oferty edukacyjnej do warunków lokalnego rynku pracy oraz aspiracji dzieci i rodziców.

Głównym celem edukacji oprócz rozwoju jednostek jest zdobycie wykształcenia umożliwiającego zaistnienie na rynku pracy. Kształcenie, które nie jest dopasowane do potrzeb rynku pracy powoduje nie tylko bezrobocie wśród absolwentów szkół, ale staje się również barierą rozwoju dla powiatu, jak i też całego kraju.

Strategiczny cel rozwoju oświaty w powiecie gryfickim został skonstruowany tak, aby wykorzystując posiadane środki i potencjał placówek oświatowych zadbać o jakość i efektywność kształcenia młodzieży.

Rozdział 2. Metodyka badań

W celu uzyskania sytuacji, w której działania strategiczne mają dostosować funkcjonowanie systemu edukacji do lokalnych możliwości i potrzeb, oprócz analiz społeczno-demograficznych niezbędne było poznanie potrzeb i uwag osób, których zmiany dotyczą. Ze względu na dużą liczebność próby, do badania wybrana została metoda sondażu z kwestionariuszem wywiadu jako narzędziem badawczym. Badaniem ankietowym realizowanym przez Instytut Analiz, Prognoz i Diagnoz Gospodarczych na zlecenie Zarządu Powiatu zostały objęte przedsiębiorstwa znajdujące się na terenie powiatu gryfickiego, dyrektorzy szkół powiatowych, uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz ich rodzice. Badanie miało na celu:

- ocenę sytuacji w szkolnictwie ponadpodstawowym z punktu widzenia uczniów gimnazjów, uczniów szkół ponadgimnazjalnych, nauczycieli oraz dyrektorów szkół ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy,
- ustalenie aspiracji i oczekiwań mieszkańców związanych z oświatą oraz analiza zapotrzebowania na nowe kierunki kształcenia,
- wykazanie niedoborów kadrowych i technicznych oświaty.

Przeprowadzenie badania obejmowało pięć wyjazdów. Ankieterzy za porozumieniem z dyrekcją przeprowadzali badanie w szkołach w czasie lekcji. Ułatwiło to dostęp do respondentów, a dodatkowo uczniowie nieletni w trakcie badania byli pod nadzorem nauczycieli. Z przyczyn technicznych, ale również dla uzyskania szczerych wyników, uczniowie samodzielnie wypełniali kwestionariusz w obecności ankieterów. Wizyta w danej szkole obejmowała również przekazanie ankiet do wypełnienia nauczycielom i dyrektorom. Dzięki uprzejmości dyrektorów szkół w większości placówek udało się również pozostawić ankiety dla rodziców, które rozdawane były na zebraniach bądź za pośrednictwem uczniów. Ankiety były na bieżąco zbierane. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w następujących szkołach:

Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego, ul. Wałowa 18, Gryfice,

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Zbigniewa Herberta, Plac Lipowy 15, Trzebiatów,

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Czesława Miłosza, ul. 11 Listopada 10, Gryfice,

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa, ul. Paderewskiego 13, Płoty,

Liceum Ogólnokształcące Centrum Edukacyjnego Szczecińskiej Fundacji Talent - Promocja – Postęp, ul. Wałowa 18, Gryfice,
Publiczne Gimnazjum, ul. Wodna 2, Trzebiatów,
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół Publicznych, ul. Szkolna 13, Karnice,
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Tysiąclecia 32, Mrzeżyno,
Publiczne Gimnazjum nr 1, Al. 1 Armii Wojska Polskiego 17, Płoty,
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół Sportowych, ul. Szkolna 1, Rewal,
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Płotach, Oddział, Modlimowo 20,

Ankiety zostały wypełnione przez:

- 631 uczniów gimnazjum
- 253 uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- 200 rodziców
- 41 nauczycieli

Największą trudność sprawiły wywiady z przedsiębiorcami, przede wszystkim ze względu na nieobecność w przedsiębiorstwach ich właścicieli, do których badanie zostało skierowane. Dodatkowo część z nich wykazywała się dużą niechęcią w wyrażaniu swojej opinii, bądź deklarowała brak wiedzy na dany temat. Ankiety przeprowadzane były w przedsiębiorstwach zgodnie z adresami wylosowanymi do próby. Uzyskano 20 wypełnionych kwestionariuszy.

Rozdział 3. Analiza, diagnoza i prognoza sytuacji demograficznej oraz gospodarczej w powiecie gryfickim

3.1. Analiza oraz prognoza podstawowych zmiennych demograficznych w powiecie gryfickim w latach 2000-2016 z punktu widzenia sytuacji w szkolnictwie

Struktury demograficzne mają kluczowe znaczenie z punktu widzenia efektywności funkcjonowania systemu oświaty. Zmiany struktur ludności według wieku determinują liczbę uczniów przypadających na poszczególne etapy kształcenia. Pojawia się zatem konieczność monitorowania sytuacji demograficznej, wyznaczania prognoz demograficznych, etc.

Pomijanie zmian demograficznych w tworzeniu strategii rozwoju systemu oświaty może prowadzić do tego, co M. Okólski nazywa „demograficzno-instytucjonalnymi antynomiami współczesności” (patrz [Kotowska, 1998]). Zmiany w strukturze ludności według wieku powinny współistnieć ze zmianami o charakterze instytucjonalnym, co stwarza konieczność uwzględniania zmian demograficznych, w tym również w systemie oświaty.

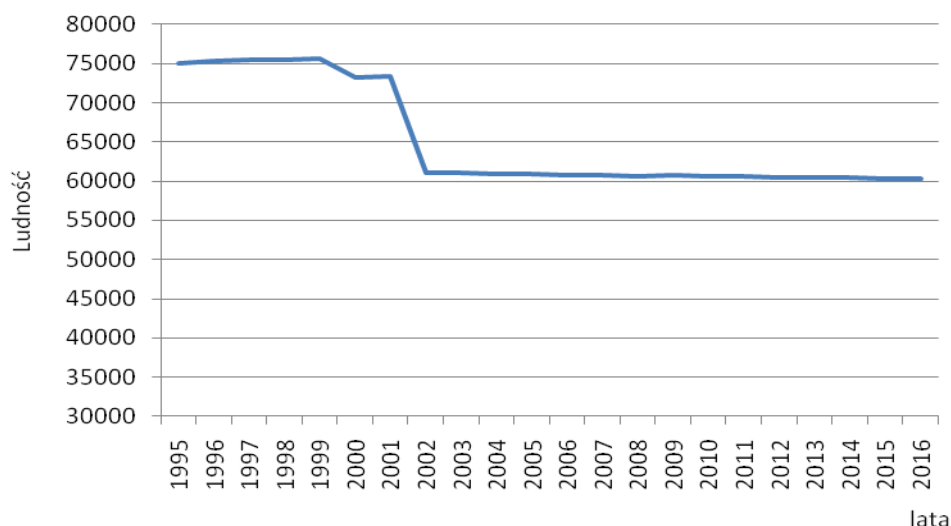
Liczba ludności w powiecie gryfickim kształtowała się w sposób dosyć nietypowy (patrz tabela 3.1.1 i rysunek 3.1.1). W latach 1995 – 2001 liczba ludności wahała się w przedziale od ok. 73 do 75 tysięcy osób. W 2002 roku liczba ludności zmalała do ok. 60 tysięcy osób i od tego czasu utrzymuje się na stałym poziomie. Zgodnie z wyznaczoną prognozą, w 2016 roku liczba ludności w powiecie wyniesie 60304 osób².

Tab. 3.1.1. Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie gryfickim w latach 1995-2010 wraz z prognozą (kursywa) na lata 2011-2016 (stan na 30.06)

Lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Liczba ludności	75071	75275	75449	75455	75545	73255
Lata	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ludności	73338	61080	60998	60851	60901	60773
Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba ludności	60768	60660	60686	60612	60562	60510
Lata	2013	2014	2015	2016		
Liczba ludności	60459	60407	60356	60304		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

² Prognoza liczby ludności została wyznaczona metodą wyrównywania wykładniczego (model Holta). Stałe wygładzania obliczono w taki sposób, aby minimalizowany był średni błąd kwadratowy prognoz wygasłych wyznaczonych na lata 2005 – 2010.

Rys. 3.1.1. Liczba ludności w powiecie gryfickim w latach 1995-2010 wraz z prognozą na lata 2011-2016 (stan na 30.06)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

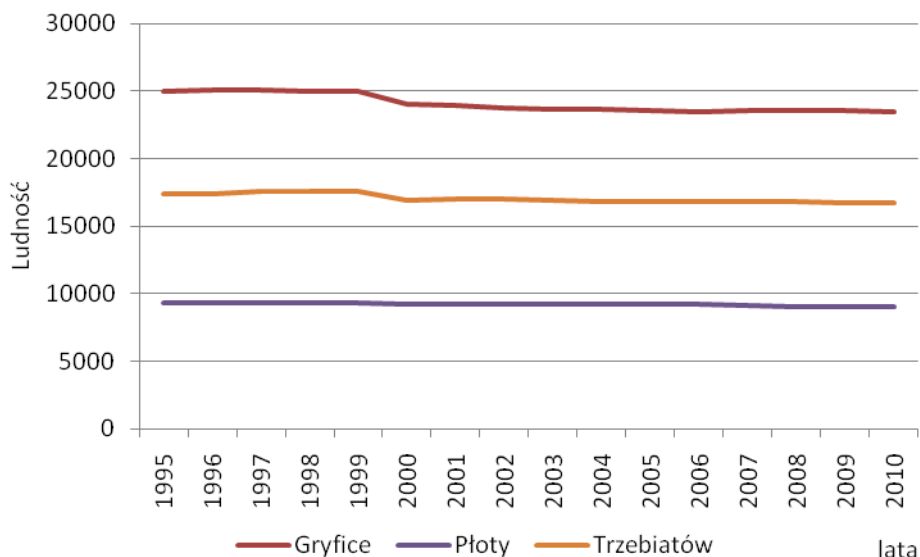
Najliczniejsze gminy powiatu gryfickiego to gminy Gryfice, Trzebiatów oraz Płoty. W 2010 roku w gminach tych zamieszkało odpowiednio 23473, 16685 oraz 9041 osób. W pozostałych gminach (Karnice, Brojce, Rewal) liczba ludności jest znacznie mniejsza. W 2010 roku w gminie Karnice mieszkało 4098 osób, w gminie Brojce – 3743 osób, natomiast w gminie Rewal – 3572 osoby (patrz tabela 3.1.2).

Tab. 3.1.2. Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w gminach powiatu gryfickiego w latach 1995-2010 (stan na 30.06)

Lata	Brojce	Gryfice	Karnice	Płoty	Rewal	Trzebiatów
1995	3747	24965	4042	9309	3045	17344
1996	3722	25098	4106	9305	3145	17378
1997	3732	25086	4123	9304	3164	17543
1998	3717	25009	4113	9317	3224	17618
1999	3742	25013	4115	9359	3272	17582
2000	3703	24012	4128	9246	3145	16901
2001	3703	23971	4128	9243	3165	16996
2002	3684	23783	4159	9230	3249	16975
2003	3699	23632	4196	9219	3302	16950
2004	3674	23648	4185	9200	3317	16827
2005	3694	23579	4208	9212	3371	16837
2006	3658	23487	4172	9212	3441	16803
2007	3694	23522	4127	9151	3439	16835
2008	3715	23528	4123	9052	3470	16772
2009	3743	23532	4123	9055	3521	16712
2010	3743	23473	4098	9041	3572	16685

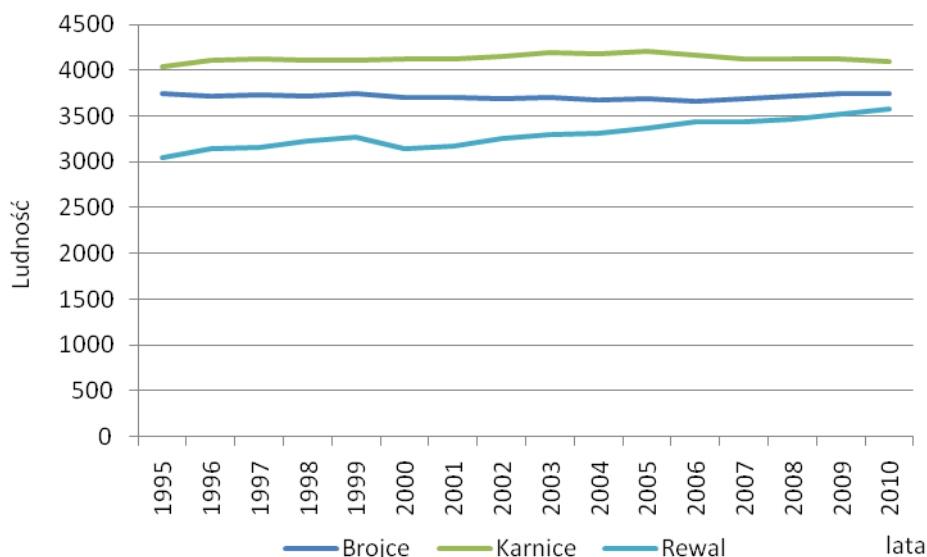
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizowanym okresie w większości gmin liczba ludności utrzymywała się na mniej więcej stałym poziomie (rysunek 3.1.2 oraz 3.1.3). Nieznaczny spadek liczby mieszkańców miał miejsce w gminach Gryfice, Trzebiatów, Płoty oraz Brojce. W gminie Karnice liczba ludności nieznacznie wzrosła. Z kolei w gminie Rewal liczba ludności wzrosła aż o 17,3%.

Rys. 3.1.2. Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w gminie Gryfice, Płoty oraz Trzebiatów w latach 1995-2010 (stan na 30.06)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.3. Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w gminie Brojce, Karnice oraz Rewal w latach 1995-2010 (stan na 30.06)

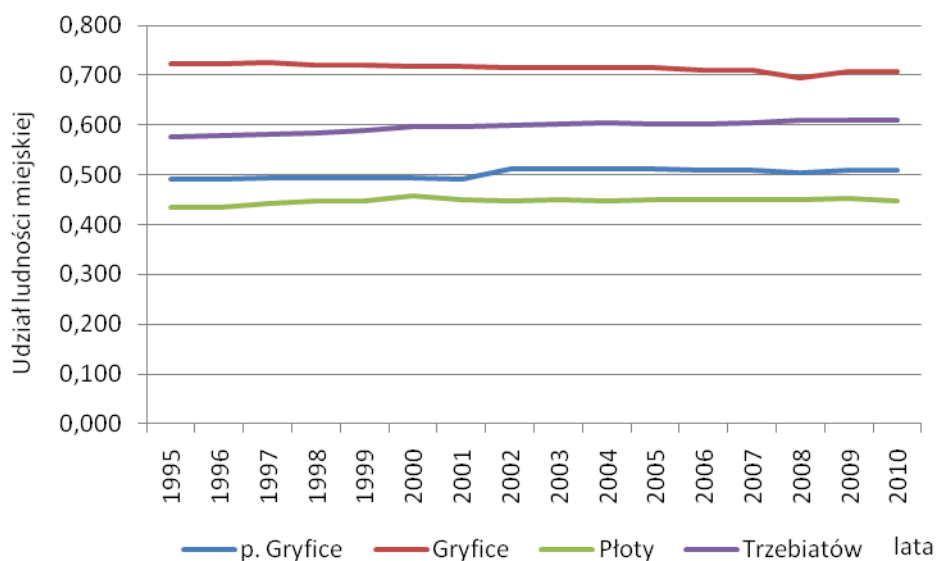
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tab. 3.1.3. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w powiecie gryfickim oraz w poszczególnych gminach w latach 1995-2010

Lata	p. Gryfice	Gryfice	Płoty	Trzebiatów
1995	0,491	0,724	0,434	0,577
1996	0,491	0,723	0,435	0,579
1997	0,493	0,725	0,442	0,581
1998	0,493	0,720	0,447	0,584
1999	0,493	0,720	0,447	0,588
2000	0,494	0,718	0,458	0,598
2001	0,492	0,719	0,451	0,598
2002	0,513	0,716	0,447	0,599
2003	0,513	0,716	0,449	0,603
2004	0,513	0,716	0,448	0,604
2005	0,511	0,715	0,451	0,602
2006	0,509	0,711	0,450	0,602
2007	0,511	0,711	0,449	0,606
2008	0,505	0,695	0,451	0,609
2009	0,509	0,707	0,452	0,609
2010	0,508	0,706	0,448	0,609

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 r. poziom urbanizacji, mierzony udziałem ludności zamieszkującej miasta w ludności ogółem, w powiecie kształtował się na poziomie 50,8%. Udział ludności miejskiej był najwyższy w gminie Gryfice (70,6%) oraz Trzebiatów (60,9%). W gminie Płoty w 2010 r. ludność miejska stanowiła 44,7%. Gminy Brojce, Karnice i Rewal to gminy wiejskie. W badanym okresie wskaźnik urbanizacji w poszczególnych gminach nie ulegał istotnym zmianom (tabela 3.1.3 oraz rysunek 3.1.4).

Rys. 3.1.4. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w powiecie gryfickim w latach 1995-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

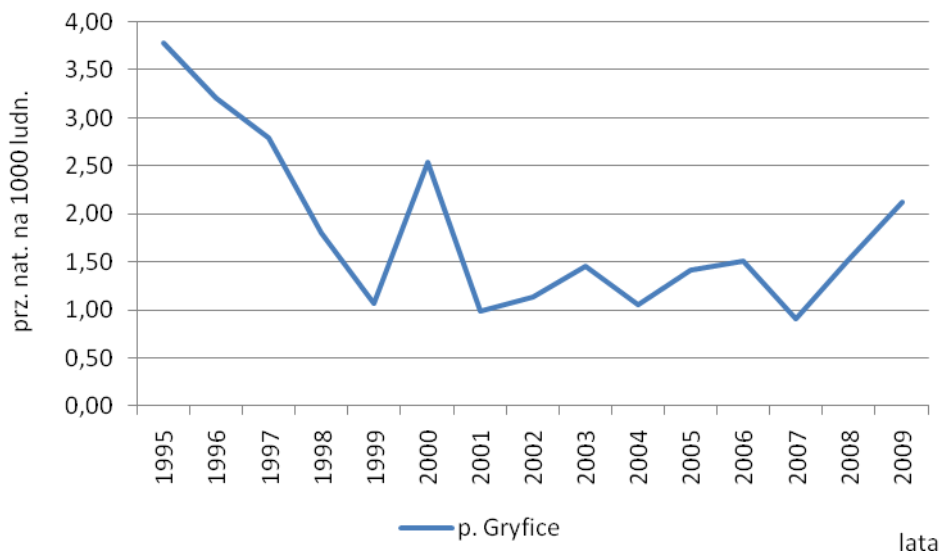
Z punktu widzenia przyszłej sytuacji demograficznej istotne znaczenie ma kształtowanie się przyrostu naturalnego ludności. W zbiorowościach o niezbyt dużej liczebności, a do takich – z punktu widzenia analiz demograficznych – należy zaliczyć gminy oraz powiaty, przyrost naturalny zazwyczaj charakteryzuje się znaczną zmiennością. Z tego typu sytuacją mamy do czynienia w powiecie gryfickim (patrz tabela 3.1.4 oraz rysunki 3.1.5 – 3.1.8). Zarówno w przypadku powiatu, jak i w poszczególnych gminach współczynnik przyrostu naturalnego wykazywał dość duże wahania.

Największym przyrostem naturalnym cechowały się gminy Brojce, Karnice oraz Płoty. W gminach tych, jak i w całym powiecie gryfickim, współczynnik przyrostu naturalnego był w analizowanym okresie dodatni. W pozostałych gminach zdarzały się lata, w których przyrost naturalny był ujemny. W gminie Gryfice ujemny przyrost naturalny wystąpił w roku 1998 oraz 2002, w gminie Rewal – w roku 1996, 2001, 2006 oraz 2007, w gminie Trzebiatów – w roku 2001 oraz 2006.

Tab. 3.1.4. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w powiecie gryfickim z podziałem na gminy w latach 1995-2009

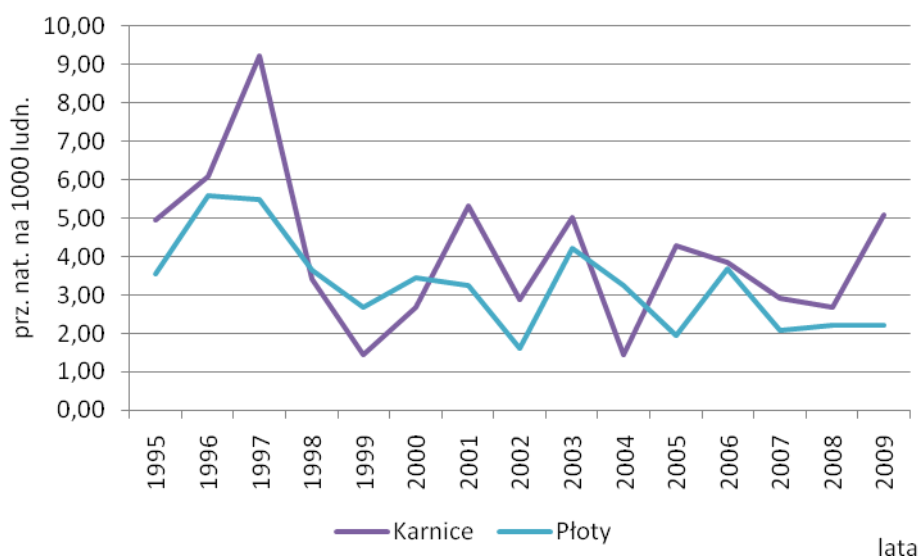
Lata	p. Gryfice	Brojce	Gryfice	Karnice	Płoty	Rewal	Trzebiatów
1995	3,78	4,80	4,65	4,95	3,54	0,33	4,27
1996	3,20	6,72	3,19	6,09	5,59	-1,27	3,40
1997	2,80	2,14	1,63	9,22	5,48	-0,63	1,82
1998	1,80	6,73	-0,24	3,40	3,65	4,03	2,27
1999	1,07	4,81	0,16	1,46	2,67	1,83	1,42
2000	2,54	10,80	0,96	2,66	3,46	0,32	3,20
2001	0,98	1,89	1,00	5,33	3,25	-1,90	-1,18
2002	1,13	8,14	-0,29	2,89	1,63	4,62	0,24
2003	1,46	0,27	0,93	5,00	4,23	0,00	0,35
2004	1,05	2,72	0,17	1,43	3,26	3,01	0,24
2005	1,41	2,17	0,17	4,28	1,95	0,30	2,20
2006	1,51	3,55	1,87	3,84	3,69	-1,74	-0,54
2007	0,91	7,04	0,21	2,91	2,08	-2,33	0,06
2008	1,52	8,08	0,85	2,67	2,21	0,00	0,66
2009	2,13	3,21	1,23	5,09	2,21	3,12	2,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

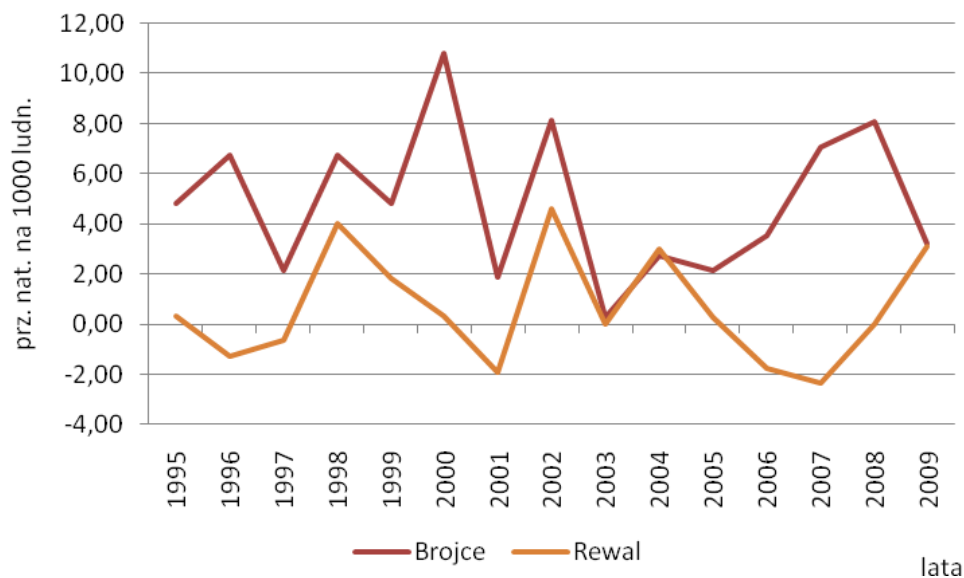
Rys. 3.1.5. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w powiecie gryfickim w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

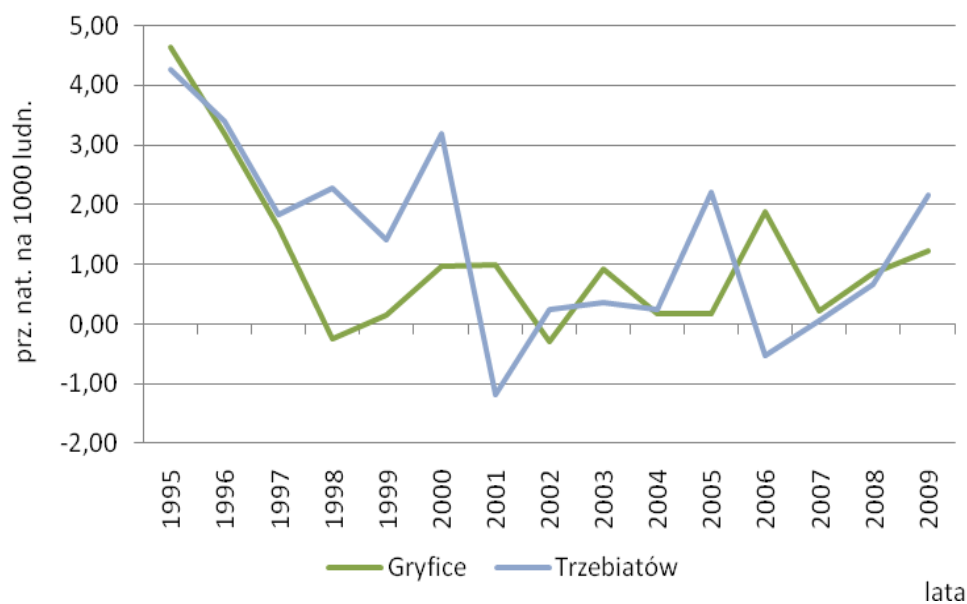
Rys. 3.1.6. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w gminie Karnice oraz Płoty w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.7. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w gminie Brojce oraz Rewal w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.8. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w gminie Gryfice oraz Trzebiatów w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poza ruchem naturalnym ludności (urodzenia, zgony, małżeństwa, rozwody) na stan i strukturę ludności wpływa również ruch wędrowniczy, na który składają się migracje wewnętrzne oraz migracje zagraniczne.

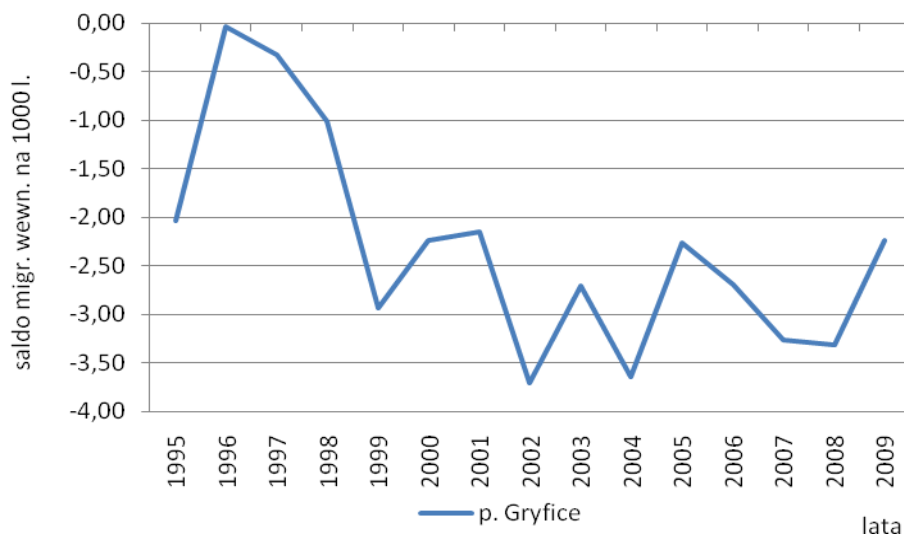
Tab. 3.1.5. Współczynnik salda migracji wewnętrznych (saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności) w powiecie gryfickim z podziałem na gminy w latach 1995-2009

Lata	p. Gryfice	Brojce	Gryfice	Karnice	Płoty	Rewal	Trzebiatów
1995	-2,04	-11,48	-1,40	2,47	-3,65	11,17	-0,46
1996	-0,04	-9,13	2,35	-2,44	-4,41	19,40	3,57
1997	-0,33	-1,34	-0,24	-5,34	-6,02	16,12	2,45
1998	-1,01	-3,50	-1,24	-0,73	-0,21	12,72	-1,19
1999	-2,94	1,60	-1,76	-3,16	-4,06	8,25	-6,20
2000	-2,24	1,62	-3,37	-4,36	-3,46	19,40	-4,32
2001	-2,15	-6,21	-3,17	0,00	-5,63	-1,26	1,00
2002	-3,70	-2,71	-5,84	0,96	-2,28	13,54	-6,13
2003	-2,71	-12,98	-3,85	0,00	-1,84	12,72	-3,01
2004	-3,65	-6,53	-5,20	-0,96	-5,33	17,79	-4,81
2005	-2,27	-2,71	-2,08	-9,03	-2,93	13,05	-3,44
2006	-2,70	-2,46	-3,15	-5,51	-6,51	15,69	-3,09
2007	-3,26	-9,75	-1,49	-17,93	-11,15	14,83	-0,12
2008	-3,31	-3,50	-2,25	-5,09	-7,73	12,10	-5,13
2009	-2,24	-1,07	-3,53	-2,67	-3,98	9,09	-2,03

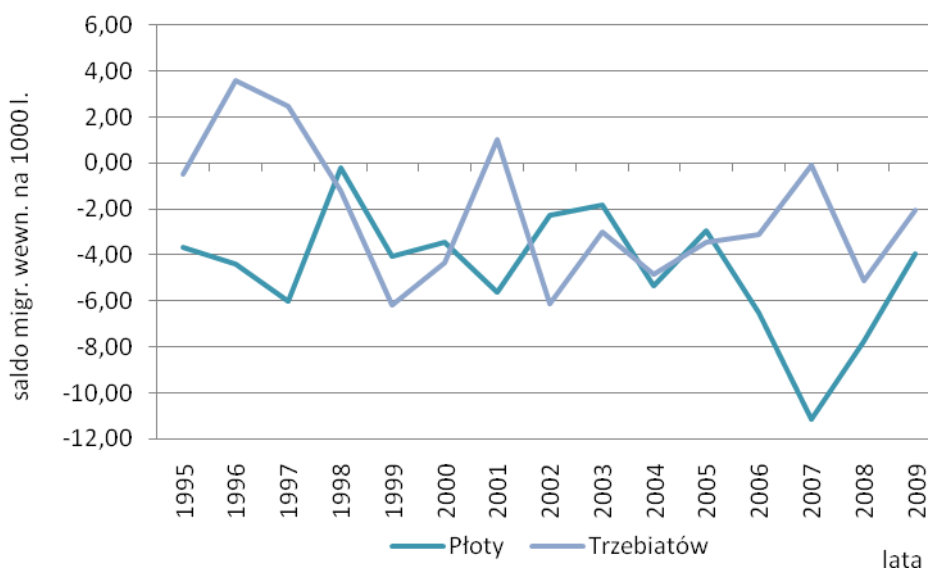
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie gryfickim w latach 1995-2009 saldo migracji wewnętrznych było ujemne (patrz tabela 3.1.5 oraz rysunek 3.1.9). W 2009 roku współczynnik salda migracji wewnętrznych był równy $-2,24$, co oznacza, iż na każdy 1000 ludności, w efekcie przewagi liczby osób wyjeżdżających, ubywało 2,24 osoby.

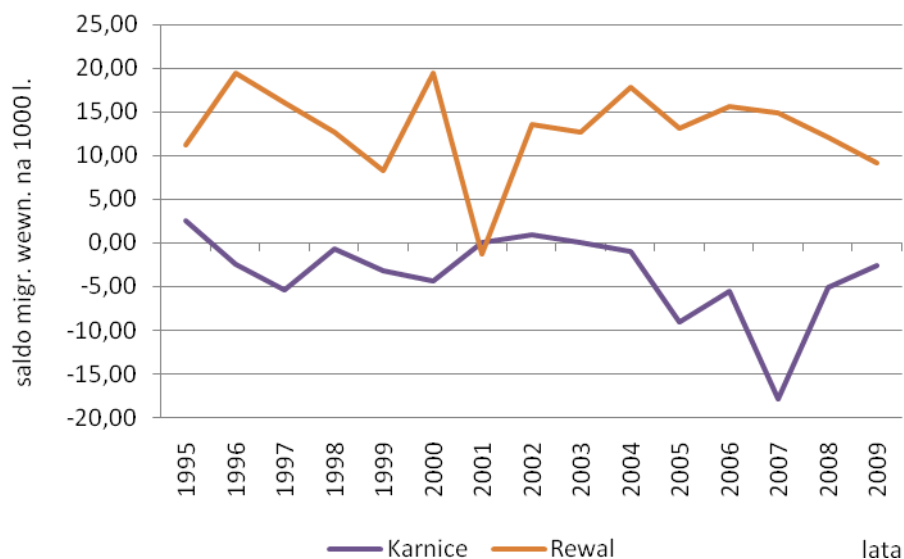
W poszczególnych gminach natężenie salda migracji wewnętrznych cechowało się znaczną zmiennością. W większości gmin saldo migracji wewnętrznych było ujemne (patrz rysunki 3.1.10 – 3.1.12). Wyjątkiem była gmina Rewal. W gminie tej saldo migracji wewnętrznych (poza 2001 rok) było dodatnie i charakteryzowało się znacznym natężeniem. W 2009 roku na każdy 1000 ludności na skutek przewagi liczby przyjeżdżających przybywało 9,09 osoby.

Rys. 3.1.9. Współczynnik salda migracji wewnętrznych (saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności) w powiecie gryfickim w latach 1995-2009
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

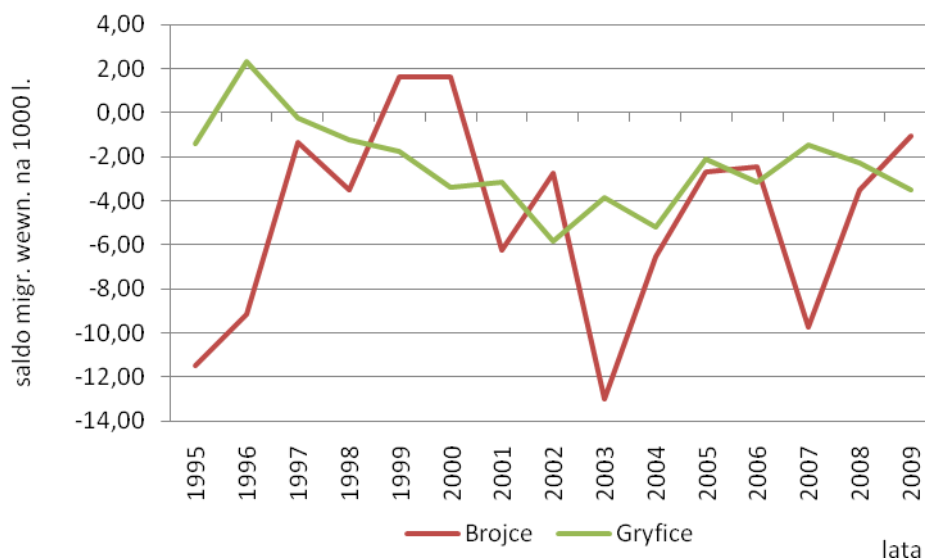

Rys. 3.1.10. Współczynnik salda migracji wewnętrznych (saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności) w gminie Płoty oraz Trzebiatów w latach 1995-2009
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.11. Współczynnik salda migracji wewnętrznych (saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności) w gminie Karnice oraz Rewal w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.12. Współczynnik salda migracji wewnętrznych (saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności) w gminie Brojce oraz Gryfice w latach 1995-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

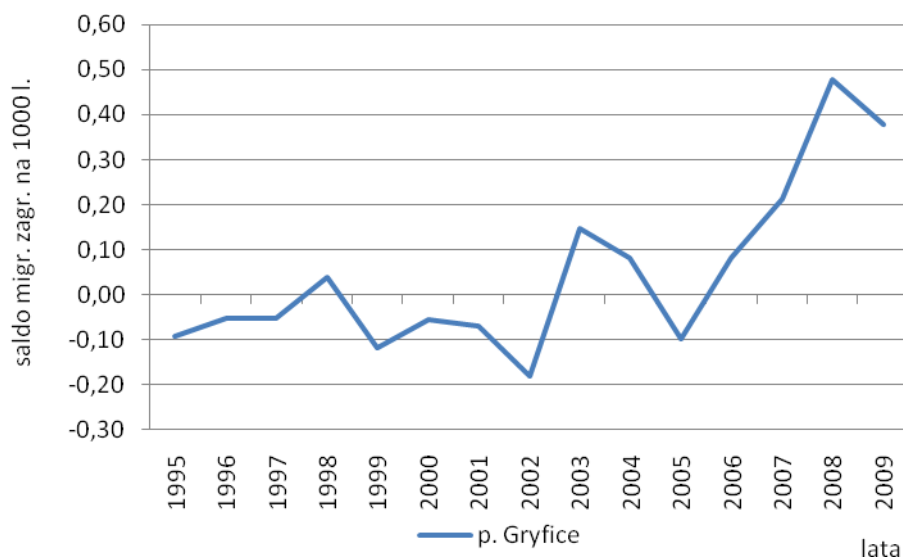
W powiecie gryfickim saldo migracji zagranicznych było ujemne do 2005 roku włącznie (poza rokiem 1998 oraz 2003 – patrz tab. 3.1.6) Od 2006 roku saldo migracji zagranicznych jest dodatnie. W 2009 roku współczynnik salda migracji zagranicznych wyniósł 0,38, co oznacza, iż na każdy 1000 mieszkańców, w efekcie przewagi liczby osób przyjeżdżających, przybyło z zagranicy statystycznie 0,38 osoby. W większości gmin natężenie salda migracji zagranicznych cechowało się znaczną zmiennością. Można jednak

zauważyć, iż w początkowym okresie saldo migracji zagranicznych było ujemne, a w ostatnich latach wzrosło i utrzymuje się na dodatnim poziomie. Migracje zagraniczne, poza 2007 rokiem, nie występowały w gminie Brojce.

Tab. 3.1.6. Współczynnik salda migracji zagranicznych (saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności) w powiecie gryfickim z podziałem na gminy w latach 1995-2009

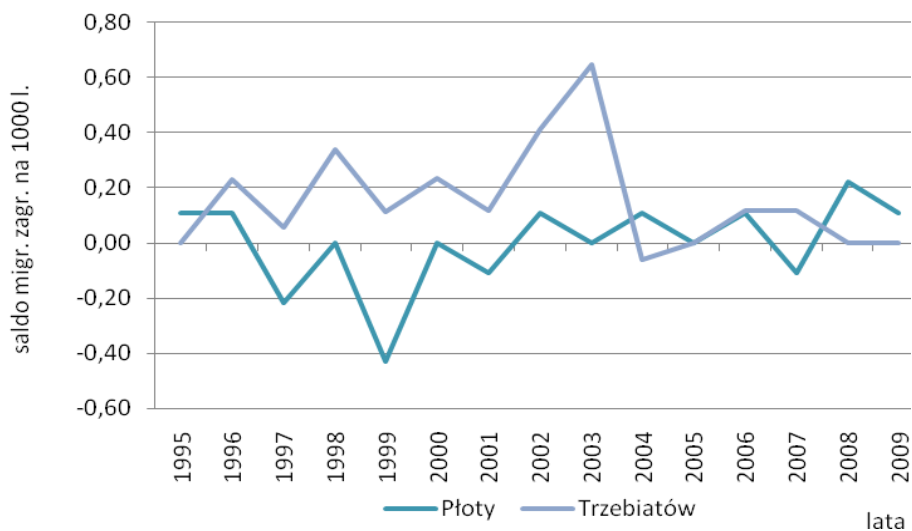
Lata	p. Gryfice	Brojce	Gryfice	Karnice	Płoty	Rewal	Trzebiatów
1995	-0,09	0,00	-0,20	-0,49	0,11	0,00	0,00
1996	-0,05	0,00	-0,36	-0,24	0,11	1,91	0,23
1997	-0,05	0,00	-0,20	-0,49	-0,21	0,95	0,06
1998	0,04	0,00	-0,24	0,00	0,00	0,93	0,34
1999	-0,12	0,00	-0,32	0,00	-0,43	0,92	0,11
2000	-0,05	0,00	-0,37	0,24	0,00	0,64	0,24
2001	-0,07	0,00	-0,25	0,00	-0,11	0,00	0,12
2002	-0,18	0,00	-0,71	-0,48	0,11	0,00	0,41
2003	0,15	0,00	-0,13	0,00	0,00	0,30	0,65
2004	0,08	0,00	0,21	0,24	0,11	-0,30	-0,06
2005	-0,10	0,00	-0,17	0,00	0,00	-0,59	0,00
2006	0,08	0,00	0,09	0,00	0,11	0,00	0,12
2007	0,21	0,27	0,30	0,24	-0,11	0,87	0,12
2008	0,48	0,00	0,94	0,00	0,22	1,44	0,00
2009	0,38	0,00	0,89	0,00	0,11	0,28	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

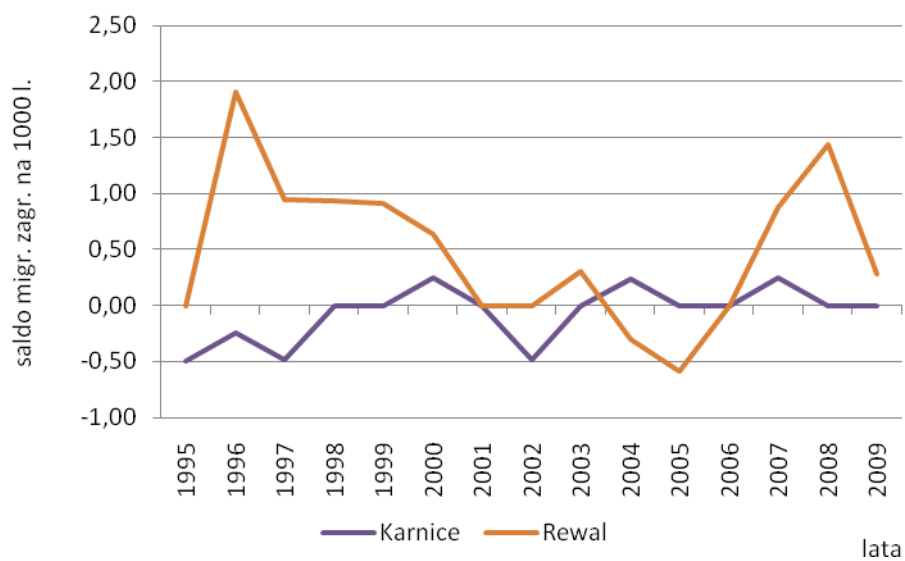

Rys. 3.1.13. Współczynnik salda migracji zagranicznych (saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności) w powiecie gryfickim w latach 1995-2009

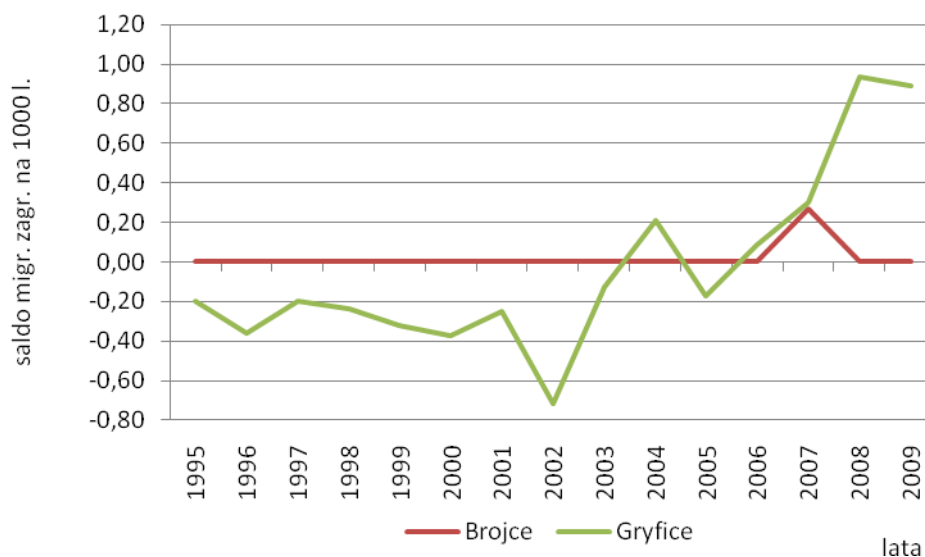
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.14. Współczynnik salda migracji zagranicznych (saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności) w gminie Płoty oraz Trzebiatów w latach 1995-2009
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.15. Współczynnik salda migracji zagranicznych (saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności) w gminie Karnice oraz Rewal w latach 1995-2009
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3.1.16. Współczynnik salda migracji zagranicznych (saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności) w gminie Brojce oraz Gryfice w latach 1995-2009
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Reasumując, jeżeli chodzi o ruch naturalny oraz wędrowny ludności, to można stwierdzić, iż pozytywnie na dynamikę demograficzną będzie wpływać dodatni przyrost naturalny oraz w niewielkim stopniu – dodatnie saldo migracji zagranicznych. Liczba ludności może z kolei maleć na skutek ujemnego salda migracji wewnętrznych.

W celu określenia liczby osób w grupach wieku odpowiadających poszczególnym etapom kształcenia wyznaczona została prognoza demograficzna dla powiatu gryfickiego na lata 2011-2016³.

Zgodnie z wyznaczoną prognozą do 2016 roku struktura wieku ludności powiatu gryfickiego ulegnie istotnym zmianom (tabela 3.1.7 oraz rysunek 3.1.17). Z punktu widzenia sytuacji w systemie oświaty istotne są zmiany w najmłodszych grupach wieku. Do 2016 roku, w porównaniu z rokiem 2011, o 8,2% wzrośnie liczba dzieci w wieku 0-6 lat oraz o 5,1% liczba dzieci w wieku 7-12 lat, co spowoduje wzrost obciążenia szkół podstawowych oraz stworzy dodatkowe zapotrzebowanie na miejsca w żłobkach i przedszkolach.

³ Skonstruowana prognoza jest prognozą biologiczną, nie uwzględnia więc ruchu wędrownego ludności. Do postarzenia osób w poszczególnych rocznikach wieku wykorzystano tablice trwania życia według płci dla Polski wyznaczone dla 2009 roku. Prognoza liczby urodzeń została obliczona z uwzględnieniem średniego tempa zmian liczby urodzeń z ostatnich 7 (chłopcy) oraz 10 lat (dziewczynki). Ze względu na małą liczebność nie wyznaczono prognoz demograficznych dla poszczególnych gmin.

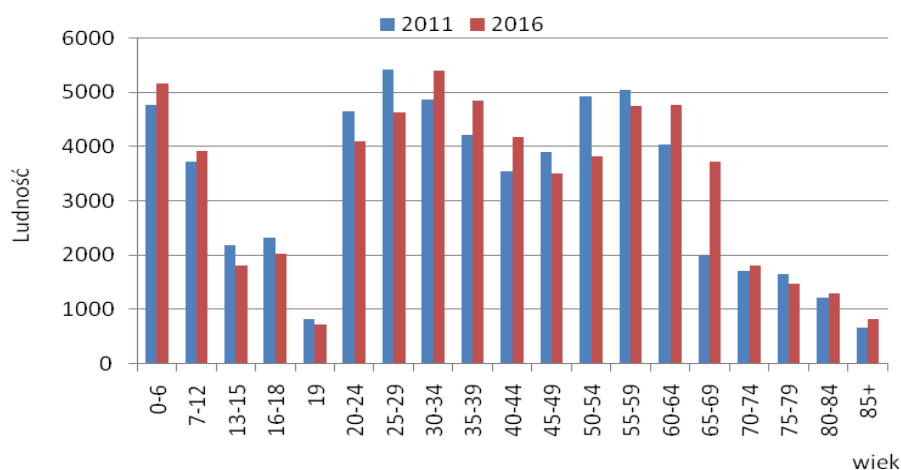
Tab. 3.1.7. Struktura wieku ludności powiatu gryfickiego w roku 2006, 2011 oraz 2016 (stan na 31.12)

Wiek\lata	2006	2011	2016
0-6	4363	4771	5162
7-12	4452	3730	3921
13-15	2652	2192	1800
16-18	2775	2331	2018
19	989	815	718
20-24	5446	4643	4101
25-29	4889	5427	4626
30-34	4231	4871	5406
35-39	3585	4209	4846
40-44	3951	3556	4175
45-49	5043	3898	3508
50-54	5225	4930	3813
55-59	4265	5040	4755
60-64	2178	4036	4772
65-69	1901	2014	3732
70-74	1911	1719	1808
75-79	1546	1647	1482
80-84	979	1214	1291
85+	453	661	814
Ogółem	60834	61705	62747

Źródło: opracowanie własne.

W starszych grupach wieku będzie miał miejsce spadek liczby ludności. W grupie wieku 13-15 lat liczba ludności zmaleje o 17,9%, natomiast w grupie wieku 16-18 lat – o 13,4%. O 11,9% zmaleje liczba osób w wieku 19 lat. Spadki będą dotyczyć również osób w wieku 20-24 lata (11,7%) oraz 25-29 lat (14,7%).

Dosyć znaczne zmiany zajdą również w pozostałych grupach wieku. Wzrośnie liczba osób w wieku 30-44, 60-74, 80-84 oraz 85 i więcej lat. Zmaleje z kolei liczba osób w wieku 45-59 oraz 75-79 lat. Na uwagę zasługuje bardzo duży wzrost (o 85,3%) liczby osób w wieku 65-69 lat, co ma znaczenie z punktu widzenia systemu ubezpieczeń społecznych.

Rys. 3.1.17. Struktura wieku ludności powiatu gryfickiego w roku 2011 oraz 2016 (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne.

Zmiany w strukturze wieku mężczyzn i kobiet, które zgodnie z wyznaczoną prognozą zajdą do końca 2016 roku będą analogiczne jak dla ludności ogółem (patrz tabela 3.1.8 i 3.1.9 oraz rysunki 3.1.18 i 3.1.19).

Tab. 3.1.8. Struktura wieku mężczyzn w powiecie gryfickim w roku 2006, 2011 oraz 2016 (stan na 31.12)

Wiek\lata	2006	2011	2016
0-6	2239	2360	2460
7-12	2223	1902	1955
13-15	1344	1112	933
16-18	1449	1185	1033
19	513	369	344
20-24	2875	2403	2071
25-29	2488	2859	2390
30-34	2183	2474	2843
35-39	1847	2166	2454
40-44	1977	1824	2139
45-49	2584	1938	1788
50-54	2628	2500	1875
55-59	2155	2494	2373
60-64	1072	1990	2303
65-69	752	957	1776
70-74	719	641	816
75-79	517	573	511
80-84	251	366	406
85+	139	148	214

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 3.1.9. Struktura wieku kobiet w powiecie gryfickim w roku 2006, 2011 oraz 2016 (stan na 31.12)

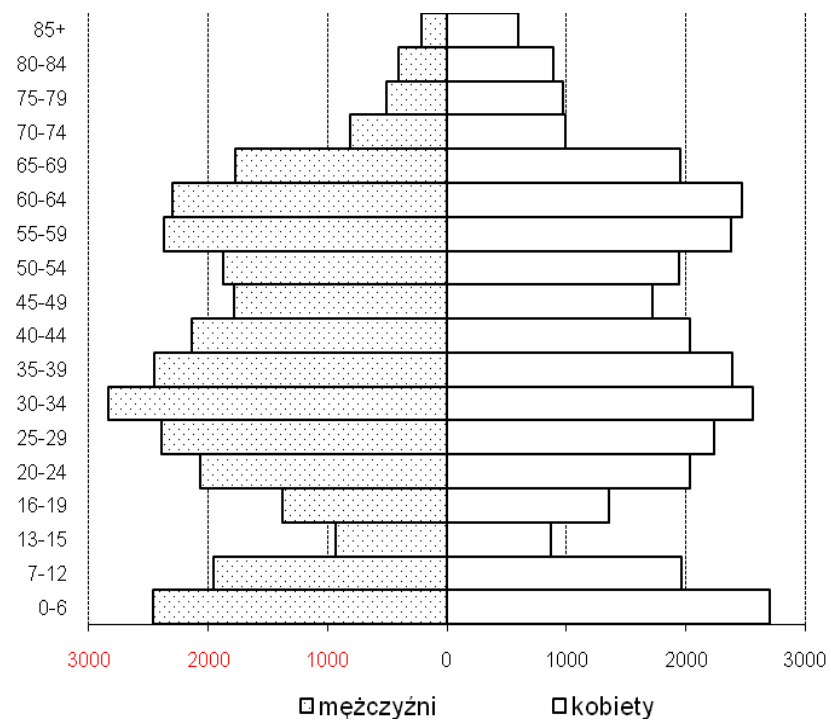
Wiek\lata	2006	2011	2016
0-6	2124	2412	2703
7-12	2229	1828	1966
13-15	1308	1081	867
16-18	1326	1146	985
19	476	446	374
20-24	2571	2239	2030
25-29	2401	2568	2236
30-34	2048	2397	2564
35-39	1738	2043	2392
40-44	1974	1731	2035
45-49	2459	1961	1720
50-54	2597	2430	1938
55-59	2110	2546	2383
60-64	1106	2046	2469
65-69	1149	1057	1956
70-74	1192	1077	992
75-79	1029	1074	971
80-84	728	847	885
85+	314	512	600

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3.1.18. Piramida wieku ludności powiatu gryfickiego (ludność według płci i wieku) w 2011 roku (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne.

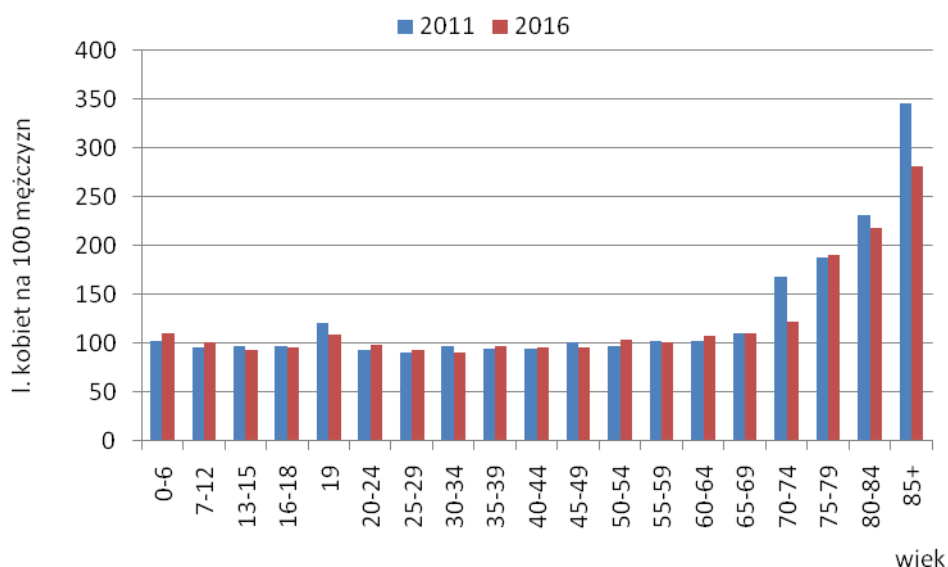

Rys. 3.1.19. Piramida wieku ludności powiatu gryfickiego (ludność według płci i wieku) w 2016 roku (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne.

Struktura ludności według płci i wieku została przedstawiona w postaci tzw. piramid wieku ludności (rysunki 3.1.18 i 3.1.19). Piramidy te mają dość duże „podstawy”, co wiąże się ze wzrostem liczby osób w najmłodszych grupach wieku. Wzrost ten jest efektem większej liczby urodzeń w ostatnich latach. Widoczna jest również znaczna przewaga mężczyzn i kobiet w wieku ok. 20-35 lat oraz 50-60 lat. Są to efekty dwóch wyżów demograficznych – powojennego z apogeum w 1956 roku oraz wyżu z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. Wzrost liczby urodzeń w ostatnim okresie jest po części echem wyżu z apogeum w 1983 roku.

Zmiany według płci w poszczególnych grupach wieku bardzo dobrze charakteryzują tzw. cząstkowe współczynniki feminizacji, czyli liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn w danej grupie wieku (patrz rysunek 3.1.20). Analizując strukturę według płci w poszczególnych grupach wieku można stwierdzić, iż w latach 2011-2016 istotnych zmian nie będzie. Najbardziej widoczny jest spadek współczynnika feminizacji w grupie wieku 70-74 lata oraz 85 i więcej lat.

Rys. 3.1.20. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) według wieku w powiecie gryfickim w 2011 oraz 2016 roku (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

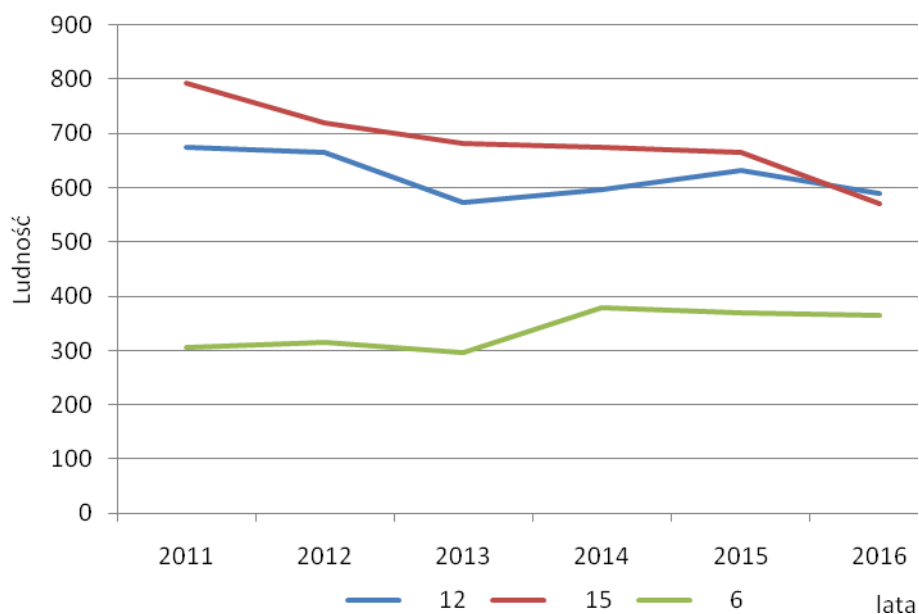
W celu określenia przyszłej sytuacji w systemie oświaty z punktu widzenia otoczenia demograficznego wyznaczono liczbę osób w poszczególnych rocznikach wieku oraz według grup wieku odpowiadającym poszczególnym etapom kształcenia (patrz tabela 3.1.10, 3.1.11 oraz rysunki 3.1.21 – 3.1.23).

Z punktu widzenia naboru do szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych ważne jest to jak w badanym okresie będzie się kształtowała liczba osób w wieku 6, 12 oraz 15 ukończonych lat. W 2016 roku, w porównaniu z rokiem 2011, wzrośnie nabór do pierwszych klas szkół podstawowych, natomiast mniejszy będzie nabór do gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Przykładowo w 2011 roku w pierwszej klasie szkoły podstawowej będzie się uczyć 589 dzieci (tyle osób na koniec 2010 roku miało ukończone 6 lat), natomiast w 2016 – 709 osób (patrz tabela 3.1.10). Pierwsze klasy gimnazjów zasili w 2011 roku 681 uczniów, natomiast w 2016 roku – tylko 631 uczniów. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych w 2011 roku pierwszoklasistów będzie 750, a w 2016 roku – 664. Łatwo stwierdzić, iż w największym stopniu zmaleje nabór do szkół ponadgimnazjalnych.

Tab. 3.1.10. Prognoza liczby osób według poszczególnych roczników wieku w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)

Wiek\lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
6	589	620	648	632	725	709	708
7	632	589	620	648	631	725	709
8	598	632	589	620	648	631	725
9	572	598	632	589	620	647	631
10	665	572	598	632	589	619	647
11	675	665	572	598	632	589	619
12	681	675	665	572	598	631	588
13	720	681	675	665	572	597	631
14	792	720	681	675	665	571	597
15	750	792	720	681	674	664	571
16	788	750	791	719	680	674	664
17	795	787	749	791	719	680	674
18	816	794	787	749	791	719	680
19	824	815	794	787	749	790	718

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

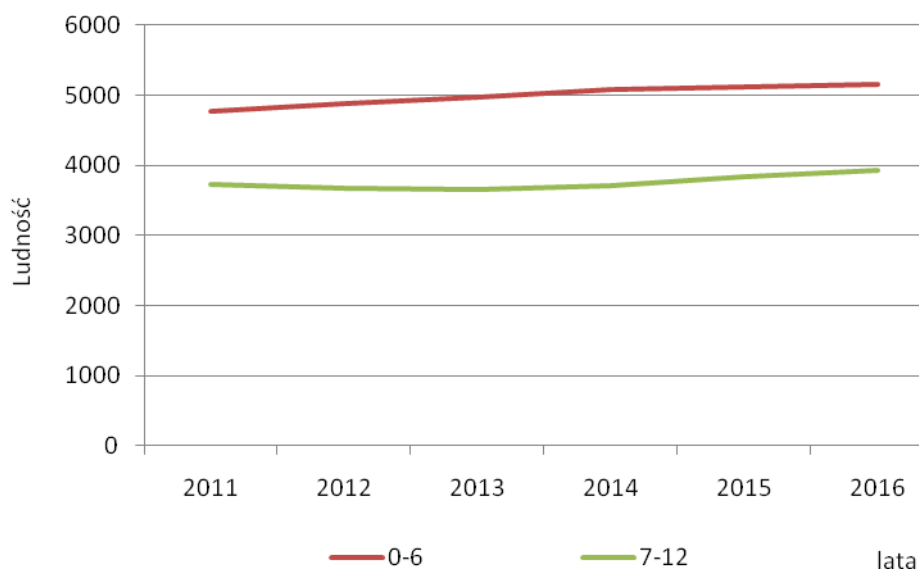
Rys. 3.1.21. Prognoza liczby osób wieku 6, 12 oraz 15 ukończonych lat w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)
 Źródło: opracowanie własne.

W ujęciu bezwzględny w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 o 391 wzrośnie liczba osób w wieku 0-6 lat, a o 191 osób – liczba osób w wieku 7-12 lat. Jak wyżej wspomniano, spowoduje to wzrost zapotrzebowania na przedszkola i zwiększy obciążenie istniejących szkół podstawowych. W starszych grupach wieku można zaobserwować tendencje spadkowe. O 392 osoby zmaleje liczba osób w wieku 13-15 lat, o 314 osób – liczba osób w wieku 16-18 lat, natomiast o 97 osób – liczba osób w wieku 19 lat. Przyczyni się to z kolei do mniejszego obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych.

Tab. 3.1.11. Prognoza liczby osób według grup wieku odpowiadających poszczególnym etapom kształcenia w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)

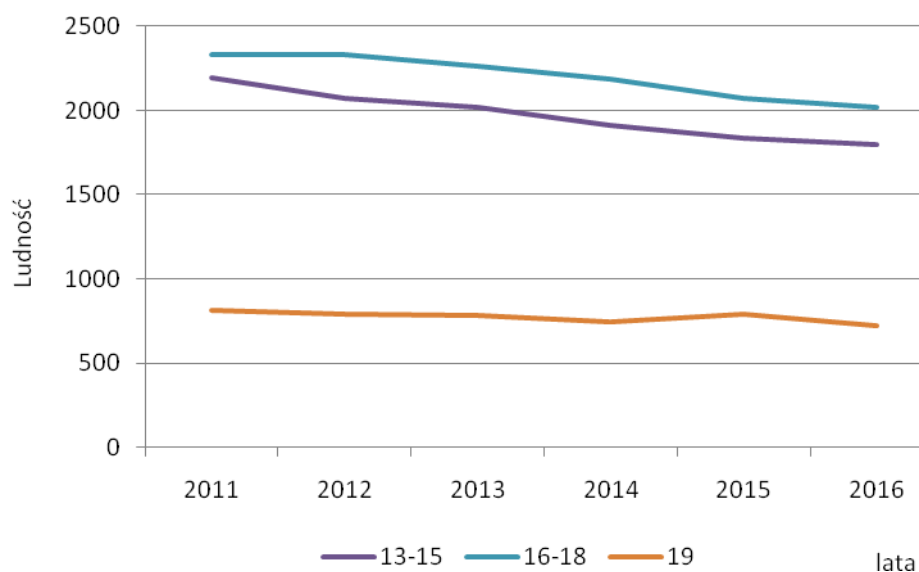
Wiek\lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0-6	4771	4882	4972	5085	5112	5162
7-12	3730	3674	3657	3716	3843	3921
13-15	2192	2075	2020	1911	1833	1800
16-18	2331	2328	2259	2190	2073	2018
19	815	794	787	749	790	718

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3.1.22. Prognoza liczby osób wieku 0-6 oraz 7-12 lat w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3.1.23. Prognoza liczby osób wieku 13-15, 16-18 oraz 19 lat w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia „obciążeń” systemu oświaty ważne są również zmiany (saldo) liczby osób w odpowiednich grupach wieku. Do końca 2013 roku będzie ubywać osób w wieku odpowiadającym szkole podstawowej, po czym nastąpi dość znaczny przyrost liczby osób w tej grupie wieku. W pozostałych grupach wieku salda będą ujemne. Największy spadek liczby uczniów w gimnazjach będzie miał miejsce w 2012 oraz 2014 roku. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych największy spadek wystąpi w 2015 roku (jest to ta

sama – mniej liczna – kohorta, co 3 lata wcześniej w gimnazjach). Dokładne wartości przedstawione zostały w tabeli 3.1.12.

Tab. 3.1.12. Przyrosty liczby osób według grup wieku odpowiadającym poszczególnym etapom kształcenia w powiecie gryfickim w latach 2011-2016 (stan na 31.12)

Wiek\lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016
7-12	-93	-56	-18	59	127	77
13-15	-69	-117	-55	-109	-77	-33
16-18	-67	-4	-68	-69	-117	-55
19	-8	-21	-7	-38	42	-72

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie wyznaczonych prognoz dla powiatu gryfickiego obliczono, jak będzie kształtować się liczba osób w danej grupie wieku przypadająca na jedną szkołę odpowiadającą tej grupie wieku (patrz tabela 3.1.13 oraz rysunek 3.1.24)⁴.

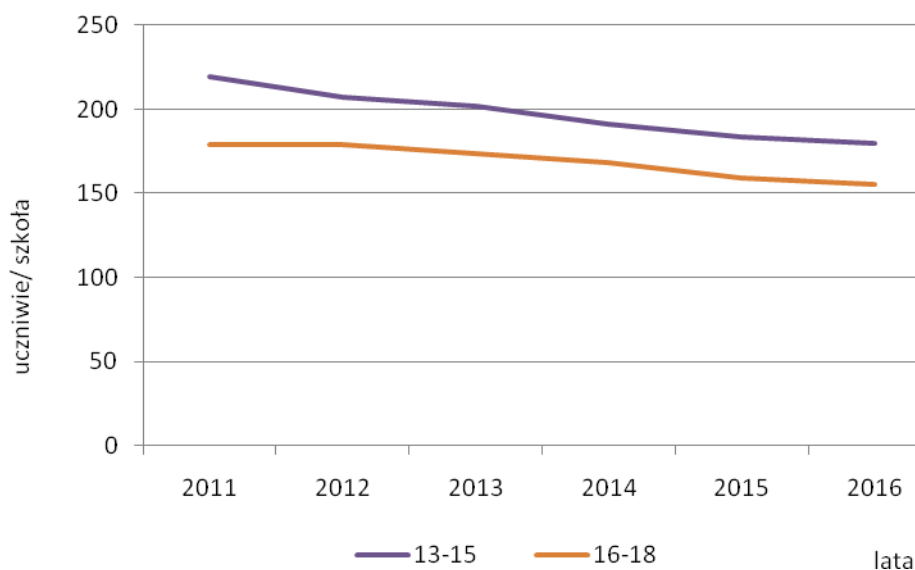
Liczba osób w wieku 13-15 lat przypadająca na jedno gimnazjum zmaleje z 219 do 180. Z kolei liczba osób w wieku 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę ponadgimnazjalną zmaleje ze 179 do 155. Skutkiem tych zmian demograficznych będzie albo mniejsza liczebność klas, albo mniejsza liczba klas. Likwidując klasy trzeba mieć na względzie to, że wzrost liczby osób w wieku 0-6 lat oraz 7-12 lat spowoduje wzrost obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych w dalszej przyszłości.

Tab. 3.1.13. Prognoza liczby osób w wieku 13-15 oraz 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę w powiecie gryfickim w latach 2011-2016

Wiek	2011	2012	2013	2014	2015	2016
13-15	219	207	202	191	183	180
16-18	179	179	174	168	159	155

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁴ Przy wyznaczaniu liczby szkół uwzględniono szkoły publiczne i prywatne. Pominięto szkoły dla dorosłych, ośrodki szkolno – wychowawcze, poradnie psychologiczno – pedagogiczne oraz szkoły policealne.

Rys. 3.1.24. Prognoza liczby osób w wieku 13-15 oraz 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę odpowiadającą danej grupie wieku w powiecie gryfickim w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Reasumując, na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, iż:

- 1) Zarówno w powiecie gryfickim, jak i w poszczególnych gminach liczba ludności będzie utrzymywać się na ustabilizowanym poziomie. Wyjątek stanowi gmina Rewal, w przypadku której odnotowuje się wzrost liczby ludności.
- 2) Powiat gryficki cechuje się przeciętnym i ustabilizowanym poziomem urbanizacji. Trzy z sześciu gmin (Brojce, Karnice, Rewal) to gminy wiejskie.
- 3) W analizowanym okresie w powiecie, jak i w poszczególnych gminach występował dodatni przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych. Wyjątek stanowiła gmina Rewal, w której saldo migracji wewnętrznych było wysokie i dodatnie.
- 4) Saldo migracji zagranicznych w ostatnich latach (od 2006 roku) w większości gmin było dodatnie. Analogiczny wniosek odnosi się do sytuacji w całym powiecie.
- 5) W powiecie gryfickim w latach 2011-2016 o 391 wzrosła liczba osób w wieku 0-6 lat, a o 191 osób – liczba osób w wieku 7-12 lat. Spowoduje to wzrost zapotrzebowania na żłobki, przedszkola oraz zwiększy obciążenie istniejących szkół podstawowych. O 392 osoby zmaleje liczba osób w wieku 13-15 lat, o 314 osób – liczba osób w wieku 16-18 lat, natomiast o 97 osób – liczba osób w wieku 19 lat. Przyczyni się to z kolei do mniejszego obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych.

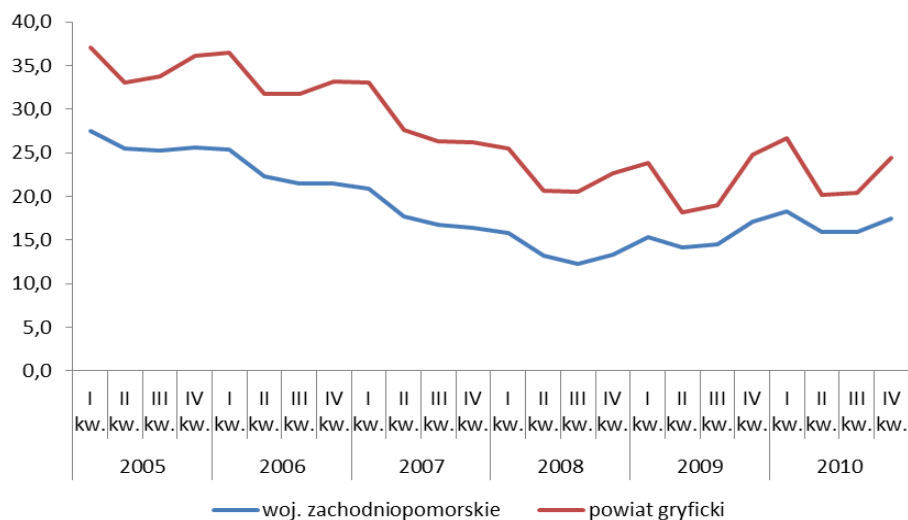
- 6) Liczba osób w wieku 13-15 lat przypadająca na jedno gimnazjum zmaleje z 219 do 180. Z kolei liczba osób w wieku 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę ponadgimnazjalną zmaleje ze 179 do 155.
- 7) Zmaleje nabór do szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych, natomiast wzrośnie nabór do szkół podstawowych.

Literatura:

- [1] „Demografia. Metody analizy i prognozowania”, pod red. M. Cieślak, PWN, Warszawa 1992.
- [2] Holzer J. Z., „Demografia”, PWE, Warszawa 1999.
- [3] Kotowska I.E., „Teoria drugiego przejścia demograficznego a przemiany demograficzne w Polsce w latach 1990”, Studia Demograficzne, Warszawa 1998.
- [4] Kurkiewicz J., „Podstawowe metody analizy demograficznej”, PWN, Warszawa 1992.

3.2. Analiza oraz diagnoza sytuacji gospodarczej w powiecie gryfickim

Analizując sytuację gospodarczą w powiecie gryfickim zwrócono szczególną uwagę na poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród osób młodych – w wieku 18-24 lata oraz na liczbę i strukturę podmiotów gospodarczych pod kątem wielkości zatrudnienia.

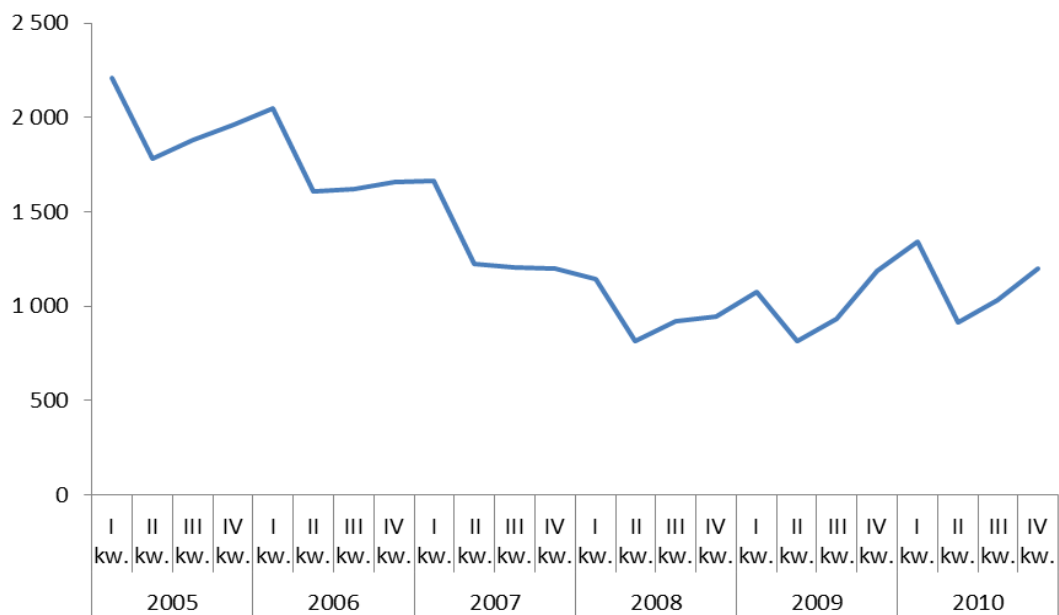

Rys. 3.2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim oraz powiecie gryfickim w latach 2005-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Na rysunku 3.2.1 przedstawiono stopę bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim oraz w powiecie gryfickim. W całym badanym okresie stopa bezrobocia w powiecie była znacznie wyższa niż w województwie. Ogólna tendencja była jednak podobna. Do roku 2008 stopa bezrobocia spadała. Po wybuchu kryzysu finansowego bezrobocie zaczęło rosnąć. Sytuacja ta dotyczyła zarówno całego województwa jak i samego tylko powiatu gryfickiego. W ciągu sześciu badanych lat stopa bezrobocia w powiecie gryfickim była wyższa od stopy bezrobocia w województwie zachodniopomorskim przeciętnie o 46%. W ostatnim roku badania różnice te były nieco mniejsze. Zauważono także, że w powiecie gryfickim wyraźniejsze są sezonowe zmiany bezrobocia. Ma to związek z turystycznym i rolniczym charakterem powiatu, w którym w okresie letnim pojawiają się dodatkowe miejsca pracy związane z obsługą ruchu turystycznego. Niemniej jednak należy obiektywnie stwierdzić, że bezrobocie w powiecie gryfickim jest bardzo wysokie i sięga poziomu 30%. Jest to poziom bardzo wysoki zarówno w porównaniu z województwem jak i z całym krajem. Sytuacja taka może mieć swoje reperkusje w postaci exodusu młodych ludzi z terenu powiatu w celu znalezienia pracy.

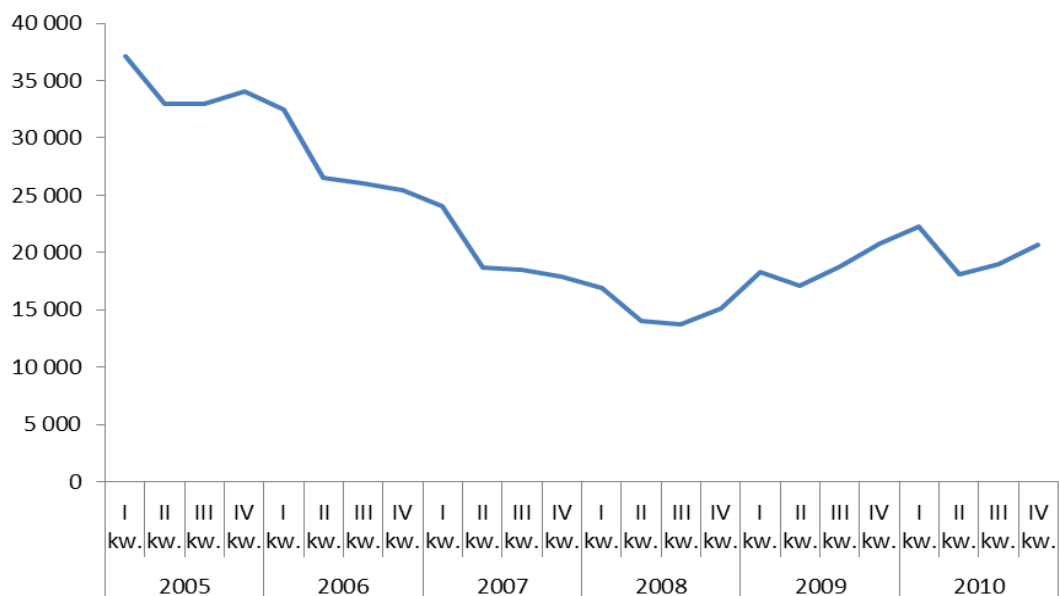
Bezrobocie wśród ludzi młodych to jedna z bolączek współczesnej gospodarki. Dynamika liczby osób bezrobotnych w wieku 18-24 kształtowała się podobnie jak ogólna stopa bezrobocia w powiecie. Do połowy roku 2008 liczba osób bezrobotnych malała. W późniejszym okresie obserwowano wzrost liczby młodych bezrobotnych. Jeżeli weźmie się pod uwagę, że ogólna liczba osób w tym wieku maleje w powiecie, to skutkuje to wzrostem stopy bezrobocia wśród młodych ludzi do poziomu jeszcze wyższego niż i tak wysoka stopa bezrobocia w całym powiecie gryfickim – ponieważ liczba osób w wieku 18-24 (mianownik ułamka) maleje, natomiast liczba osób bezrobotnych w tym przedziale wieku (licznik ułamka) rośnie, zatem oznacza to, że stopa bezrobocia wśród osób młodych rośnie bardzo szybko. Taka sytuacja nie daje zbyt dobrych perspektyw na przyszłość dla gryfickiej młodzieży.

Rys 3.2.2. Liczba osób bezrobotnych w wieku 28-24 lata w powiecie gryfickim w latach 2005-2010

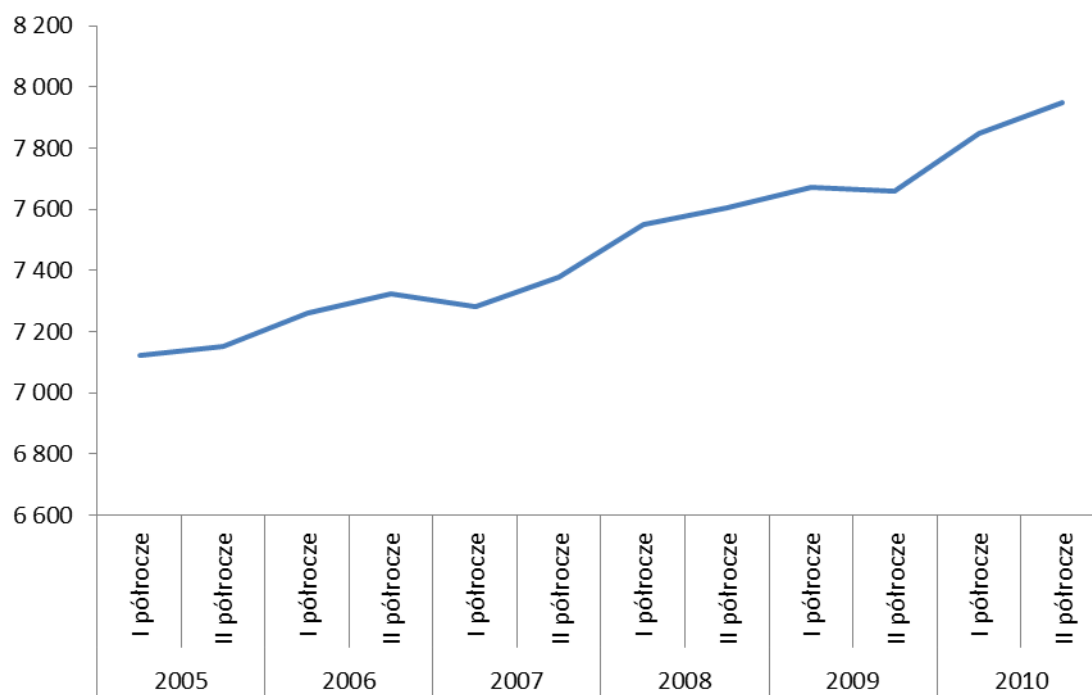
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Należy jednak podkreślić, że tendencje występujące w liczbie bezrobotnych młodych ludzi w powiecie gryfickim nie różniły się od tendencji dla całego województwa. Co można zauważyć śledząc wykresy 3.2.2 i 3.2.3.

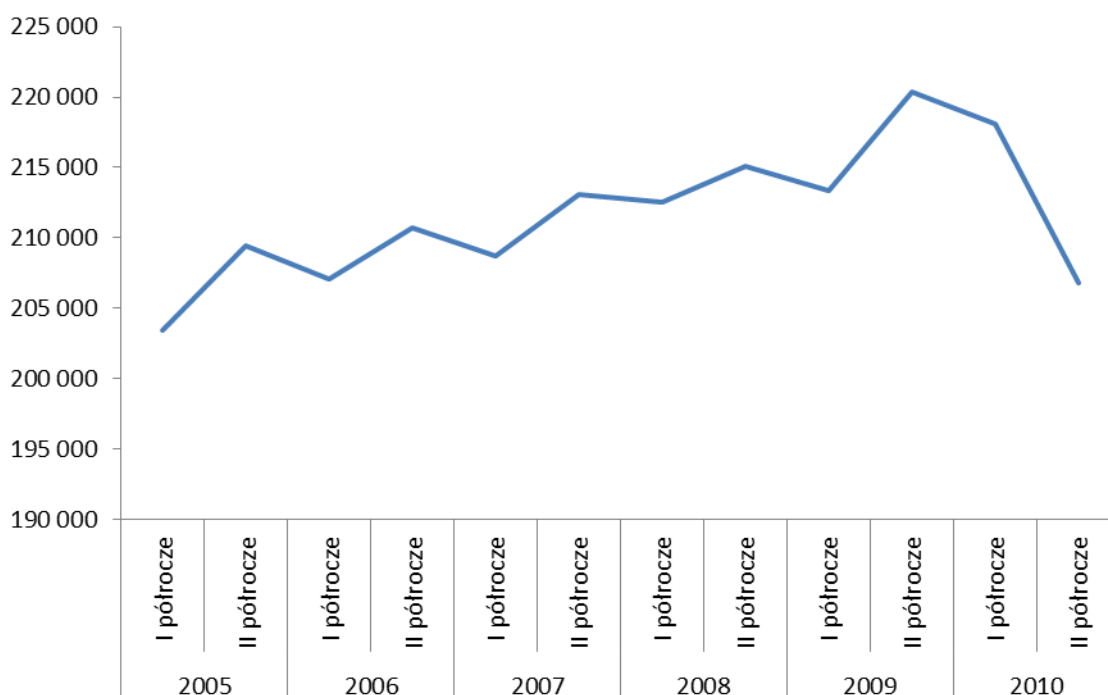

Rys 3.2.3. Liczba osób bezrobotnych w wieku 28-24 lata w województwie zachodniopomorskim w latach 2005-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Rys 3.2.4. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie gryfickim w latach 2005-2010
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

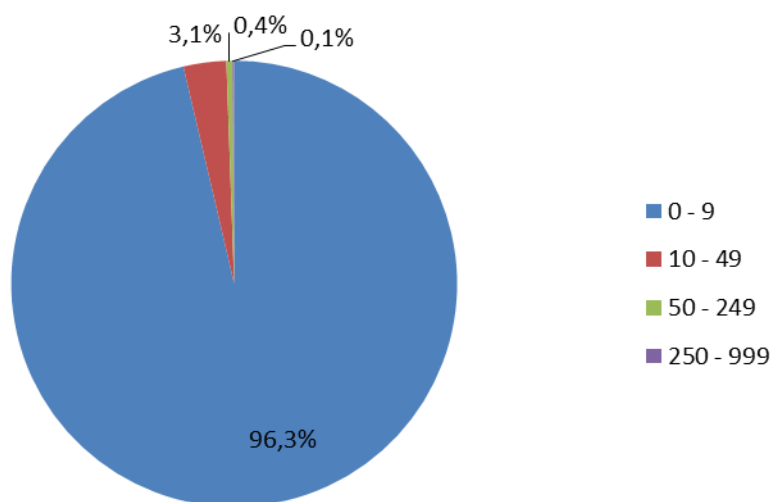

Rys 3.2.5. Liczba podmiotów gospodarczych w województwie zachodniopomorskim w latach 2005-2010
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Drugim aspektem analizy sytuacji ekonomicznej w powiecie gryfickim była ocena dynamiki liczby podmiotów gospodarczych w powiecie gryfickim. Ich liczba wzrosła w badanym okresie o 11,6%. Średnie tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych sięgało 1% na kwartał. Dynamika ta była wyższa niż analogiczne tempo zmian dla całego województwa zachodniopomorskiego.

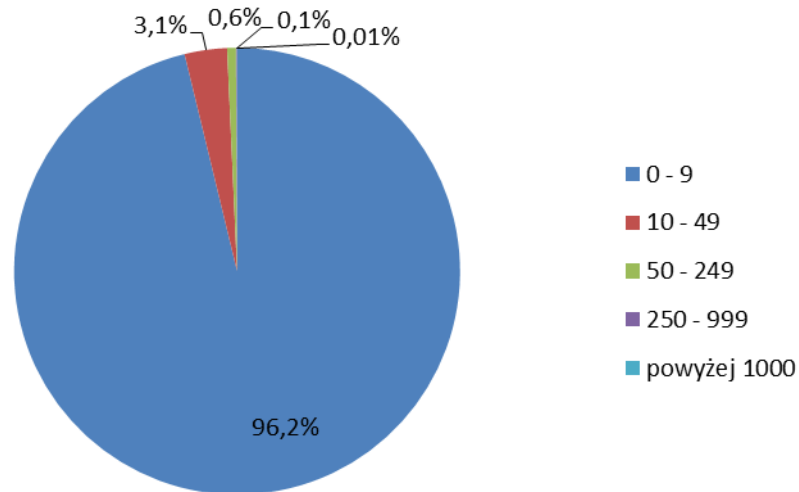
W toku badania sprawdzono, czy wzrost liczby podmiotów gospodarczych wpłynął na ich strukturę ze względu na wielkość podmiotów, tzn. czy przyrost był większy wśród firm małych, średnich, czy może dużych. Jak się okazało (por. rysunki 3.2.6 oraz 3.2.8) struktura podmiotów gospodarczych ze względu na ich wielkość nie zmieniła się mimo wzrostu liczby podmiotów. Oznacza to, że nie nastąpił szczególny wzrost liczby podmiotów gospodarczych zbliżonej wielkości.

Dodajmy, że w całym województwie zachodniopomorskim struktura podmiotów gospodarczych była bardzo podobna do tej w powiecie i również nie zmieniła się na przestrzeni analizowanego okresu.

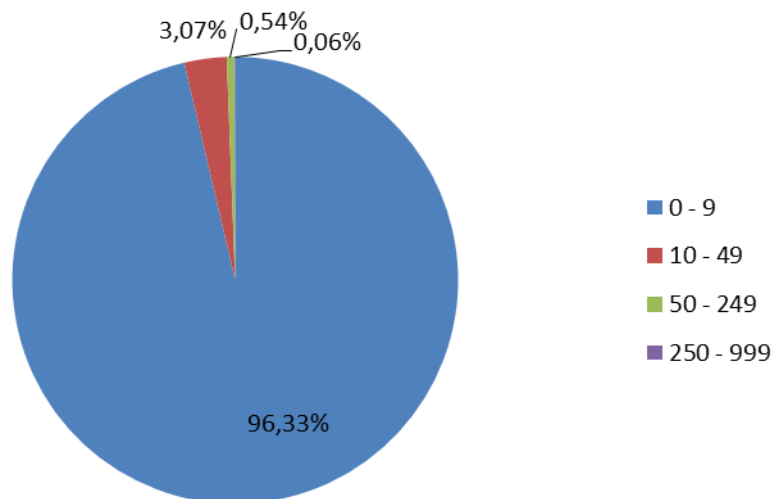
Rys. 3.2.6. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych w powiecie gryfickim w 2005 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

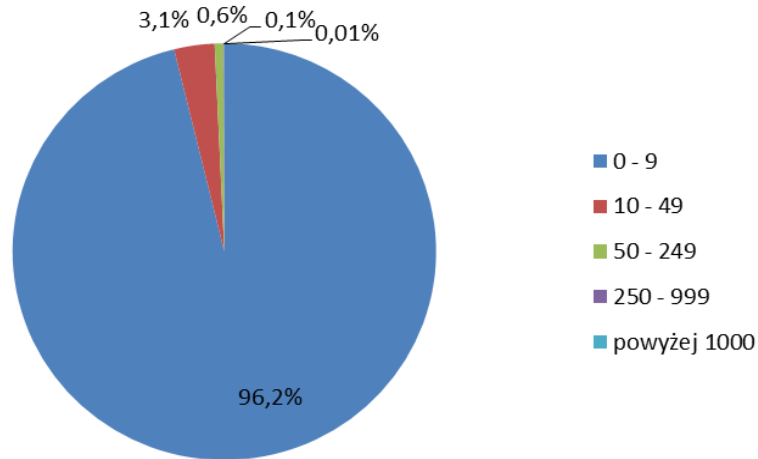
Rys. 3.2.7. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych w województwie zachodniopomorskim w 2005 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Rys. 3.2.8. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych w powiecie gryfickim w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Rys. 3.2.9. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych w województwie zachodniopomorskim w 2010 roku

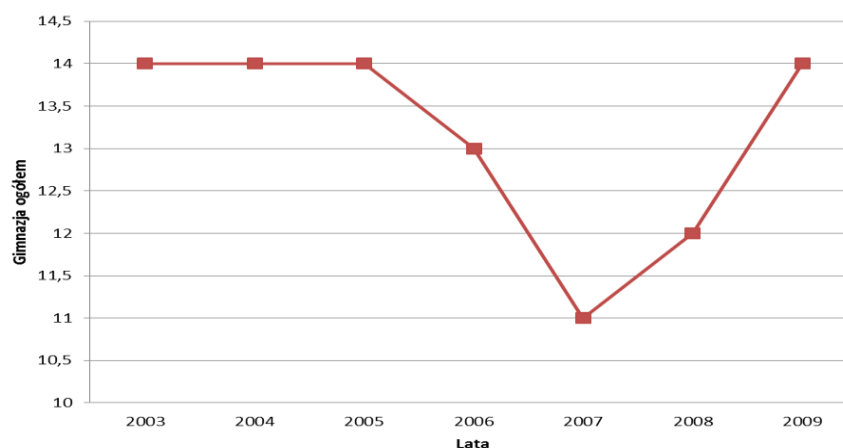
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych to dobra wiadomość dla rynku pracy. Niepokojący może być tylko dominujący udział firm zatrudniających od 0 do 9 osób. Możliwe jest, że znacząca część tych podmiotów to podmioty jednoosobowe, które nie są potencjalnymi pracodawcami.

3.3. Analiza sytuacji w szkolnictwie ponadpodstawowym w powiecie gryfickim

Gimnazja

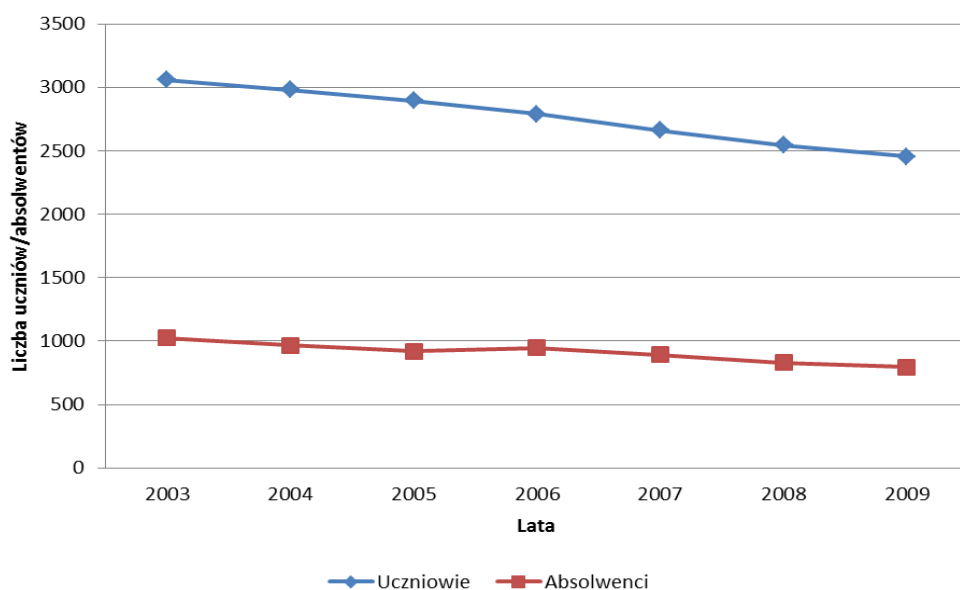
Liczba gimnazjów ogółem (dla młodzieży i dla dorosłych, ze specjalnymi) w latach 2003-2009 przedstawiała się jak na rys. 3.3.1.

Rys. 3.3.1. Liczba gimnazjów w powiecie gryfickim w latach 2003-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

W badanym okresie liczba gimnazjów była właściwie stała. Było ich 14 z wyjątkiem lat 2006-2008, kiedy była niższa (odpowiednio 13, 11 i 12). Zmiana ta spowodowana była spadkiem liczby gimnazjów dla młodzieży (bez specjalnych) i gimnazjów dla dorosłych. W roku 2009 liczba szkół wróciła do poziomu z lat 2003-2005. Liczbę uczniów i absolwentów gimnazjów w powiecie gryfickim w latach 2003-2009 przedstawia rys. 3.3.2.

Rys. 3.3.2. Liczba uczniów i absolwentów gimnazjów w powiecie gryfickim w latach 2003-2009

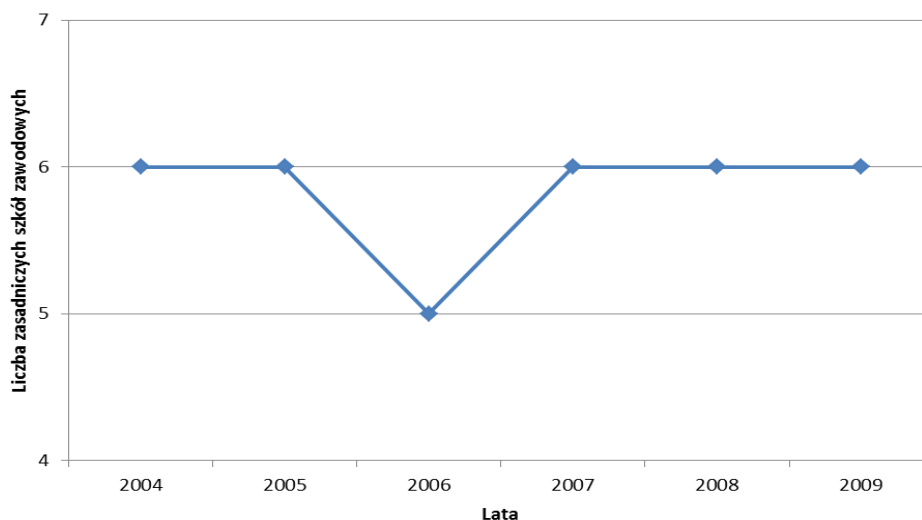
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

W badanym okresie można zauważyć spadek zarówno liczby uczniów w gimnazjach (z poziomu ponad 3000 w roku 2003 do 2455 w roku 2009), jak i spadek liczby absolwentów (z ponad tysiąca w roku 2003 do niecałych ośmiuset w roku 2009). Oznaczało to, że średniorocznie liczba uczniów zmniejszała się o prawie 3,6%, a liczba absolwentów – o ponad 4%. Ta niekorzystna tendencja spowodowana jest zmianami demograficznymi (zmniejszanie się liczby urodzeń, co w perspektywie kilkunastu lat prowadzi do zmniejszenia się liczby młodzieży w wieku gimnazjalnym).

Jeżeli zbadać liczbę gimnazjalistów przypadających na jedną szkołę, to w roku 2003 w gimnazjum uczyło się przeciętnie około 218 uczniów, a w roku 2009 – już tylko 175. Podobnie, w roku 2003 każde gimnazjum opuszczało średnio 73 absolwentów, a w roku 2009 było ich już tylko 56.

Szkoły zasadnicze zawodowe

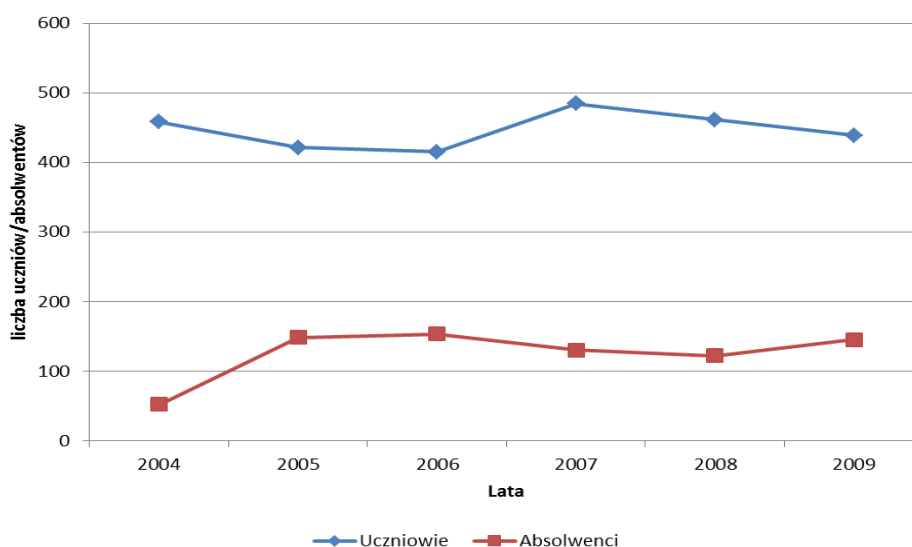
Liczbę zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim w latach 2004-2009 przedstawia rys. 3.3.3.

Rys. 3.3.3. Liczba zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim w latach 2004-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

W badanym okresie (poza rokiem 2006) liczba zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim była stała i wynosiła 6. Liczbę uczniów i absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim w latach 2004-2009 przedstawia rys. 3.3.4.

Rys. 3.3.4. Liczba uczniów i absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim w latach 2004-2009

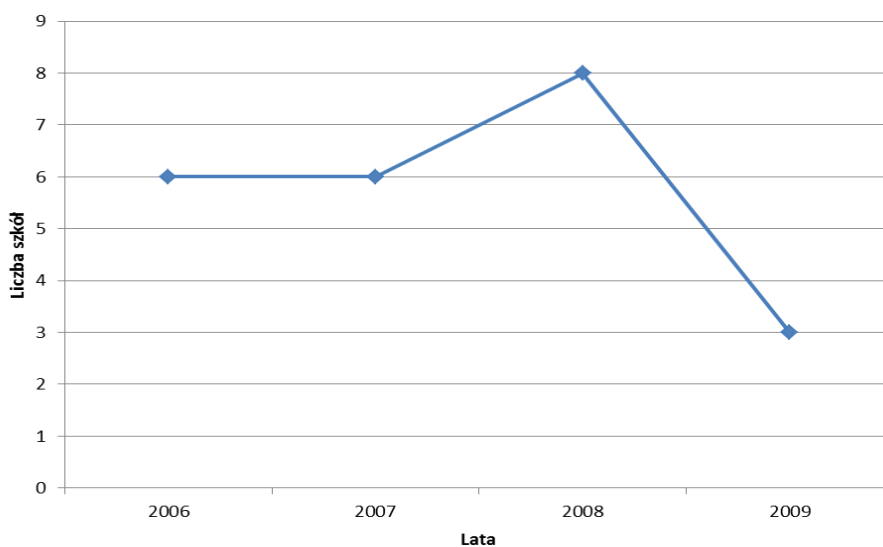
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Liczba uczniów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie gryfickim w latach 2004-2009 kształtowała się inaczej niż liczba uczniów w gimnazjach. Podlegała ona niewielkim wahaniom i w badanym okresie istotnie nie zmieniła się (średniorocznie malała o niecały 1%).

Liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w roku 2005 w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła bardzo wyraźnie (z 52 do 148, a więc prawie trzykrotnie). W kolejnych latach była ona stabilna i wynosiła średnio około 140 osób. W 2004 roku w jednej zasadniczej szkole zawodowej uczyło się średnio 76 osób, w roku 2009 liczba ta zmniejszyła się nieznacznie do 73. Analogicznie, w 2004 roku każdą szkołę opuszczało średnio około 9 absolwentów, a w roku 2009 – 24. Widać, że liczba uczniów/absolwentów zasadniczych szkół zawodowych nie podlega zachodzącym zmianom demograficznym, jak ma to miejsce w przypadku gimnazjów. Jest ona w miarę stała, co może świadczyć o mniej więcej stałym zapotrzebowaniu na absolwentów takich szkół.

Szkoły zawodowe i licea profilowane

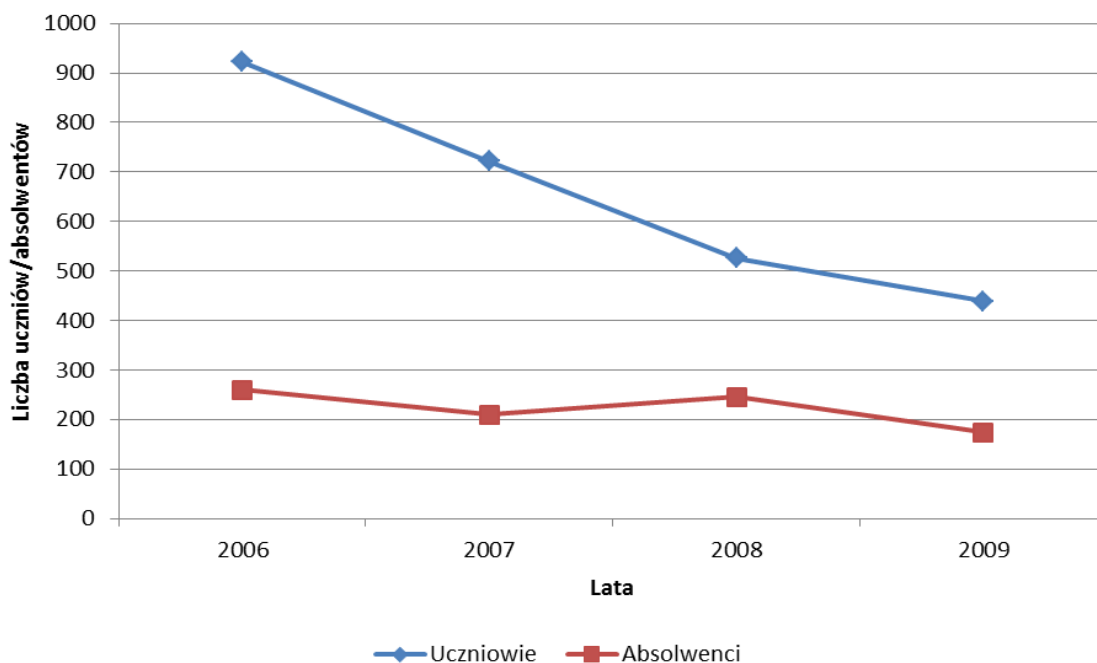
Od roku 2006 roku w powiecie gryfickim istniały licea profilowane oraz ponadgimnazjalne technika dla młodzieży. Przed rokiem 2006 istniały jeszcze szkoły średnie ponadpodstawowe dla młodzieży i dorosłych, jednak zostały one zlikwidowane z uwagi na reformę systemu edukacji, dlatego badanie przeprowadzono bazując na danych z lat 2006-2009. Analizując poniższe wyniki należy wziąć pod uwagę, iż na terenie powiatu nie funkcjonują już licea profilowane.

Rys. 3.3.5. Liczba szkół zawodowych i liceów profilowanych w powiecie gryfickim w latach 2006-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Analizując powyższy wykres należy zwrócić uwagę na fakt, że liczba szkół zawodowych i liceów profilowanych w powiecie gryfickim w badanym okresie uległa drastycznemu zmniejszeniu (od sześciu w latach 2006 i 2007, przez osiem w roku 2008, do trzech w roku 2009). Liczbę uczniów i absolwentów szkół zawodowych i liceów profilowanych w powiecie gryfickim w latach 2006-2009 przedstawia rys. 3.3.6.

Rys. 3.3.6. Liczba uczniów i absolwentów szkół zawodowych i liceów profilowanych w powiecie gryfickim w latach 2006-2009

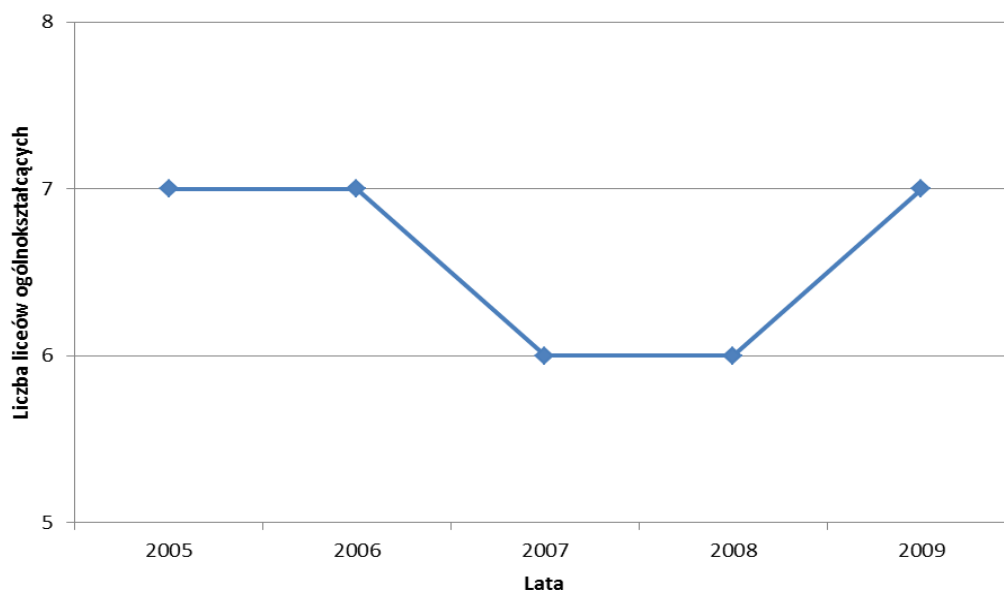
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Zarówno liczba uczniów, jak i absolwentów w badanym okresie bardzo silnie zmalała. Obie wartości z roku na rok malały i to znacznie – liczba uczniów szkół zawodowych i liceów profilowanych malała z roku na rok średnio o prawie 22%, a liczba absolwentów – o 12,5%. Tak silnego spadku (liczba uczniów spadła w tym okresie przeszło dwukrotnie, liczba absolwentów – o około jedną trzecią) nie da się wytłumaczyć zmianami demograficznymi – nie zachodzą one tak szybko. Wydaje się, że najważniejszą przyczyną takiego stanu rzeczy było coraz mniejsze zainteresowanie młodzieży takimi szkołami, a zwrócenie się głównie w kierunku szkół ogólnokształcących.

Ponieważ zarówno liczba uczniów i absolwentów, jak i liczba szkół mocno zmalały, dlatego relatywnie nieznacznie zmieniła się liczba uczniów przypadająca na jedną szkołę – zmalała ona z poziomu 154 w roku 2006 do 146 w roku 2009. W przypadku absolwentów sytuacja była odwrotna – w roku 2006 jedna szkoła wykształciła średnio około 43 absolwentów, a w roku 2009 – już 58.

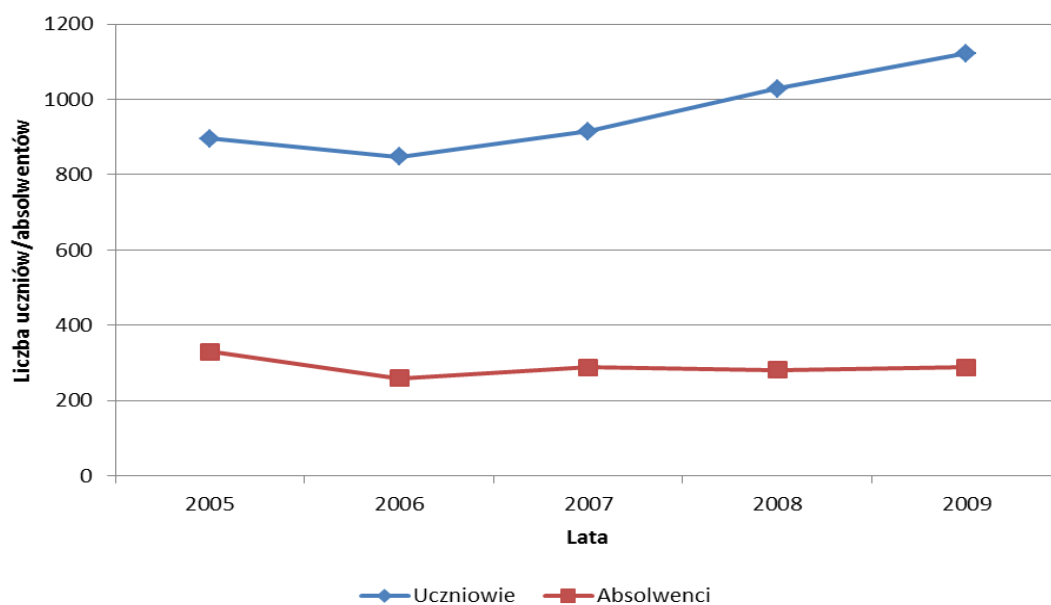
Licea ogólnokształcące

Liczbę liceów ogólnokształcących w powiecie gryfickim w latach 2005-2009 przedstawia rys. 3.3.7.

Rys. 3.3.7. Liczba liceów ogólnokształcących w powiecie gryfickim w latach 2005-2009
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

W badanym okresie (poza latami 2007 i 2008) w powiecie gryfickim było siedem liceów ogólnokształcących. Liczbę uczniów i absolwentów liceów ogólnokształcących w powiecie gryfickim w latach 2005-2009 przedstawia rys. 3.3.8.

Rys. 3.3.8. Liczba uczniów i absolwentów liceów ogólnokształcących w powiecie gryfickim w latach 2005-2009
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Z powyższego wykresu widać wyraźnie coroczny wzrost liczby uczniów uczących się w liceach ogólnokształcących. Średniorocznie liczba ta rosła prawie o 6%. Jeżeli chodzi o liczbę absolwentów, to po pierwszym roku nastąpił jej spadek (z 330 osób do 259), a w następnych latach liczba ta była praktycznie stała – średnio było to ponad 280 osób. Widać także, że uczniowie znacznie chętniej wybierają licea ogólnokształcące, aniżeli szkoły zawodowe. Wydaje się, że w znacznej części spadek liczby uczniów uczących się w szkołach zawodowych spowodowany był wzrostem liczby uczniów uczących się w liceach ogólnokształcących. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy niech będzie także fakt, że w roku 2005 w jednym liceum uczyło się średnio 128 uczniów, a w roku 2009 było ich już 160. Jeżeli chodzi o liczbę absolwentów, to w roku 2005 jedno liceum wykształciło średnio 47 absolwentów, a w roku 2009 było ich 41. Należy przy tym zauważyć, że szkoły znacznie różniły się wielkością, zatem wartości średnie nie oddają rzeczywistych liczb uczniów w poszczególnych szkołach, a jedynie wskazują ogólną tendencję.

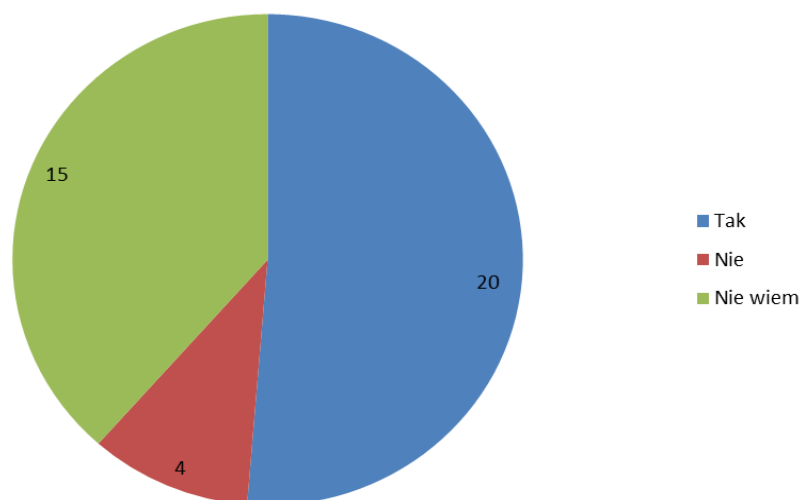
Rozdział 4. Wyniki badań ankietowych

4.1. Wyniki opracowania ankiet skierowanych do nauczycieli

W ankiecie wzięło udział 42 nauczycieli z 24 szkół. 15 nauczycieli uczyło w gimnazjach, a pozostali – w szkołach ponadgimnazjalnych.

W odpowiedzi na pytanie otwarte, w zakresie jakich profili/specjalności/zawodów kształci zatrudniająca ich szkoła, nauczyciele najczęściej podawali profil ogólny (były to gimnazja i licea ogólnokształcące). Wśród szkół zawodowych były szkoły kształcące w zawodach: technik ekonomista, technik obsługi turystycznej, technik hotelarstwa, technik żywności, technik informatyk, technik architektury krajobrazu, były też dwie szkoły o profilu sportowym.

Odpowiedzi na pytanie, czy szkoła współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy przy pozyskiwaniu informacji o potrzebach rynku pracy, kształtowały się jak na rys. 4.1.1.

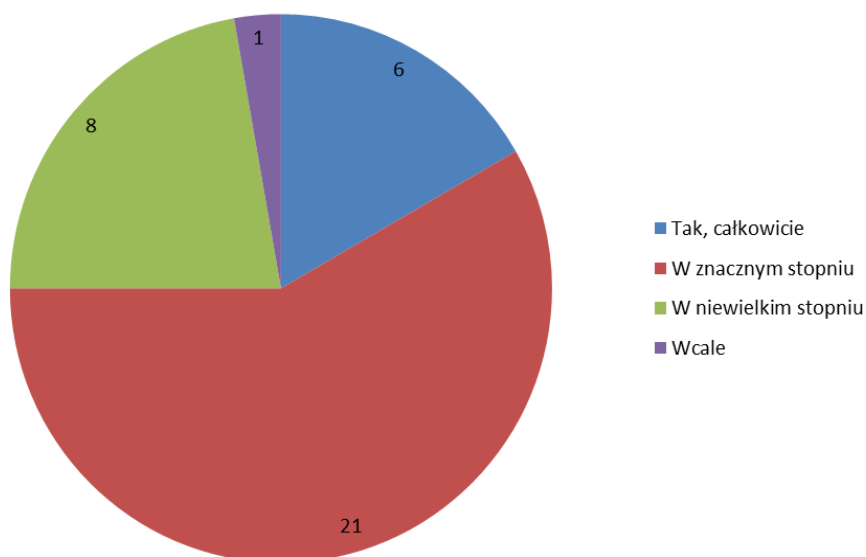
Rys. 4.1.1. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie pozyskiwania informacji o potrzebach rynku pracy
Źródło: opracowanie własne.

Większość ankietowanych nauczycieli (21 osób) uważała, że szkoły prowadzą taką współpracę. Niewielka grupa nauczycieli (4 osoby) twierdziła, że szkoły nie współpracują z Urzędem Pracy, a 15 osób nie wiedziało, czy taka współpraca miała miejsce.

W odpowiedziach na kolejne pytanie – jakie zawody są najbardziej pożądane na rynku pracy powiatu gryfickiego – najczęściej pojawiały się opinie, że najbardziej pożądane są

zawody związane z turystyką i usługami związanymi z turystyką (hotelarstwo, gastronomia). W dalszej kolejności wymieniano zawody związane z budownictwem, czy rzemieślnictwo.

Odpowiedzi na kolejne pytanie: czy realizowany program jest dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy, przedstawiały się jak na rys. 4.1.2.

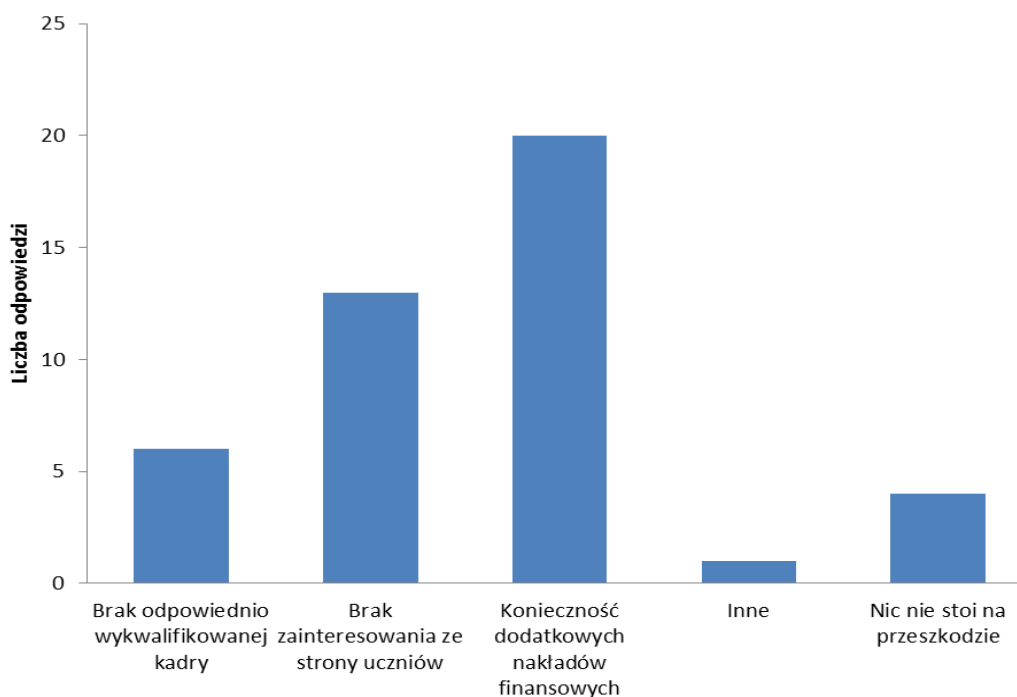

Rys. 4.1.2. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy realizowany program jest dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy
Źródło: opracowanie własne.

Znaczna większość pytaných nauczycieli (około 3/4 badanych) było zdania, że program nauczania w szkołach jest całkowicie lub w znacznym stopniu dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy, około 1/4 ankietowanych uważała, że jest on dostosowany do potrzeb rynku w niewielkim stopniu lub wcale.

Odpowiadając na kolejne pytanie: jakie kierunki musiałyby powstać, aby dopasować program do lokalnego rynku pracy, nauczyciele najczęściej wskazywali na potrzebę nauki na kierunkach związanych z budownictwem oraz turystyką. Z kolei wśród kierunków, które powinny być zamknięte, nauczyciele najczęściej wskazywali kierunki ekonomiczne. Inne specjalności pojawiały się w pojedynczych odpowiedziach.

Bariery utrudniające dopasowanie programu nauczania do lokalnych potrzeb przedstawiono na rysunku 4.1.3.

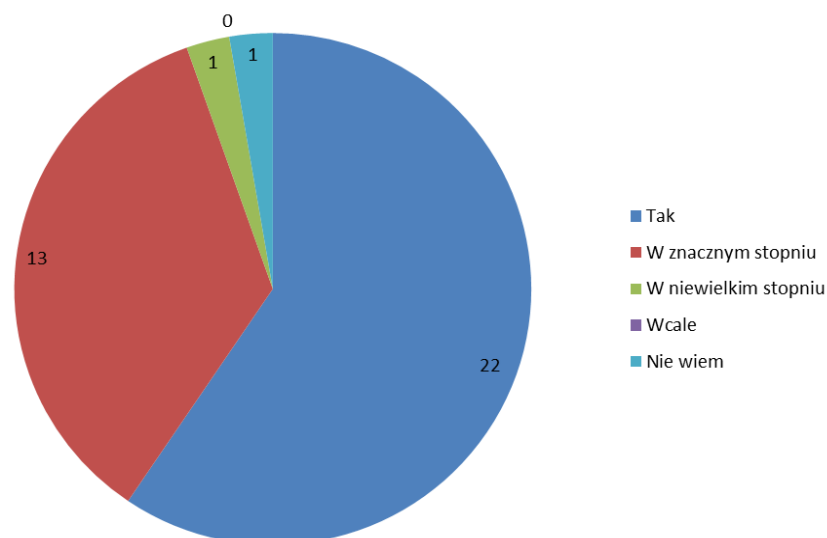

Rys. 4.1.3. Struktura odpowiedzi na pytanie, jakie bariery nie pozwalają na dopasowanie programu nauczania do lokalnych potrzeb

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość nauczycieli zdawała sobie sprawę z barier utrudniających dopasowanie programu nauczania do lokalnych potrzeb. Najważniejsze były według nich bariery finansowe. W dalszej kolejności problemem był brak zainteresowania ze strony uczniów oraz brak odpowiedniej kadry nauczycielskiej. Niewielka część osób uważała, że takowych barier nie ma w ogóle, a jedna osoba twierdziła, że barierą jest rodzaj szkoły (była to odpowiedź nauczyciela uczącego w gimnazjum).

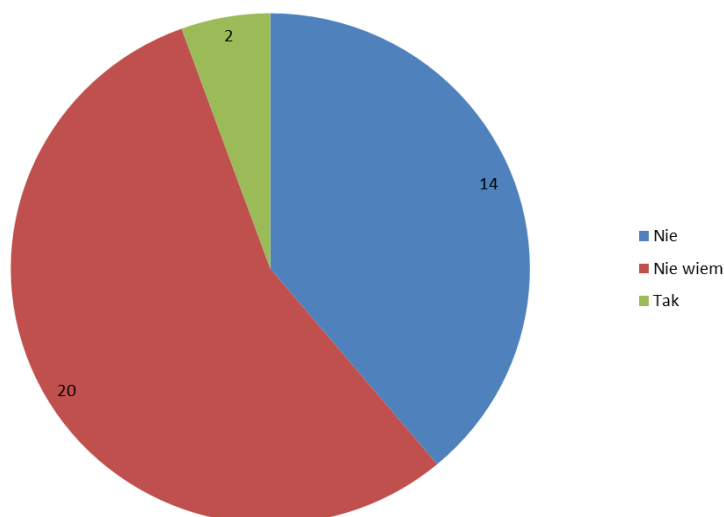
Kolejne pytanie koncentrowało się na zagadnieniu, czy kadra pedagogiczna zatrudniona w szkole ma odpowiednie kwalifikacje, aby dopasować program nauczania do lokalnych potrzeb. Strukturę odpowiedzi na powyższe pytanie przedstawia rys. 4.1.4. Większość nauczycieli twierdzi, że kadra pedagogiczna ma odpowiednie kwalifikacje, albo posiada je w znacznym stopniu. Żaden respondent nie wskazał odpowiedzi, że kadra nie ma takich kwalifikacji, jedna osoba uważała, że kadra posiada niewielkie kwalifikacje i jedna osoba nie miała zdania na ten temat.

Rys. 4.1.4. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy kadra pedagogiczna ma odpowiednie kwalifikacje, aby dopasować program nauczania do lokalnych potrzeb

Źródło: opracowanie własne.

Następne pytanie brzmiało: czy w szkole jest zapotrzebowanie na nauczycieli przedmiotów, które byłyby w przyszłości przydatne uczniom na lokalnym rynku pracy. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawia rys. 4.1.5.

Rys. 4.1.5. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy w szkole jest zapotrzebowanie na nauczycieli przedmiotów, które byłyby w przyszłości przydatne uczniom na lokalnym rynku pracy

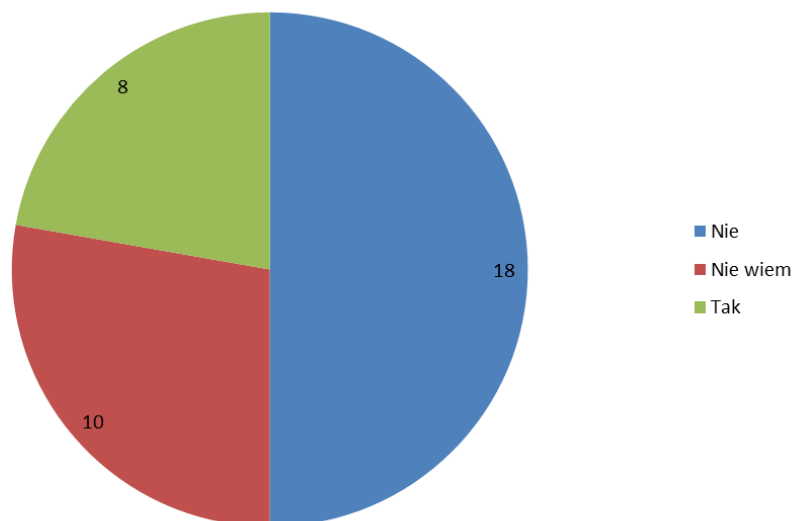
Źródło: opracowanie własne.

Większość badanych nauczycieli nie wiedziała, czy w ich szkołach istnieje zapotrzebowanie na takich nauczycieli. Ponad jedna trzecia ankietowanych twierdziła, że nie ma potrzeby zatrudniać takich nauczycieli, a dwie osoby były przekonane, że trzeba ich zatrudnić.

Kolejne zagadnienia skupiały się na zapleczu dydaktycznym szkoły. Zdecydowana większość nauczycieli uważała, że w ich szkołach należy kupić sprzęt dydaktyczny. Najczęściej wskazywali oni na potrzeby w zakresie sprzętu komputerowego, tablic interaktywnych, czy laboratoriów komputerowych. W dalszej kolejności były potrzeby w zakresie nauk ścisłych, czy zajęć praktycznych (na przykład mikroskopy).

Nauczyciele zapytani o liczbę pozycji literaturowych w bibliotece podawali średnio kilka tysięcy woluminów, aczkolwiek liczba ta wahała się od kilkuset do kilkunastu tysięcy. Jednocześnie wskazywali na konieczność zakupu lektur szkolnych, literatury popularno-naukowej, informatycznej, czy młodzieżowej.

Nauczyciele zostali również poproszeni o odpowiedź na pytanie: czy szkoła współpracuje z lokalnymi przedsiębiorcami w ramach przeprowadzania praktyk zawodowych. Strukturę odpowiedzi przedstawiono na rysunku 4.1.6.

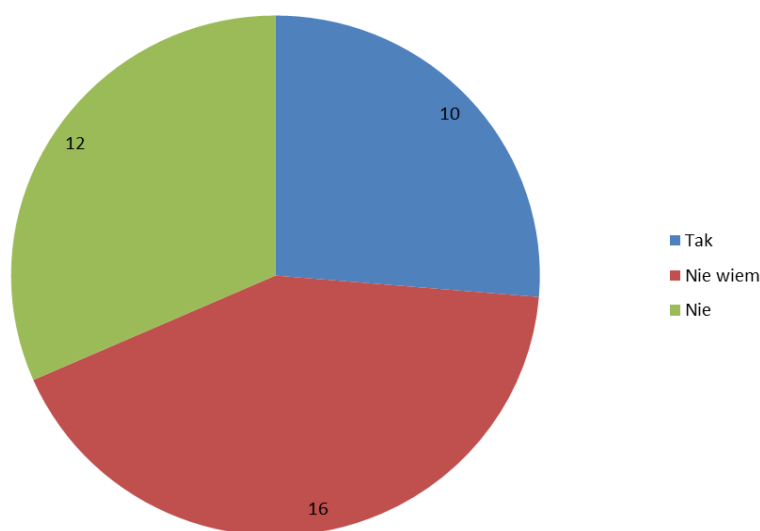

Rys. 4.1.6. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła współpracuje z lokalnymi przedsiębiorcami w ramach przeprowadzania praktyk zawodowych
Źródło: opracowanie własne.

Okolo połowa ankietowanych nauczycieli twierdziła, że ich szkoła nie prowadzi takiej współpracy. Co ciekawe, ponad jedna czwarta pytaných nauczycieli nie wiedziała, czy taka współpraca istnieje. Nieco ponad jedna piąta nauczycieli twierdziła, że szkoła współpracuje

z lokalnymi przedsiębiorcami. Zapytani o to, z jakich branż były to przedsiębiorstwa, na ogół twierdzili, że były to hotele bądź zakłady gastronomiczne.

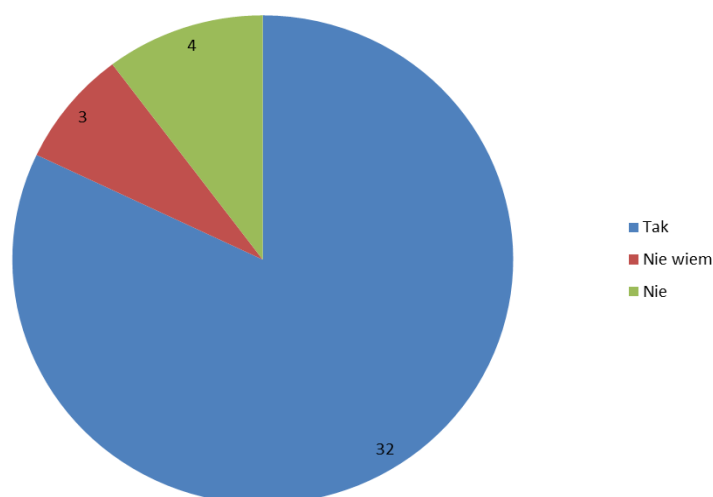
Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy szkoła współpracuje w Powiatowym Urzędem Pracy w organizowaniu szkoleń podnoszących kwalifikacje osób bezrobotnych. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawia rys. 4.1.7.

Rys. 4.1.7. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w organizowaniu szkoleń podnoszących kwalifikacje osób bezrobotnych
Źródło: opracowanie własne.

Prawie połowa ankietowanych nauczycieli nie wiedziała, czy ich szkoła współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie szkoleń dla osób bezrobotnych. Około 1/3 odpowiedziała, że ich szkoła nie prowadzi takiej współpracy. Takich odpowiedzi udzielali nauczyciele zatrudnieni w gimnazjach i szkołach ogólnokształcących, gdyż takie szkoły nie uczą przedmiotów zawodowych, które mogłyby być przydatne na rynku pracy. Nieco ponad 1/4 nauczycieli odpowiedziała na to pytanie twierdząco.

Interesującym z punktu widzenia przyszłych uczestników lokalnego rynku pracy było pytanie, czy szkoła organizuje zajęcia uświadamiające uczniów z zakresu aktualnych jego potrzeb. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawiono na rysunku 4.1.8.

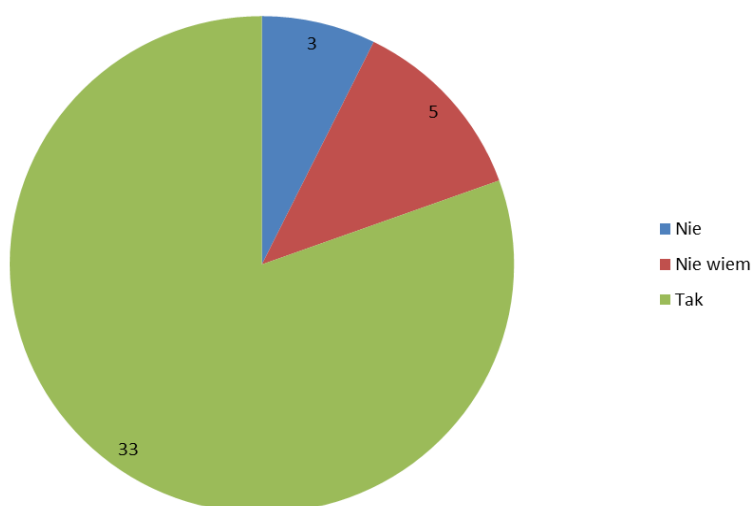

Rys. 4.1.8. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła organizuje zajęcia uświadamiające uczniów z zakresu aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość ankietowanych nauczycieli (32 osoby) odpowiedziała, że szkoła prowadzi takie zajęcia. 7 osób odpowiedziało na to pytanie przecząco albo nie wiedziało o takich zajęciach.

Przedostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło zajęć pozalekcyjnych rozwijających zdolności uczniów. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawiono na kolejnym wykresie.

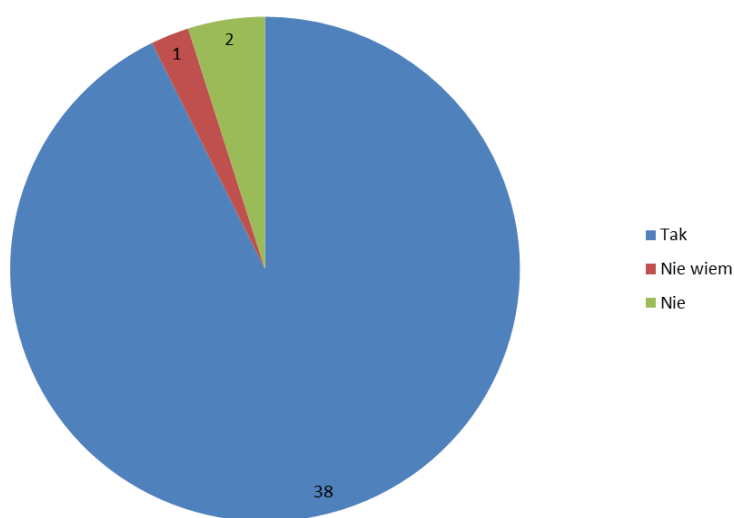

Rys. 4.1.9. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła prowadzi zajęcia pozalekcyjne rozwijające zdolności uczniów

Źródło: opracowanie własne.

Struktura odpowiedzi na powyższe pytanie jest bardzo zbliżona do poprzedniej. Zdecydowana większość ankietowanych nauczycieli (33 osoby) odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Generalnie były to bardzo różne zajęcia – od zajęć sportowych, przez koła zainteresowań, przedmioty szkolne, aż do projektów europejskich i zajęć artystycznych. Trzech nauczycieli powiedziało, że ich szkoła takich zajęć nie prowadzi. Co ciekawe, pięć ankietowanych osób nie wiedziało, czy takie zajęcia są organizowane.

Ostatnie pytanie w ankiecie brzmiało, czy szkoła prowadzi zajęcia wyrównawcze dla młodzieży nieradzącej sobie z nauką. Strukturę odpowiedzi zaprezentowano na wykresie 4.1.10.

Rys. 4.1.10. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy szkoła prowadzi zajęcia wyrównawcze dla młodzieży nieradzącej sobie z nauką
Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość badanych nauczycieli potwierdziła, że ich szkoły prowadzą zajęcia wyrównawcze dla słabszych uczniów. Jedna badana osoba nie wiedziała, czy takie zajęcia są prowadzone, a dwie stwierdziły, że tego typu zajęć nie ma.

Podsumowując wyniki przeprowadzonej ankiety można stwierdzić, że z punktu widzenia nauczycieli program nauczania realizowany w szkołach jest dobrze dostosowany do potrzeb rynku pracy. Większość z ankietowanych nauczycieli była świadoma barier, które utrudniałyby (gdyby była taka potrzeba) dopasowanie programu nauczania do potrzeb lokalnego rynku pracy. Za największe bariery uznano barierę finansową oraz brak zainteresowania ze strony uczniów.

Ankietowani nauczyciele mieli na ogół dobre lub bardzo dobre zdanie o kwalifikacjach kadry pedagogicznej w swoich szkołach. Na ogół nie widzieli potrzeby albo nie wiedzieli, czy jest taka potrzeba, aby uczyć przedmiotów (specjalności) przydatnych na rynku pracy i w związku z tym nie uważali za potrzebne, żeby zatrudniać nauczycieli uczących takich przedmiotów.

Jak można się spodziewać, nauczyciele widzieli duże potrzeby w zakresie sprzętu dydaktycznego. Najbardziej pożądanym był różnego rodzaju sprzęt komputerowy, laboratoria komputerowe, a także pomoce multimedialne (rzutniki, tablice interaktywne).

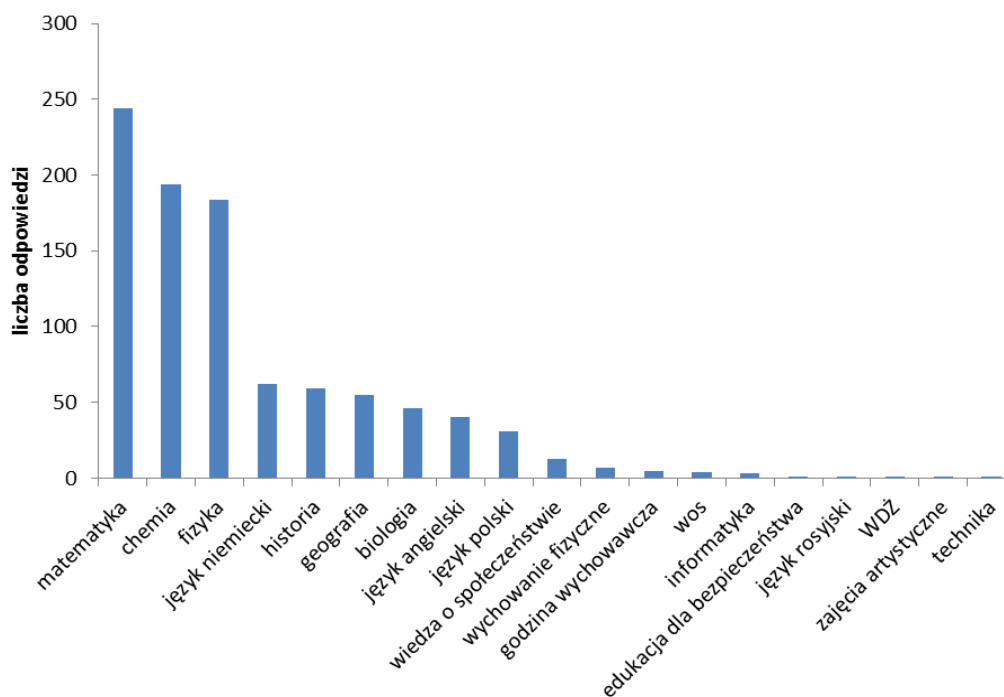
Z odpowiedzi udzielanych przez nauczycieli można także wywnioskować, że szkoły są w zasadzie świadome sytuacji na rynku pracy i przekazują taką wiedzę swoim uczniom, współpracują także z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie praktyk zawodowych.

Najciekawsze chyba mogą być wnioski z odpowiedzi na pytania, jakie przedmioty zawodowe byłyby najbardziej w szkołach pożądane. Okazało się, że nauczyciele najczęściej wymieniali przedmioty (specjalności) z zakresu turystyki/gastronomii. Z kolei pytani o to, jakie kierunki bądź przedmioty należałoby zamknąć/zlikwidować z powodu niedopasowania programu nauczania do potrzeb rynku pracy, na ogół wymieniali przedmioty ekonomiczne.

4.2. Wyniki badania ankietowego skierowanego do uczniów szkół gimnazjalnych

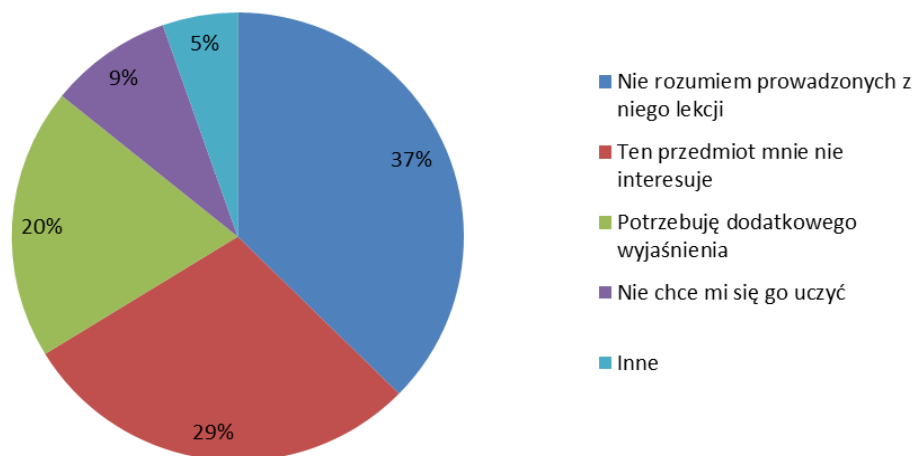
Wśród uczniów ostatnich klas gimnazjów przeprowadzono ankietę, która miała na celu zebranie informacji o poglądach młodych mieszkańców powiatu gryfickiego na system edukacyjny, w którym funkcjonują. Pytania dotyczyły ich aktywności szkolnej i udziału w zajęciach pozaszkolnych, oceny oferty edukacyjnej i planów na przyszłość. Odpowiedzi na te pytania pozwolą wyciągnąć wnioski dotyczące „dopasowania” oferty edukacyjnej do oczekiwań młodzieży gimnazjalnej.

Na pytanie: „Z jakim przedmiotem sobie nie radzisz?” uzyskano bardzo czytelną odpowiedź. Uczniowie na pierwszych trzech miejscach wymieniali matematykę, chemię oraz fizykę. Przedmioty te stanowiły w sumie prawie 66% wszystkich udzielonych odpowiedzi. W kolejnej, rzadziej wskazywanej, grupie przedmiotów znalazły się języki oraz historia, geografia i biologia. Wskazanie przedmiotów ścisłych jako najtrudniejszych nie stanowi wyjątku na tle całego kraju. Przedmioty te nie cieszą się popularnością wśród uczniów bez względu na lokalizację szkoły.

Rys. 4.2.1. Odpowiedzi na pytanie „Z jakim przedmiotem sobie nie radzisz?”
 Źródło: Opracowanie własne.

Przyczyny, dla których wskazane przez gimnazjalistów przedmioty są dla nich najtrudniejsze, mogą być różne. Zapytani o to uczniowie odpowiadali jak na rys. 4.2.2.

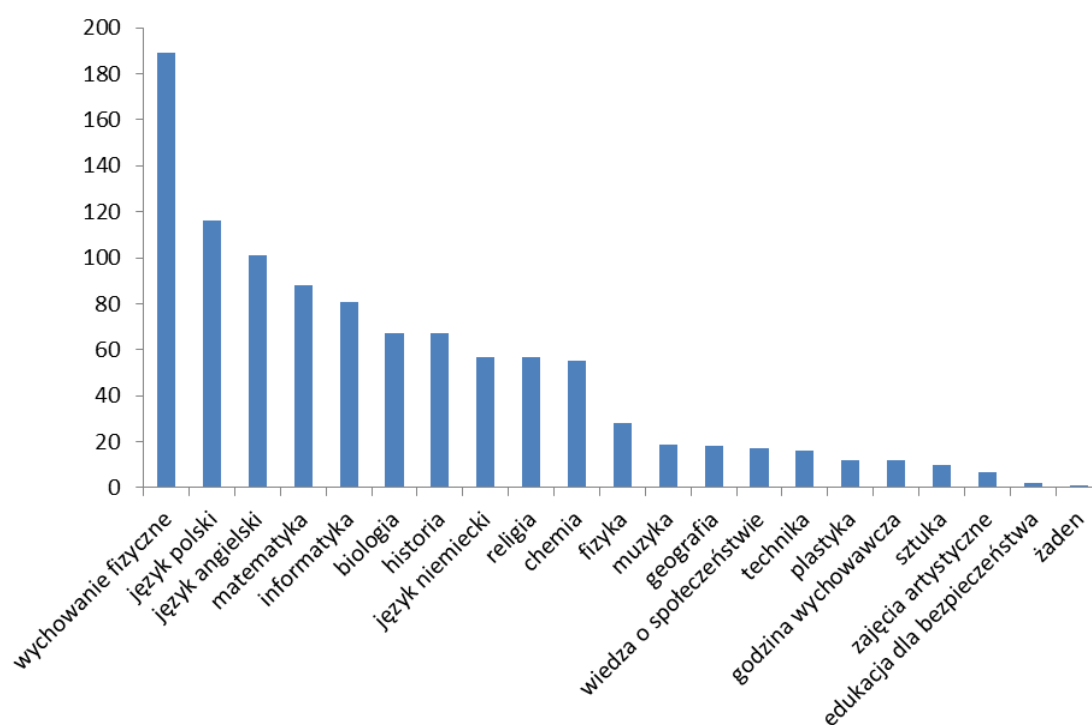

Rys. 4.2.2. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Z czego wynikają twoje trudności?”
 Źródło: Opracowanie własne.

Nieco ponad 1/3 uczniów odpowiedziało, że nie rozumie przedmiotów, z którymi sobie nie radzi. Z kolei 1/5 respondentów wyraziła potrzebę dodatkowego wyjaśnienia przedstawianej tematyki. Zaledwie 9% uczniów wskazało niechęć do nauki. Jest to wynik

o pozytywnym wydźwięku, ponieważ wskazuje, że młodzież nie jest niechętna nauce, a jedynie potrzebuje lepszego ukierunkowania i więcej czasu na zrozumienie prezentowanego jej materiału.

Na drugim biegunie skali trudności w przyswajaniu wiedzy znajdują się przedmioty dla uczniów najłatwiejsze, sprawiające im najmniej trudności. Na rysunku 4.2.3 przedstawiono odpowiedzi na pytanie o przedmiot sprawiający uczniom najmniej trudności. Największą liczbę wskazań odnotowano dla wychowania fizycznego. Co – podobnie jak w przypadku przedmiotów najtrudniejszych – nie jest raczej zaskoczeniem. Ciekawy jest jednak fakt, że wśród tych przedmiotów, które sprawiają uczniom najmniej problemów znalazły się także te, które wskazywane były jako najtrudniejsze. Wskazań tych przedmiotów było jednak mniej, co świadczy o tym, że przedmioty takie jak matematyka czy język angielski dla większej liczby uczniów są raczej trudne niż łatwe.

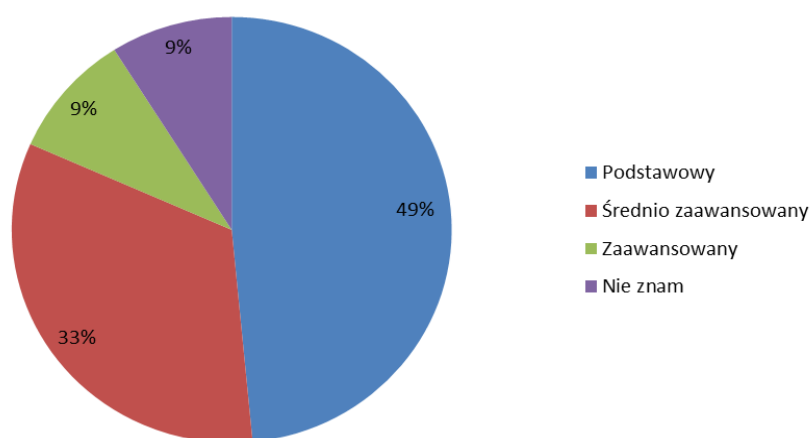

Rys. 4.2.3. Odpowiedzi na pytanie „Jaki przedmiot, którego uczysz się w szkole, sprawia Ci najmniej trudności?”

Źródło: Opracowanie własne.

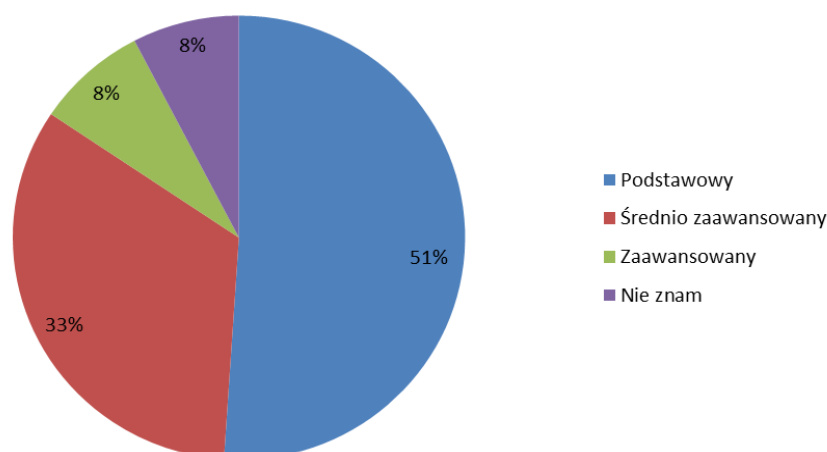
Kolejnym etapem analizy potrzeb edukacyjnych młodzieży gimnazjalnej z powiatu gryfickiego było pytanie o znajomość języków obcych. Na rysunkach 4.2.4 oraz 4.2.5 przedstawiono odpowiedzi uczniów dotyczące subiektywnej oceny stopnia znajomości dwóch najpopularniejszych w Polsce języków obcych – angielskiego oraz niemieckiego. Wyniki

w przypadku obu języków są do siebie zbliżone. Około połowa respondentów wskazała na podstawową znajomość tych języków obcych. Jedna trzecia pytanych odpowiedziała, że język obcy zna na poziomie średnio zaawansowanym. Mniej niż 10% uczniów oceniło znajomość języka angielskiego lub niemieckiego na poziomie zaawansowanym. Podobny odsetek przyznał się do nieznaności języka obcego. Należy pamiętać, że ocena znajomości języka obcego była subiektywna, niemniej jednak może wskazywać na konieczność intensyfikacji nauki języków obcych. Oczywiście należy także pamiętać, że o ile uczeń gimnazjum może nie znać jeszcze języka obcego w stopniu zaawansowanym, o tyle odsetek uczniów o znajomości języka na poziomie średnio zaawansowanym powinien być wyższy.

Rys. 4.2.4. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Na jakim poziomie określasz swoją znajomość języka angielskiego?”

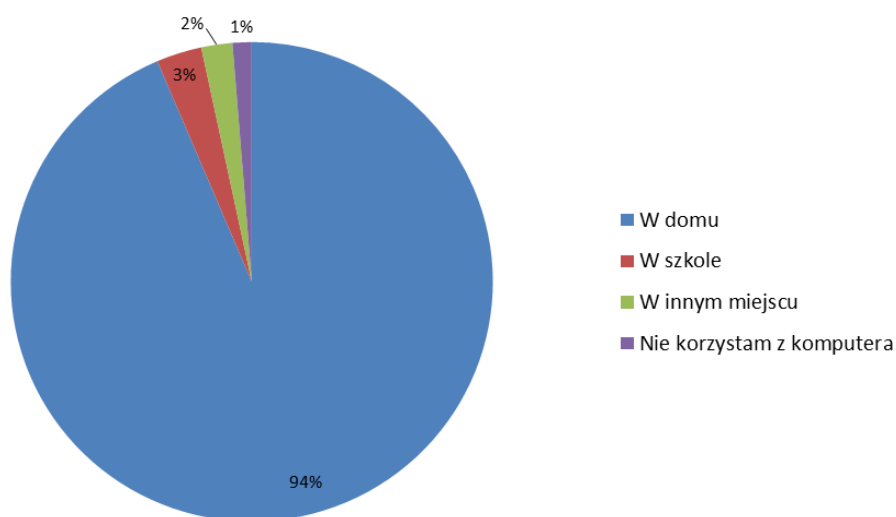
Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 4.2.5. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Na jakim poziomie określasz swoją znajomość języka niemieckiego?”

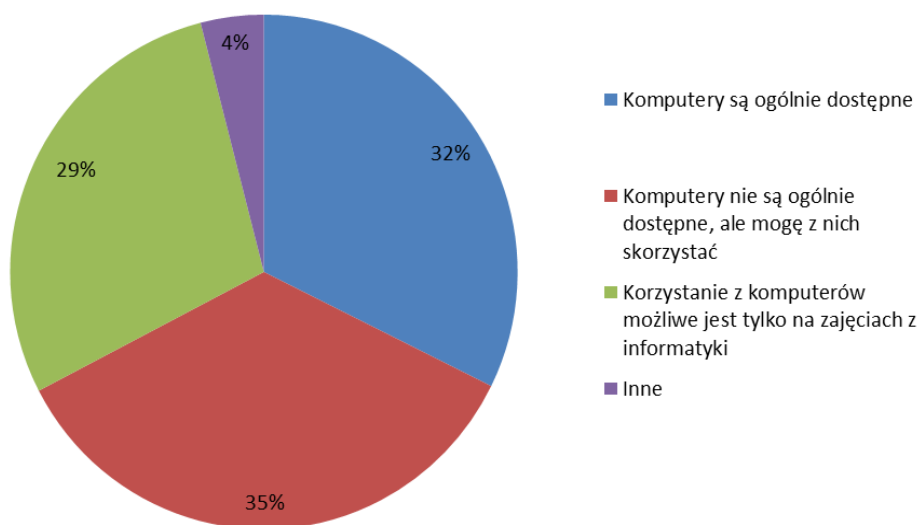
Źródło: Opracowanie własne.

Ważnym elementem edukacji jest dostępność komputera oraz sieci internetowej. Na pytanie o to, gdzie najczęściej korzystają z komputera, uczniowie gimnazjów gremialnie (94%) odpowiedzieli, że w swoim domu. Pozostałe możliwe odpowiedzi charakteryzowały się śladowymi wskazaniem. Zaledwie 3% pytaných odpowiedziało, że najczęściej z komputera korzysta w szkole. Taka struktura odpowiedzi dowodzi, że komputer stał się jednym z podstawowych sprzętów gospodarstwa domowego, do którego dostęp ma większość młodych ludzi. Płynąc może z tego wniosek, że szkoły nie muszą już pełnić roli instytucji, dzięki której młodzi ludzie nie czują się wykluczeni technologicznie i informacyjnie. Z drugiej strony pojawia się potrzeba większego, praktycznego wykorzystania techniki obliczeniowej w ramach zajęć szkolnych, wobec niezłej znajomości obsługi komputera, jaką posiadają uczniowie.

Rys. 4.2.6. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Gdzie najczęściej korzystasz z komputera?”
Źródło: Opracowanie własne.

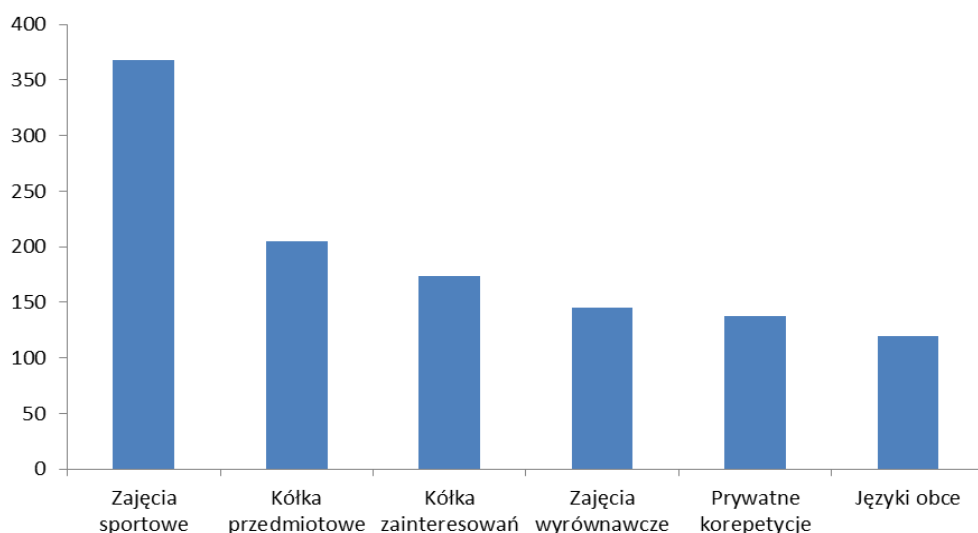
Poproszeni o ocenę dostępności komputerów w szkołach uczniowie gimnazjów odpowiedzieli w większości, że komputery są ogólnie dostępne, albo że korzystanie z nich nie jest w jakiś szczególny sposób ograniczone. Tylko 29% uczniów odpowiedziało, że z komputerów mogą korzystać jedynie na lekcjach informatyki. Można więc stwierdzić, że dostęp do komputerów w gimnazjach jest wystarczająco dobry i nie wymaga radykalnych inwestycji.

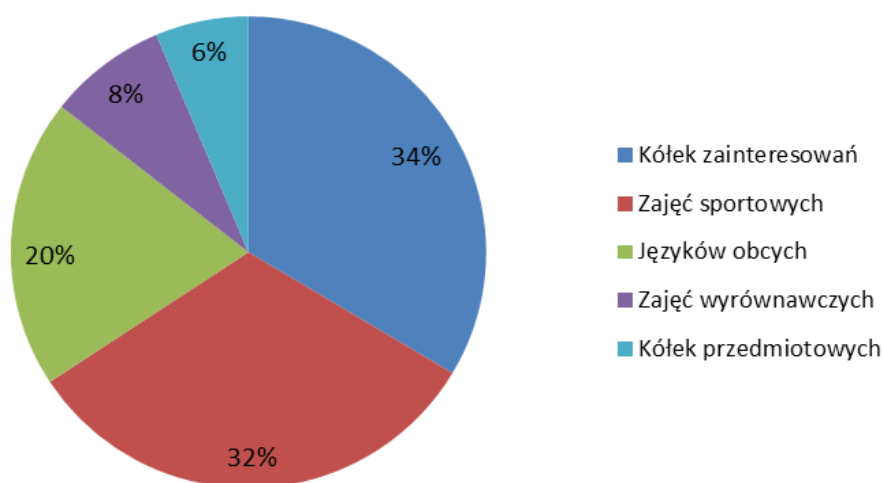
Rys. 4.2.7. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jak określasz możliwość korzystania przez Ciebie z komputera w szkole?”
 Źródło: Opracowanie własne.

Edukacja to, oprócz regularnych zajęć szkolnych, także zajęcia pozalekcyjne. Uczestnictwo w nich to ważny element rozwoju dodatkowych umiejętności i możliwość pogłębiania wiedzy. Wśród uczniów gimnazjów najpopularniejsze zajęcia pozalekcyjne to zajęcia sportowe. Jest to jedyna forma zajęć, z której korzysta więcej niż połowa ankietowanych. Pozostałe formy dodatkowych zajęć cieszyły się mniejszą popularnością. Wśród twierdzących odpowiedzi na pytanie dotyczące udziału w poszczególnych formach zajęć wystąpiły kolejno:

- zajęcia sportowe – 62%,
- kółka przedmiotowe – 38%,
- kółka zainteresowań – 33%,
- zajęcia wyrównawcze – 28%,
- korepetycje – 26%,
- języki obce – 23%.

Rys. 4.2.8. Liczba odpowiedzi twierdzących dotyczących uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych
 Źródło: Opracowanie własne.

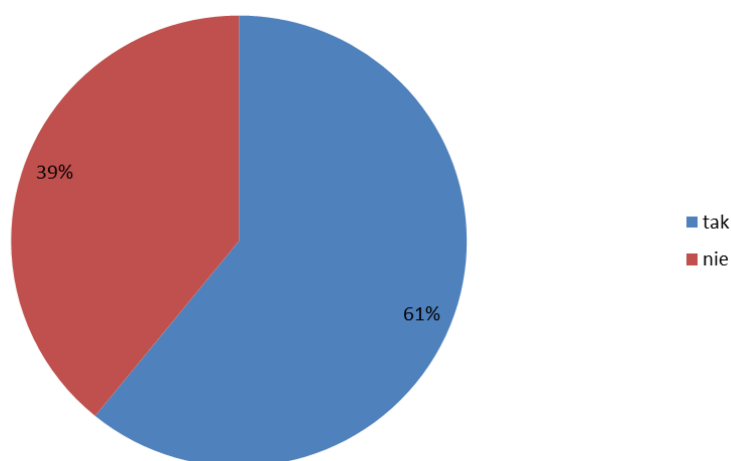

Rys. 4.2.9. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Których zajęć pozaszkolnych według Ciebie brakuje w szkole?”
 Źródło: Opracowanie własne.

Zapytano także uczniów o to, jakich zajęć pozaszkolnych brakuje im w szkole. Najwięcej odpowiedzi dotyczyło kółek zainteresowań (34%). Z poprzedniego pytania wynikało, że dwie trzecie uczniów nie korzysta z tej formy zajęć. Wnioski mogą być następujące: albo w szkole nie ma takiej formy pozalekcyjnej aktywności, albo też istniejące kółka nie wzbudzają zainteresowania. Być może uczestnictwo w nich napotyka również na przeszkody natury organizacyjnej (np. ograniczona liczba miejsc, odpłatne uczestnictwo).

Druga najczęściej wskazywana forma zajęć, której uczniom gimnazjów brakuje, to zajęcia sportowe. Nasuwa się tu wniosek, że mimo tego, iż jest to najpopularniejsza forma zajęć pozalekcyjnych, to nadal odczuwany jest przez uczniów niedosyt takiej formy aktywności. Trzecią w kolejności formą zajęć, której brak uczniowie odczuwają, jest nauka języków obcych (20% odpowiedzi).

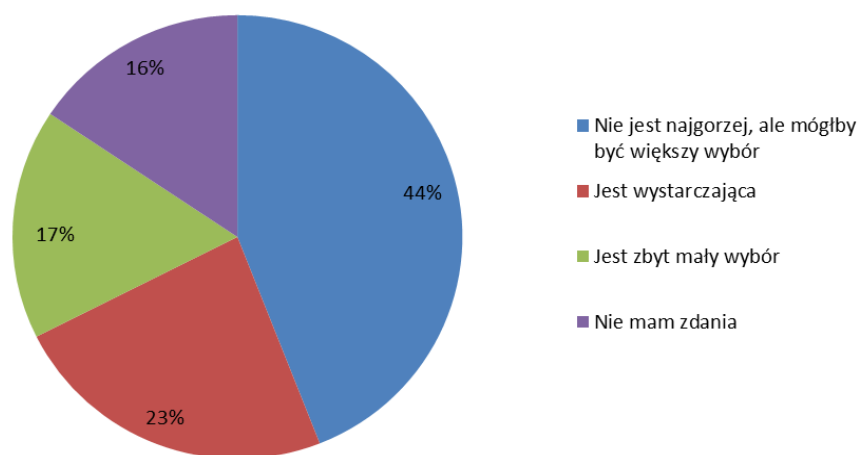
Zapytano także uczniów gimnazjów o to, czy interesują się ofertą szkół z terenu powiatu gryfickiego. Twierdząco odpowiedziało 61% ankietowanych. Kwestią dyskusyjną jest ocena, czy ten odsetek jest duży. Można powiedzieć, że blisko 40% młodzieży gimnazjalnej nie dokonuje wyboru kolejnego szczebla edukacji w sposób rozłożony w czasie i podejmuje decyzję bez głębszej analizy oferty edukacyjnej, bądź też ma na tyle wyrobione zdanie, że nie potrzebuje zapoznawać się z szerszą ofertą. Ponad połowa jednak jest zainteresowana tym, co w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej ma do zaoferowania teren powiatu gryfickiego.

Rys. 4.2.10. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy interesujesz się ofertą szkół w powiecie gryfickim, które możesz wybrać po zakończeniu gimnazjum?”

Źródło: Opracowanie własne.

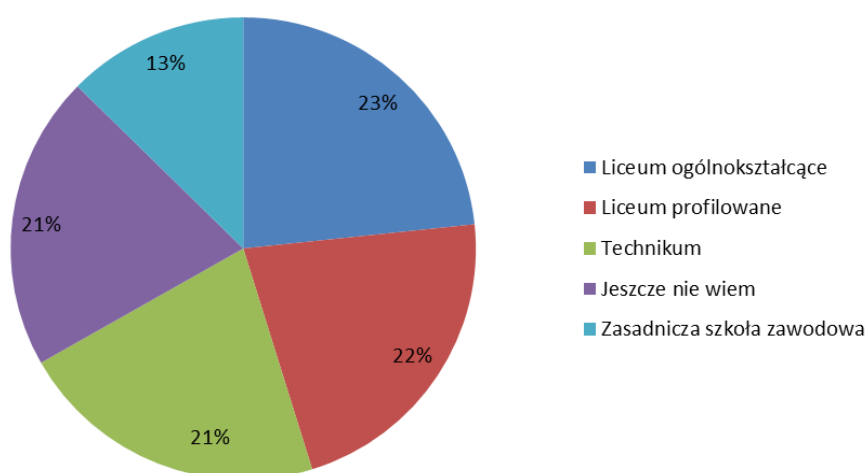
Ta część uczniów, która zainteresowana jest ofertą szkół ponadgimnazjalnych została poproszona o jej ocenę. Na rysunku 4.2.11 przedstawiono strukturę odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz ofertę szkół ponadgimnazjalnych w powiecie gryfickim?” Okazało się, że wyniki są – z punktu widzenia szkół ponadgimnazjalnych – dość pozytywne. Blisko jedna czwarta ankietowanych oceniła ofertę szkół jako wystarczającą, a ponad dwie piąte wyraziło się umiarkowanie pozytywnie o tej ofercie. Zaledwie 17% ankietowanych stwierdziło, że wybór szkół jest zbyt mały.

Rys. 4.2.11. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz ofertę szkół ponadgimnazjalnych w powiecie gryfickim?”

Źródło: Opracowanie własne.

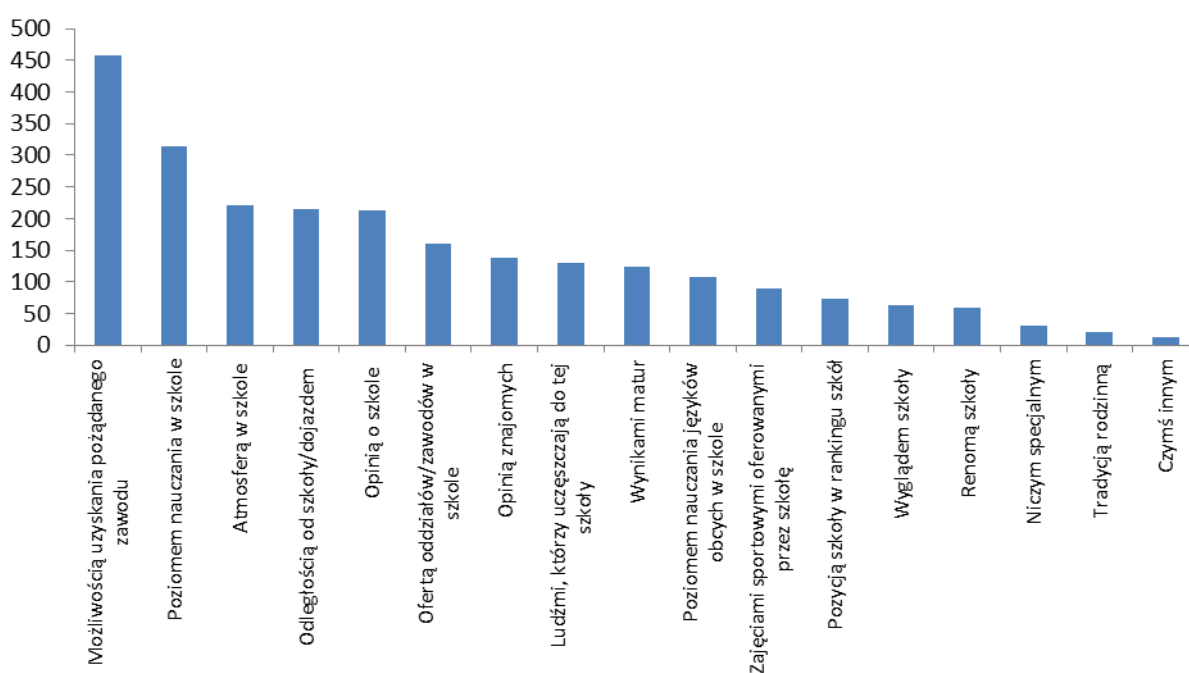
Uczniów gimnazjów zapytano także o to, do jakiego typu szkoły zamierzają uczęszczać po zakończeniu nauki w swojej obecnej szkole. Trzy typy szkół uzyskały bardzo podobny odsetek odpowiedzi. Były to liceum ogólnokształcące (23%), liceum profilowane (22% – w tym wypadku respondentom mogło chodzić o szczególne profile w liceach) oraz technikum (21%). Również około 1/5 gimnazjalistów nie zdecydowało jeszcze, jaki typ szkoły wybierze. Z kolei 13% ankietowanych odpowiedziało, że zamierza kontynuować naukę w zasadniczej szkole zawodowej.

Rys. 4.2.12. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Do jakiej szkoły po zakończeniu gimnazjum zamierzasz pójść?”

Źródło: Opracowanie własne.

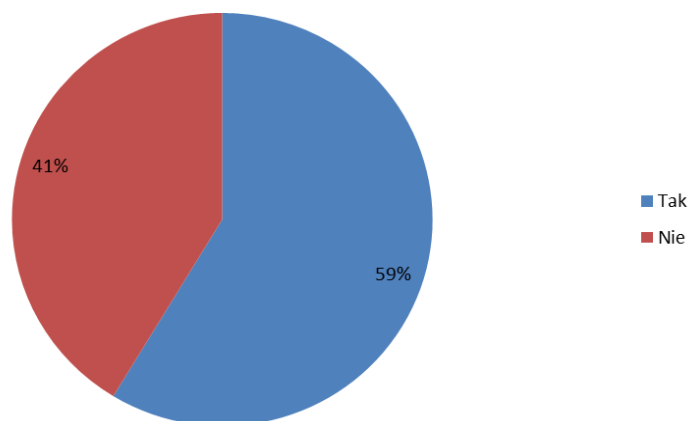
Bardziej szczegółowe pytanie, dotyczące tego jaki kierunek, profil lub specjalność w szkole ponadgimnazjalnej wybrałoby respondenci, pozwoliło ocenić preferencje zawodowe gimnazjalistów. Uzyskano bardzo wiele różnych odpowiedzi, wszystkich nie sposób przytoczyć. Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami było fryzjerstwo, kosmetologia, profil humanistyczny, biologia, chemia, języki obce, mechanika, informatyka, gastronomia, hotelarstwo, wojskowość, policja. Widać z tego, że plany młodych mieszkańców powiatu gryfickiego są bardzo różnorodne, jednak dominujące odpowiedzi wiążą się przede wszystkim z perspektywą realnego zawodu i po części (informatyka, języki obce) wpisują się w kanon odpowiedzi ogólnopolskich. Chociaż wśród odpowiedzi zdarzały się też takie jak aktor, czy drwal. Kilka osób wskazało medycynę, budownictwo, architekturę.

Rys. 4.2.13. Liczba odpowiedzi na pytanie: „Czym będziesz się kierować przede wszystkim przy wyborze szkoły?”

Źródło: Opracowanie własne.

Na rysunku 4.2.13 przedstawiono motywacje uczniów gimnazjów dotyczące wyboru szkoły średniej. Wybór szkoły po zakończeniu gimnazjum podyktowany jest przede wszystkim przyszłymi możliwościami znalezienia pożądanego zatrudnienia. To, czy przyszła szkoła przygotowuje do zdobycia kwalifikacji potrzebnych do podjęcia wymarzonej pracy, było ważnym powodem dla ponad 450 ankietowanych. Drugim w kolejności powodem wyboru szkoły był poziom nauczania w niej. Na dalszych miejscach uczniowie wskazywali atmosferę panującą w szkole, odległość szkoły od domu, czy renomę szkoły.

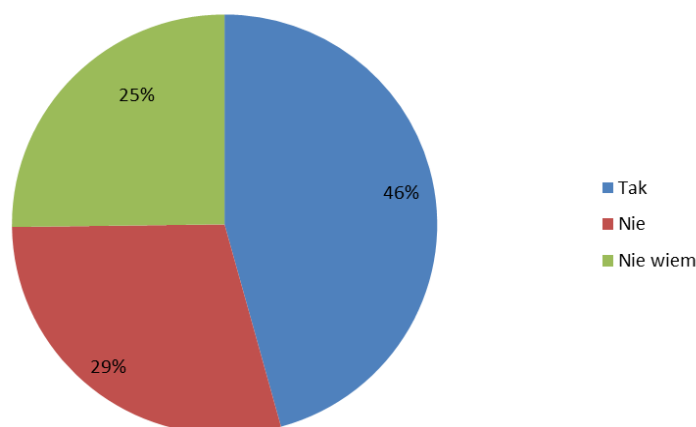

Rys. 4.2.14. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy wybrana przez Ciebie szkoła znajduje się w powiecie gryfickim?”

Źródło: Opracowanie własne.

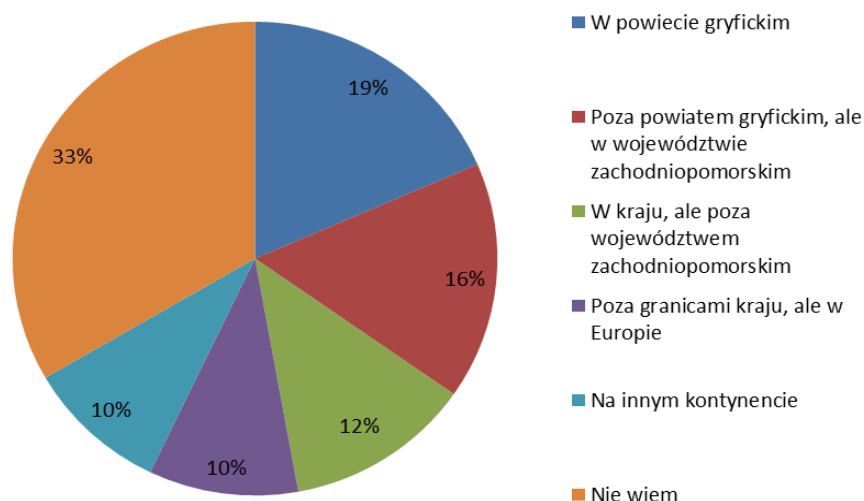
Uszczegółowiając analizę dalszych planów edukacyjnych zapytano o to, czy wybrana szkoła znajduje się w powiecie gryfickim. Na rysunku 4.2.14 przedstawiono strukturę odpowiedzi na to pytanie. 59% uczniów odpowiedziało twierdząco. 41% gimnazjalistów zamierza kontynuować naukę poza obszarem powiatu gryfickiego. Spośród uczniów, którzy woleliby uczęszczać do szkoły ponadgimnazjalnej poza powiatem gryfickim najczęściej osób wskazało Kołobrzeg i Szczecin. Nieco mniej osób wskazało Nowogard oraz Koszalin.

Uczniowie zapytani o to, czy zajęcia prowadzone w gimnazjum przygotowują ich do podjęcia nauki w kolejnej szkole, odpowiedzieli twierdząco w 46%. Przeciwnego zdania było 29% badanych. Nie miało zdania w tej kwestii 25% ankietowanych uczniów.

Rys. 4.2.15. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy uważasz, że zajęcia lekcyjne w gimnazjum przygotowują Cię do nauki w wybranej szkole?”

Źródło: Opracowanie własne.

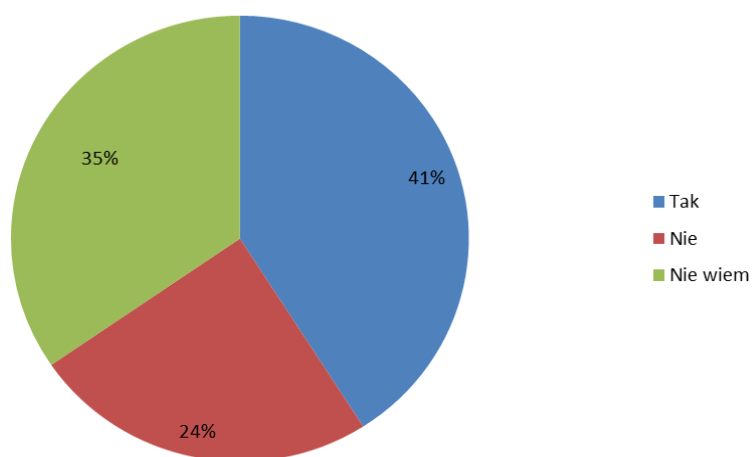

Rys. 4.2.16. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Gdzie planujesz mieszkać po zakończeniu nauki?”

Źródło: Opracowanie własne.

Szkoła średnia to nie koniec drogi życiowej młodych osób. Po zakończeniu nauki rozpoczną oni dopiero swoje dorosłe życie. Zapytano ich, gdzie planują mieszkać po zakończeniu nauki. Tylko 20% pytanych wskazało powiat gryficki jako przyszłe miejsce zamieszkania. 16% planuje pozostać na terenie województwa zachodniopomorskiego, lecz poza powiatem gryfickim. 12% planuje wyjazd poza województwo. 10% chce opuścić Polskę, a kolejne 10% – Europę. Jedna trzecia respondentów nie ma wyrobionego zdania w tej kwestii.

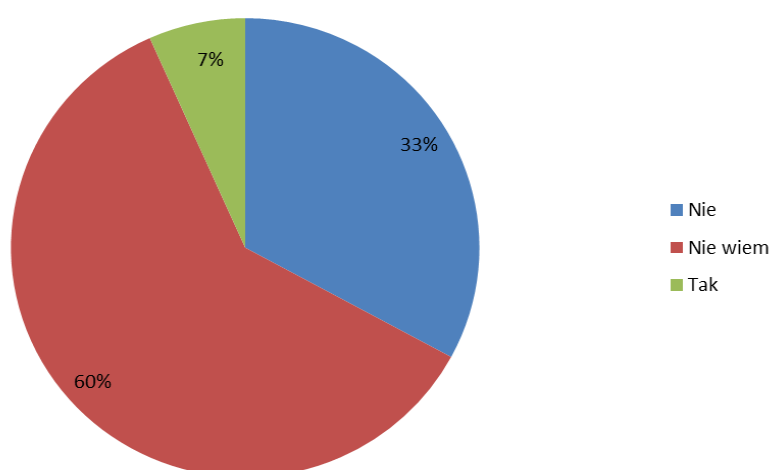
Gimnazjalistów zapytano także o to, jaki zawód chcieliby wykonywać w przyszłości. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią było „nie wiem”. Kolejnymi wskazywanymi przez ankietowanych odpowiedziami były: mechanik, informatyk, kucharz, fryzjer. Są to głównie zawody niewymagające wyższego wykształcenia (może poza informatykiem). Świadczyć to może o tym, że te osoby, które planują naukę w liceum ogólnokształcącym i potem studia nie mają jeszcze sprecyzowanych poglądów odnośnie swojego przyszłego zawodu.

Rys. 4.2.17. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy któraś ze szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się w powiecie gryfickim mogłaby Cię przygotować do przyszłego zawodu?”

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując zamierzenia zawodowe gimnazjalistów z powiatu gryfickiego zadano im pytanie, czy na terenie powiatu gryfickiego istnieje szkoła, która może przygotować ich do planowanego zawodu. 41% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Jedna czwarta ankietowanych twierdzi, że nie ma w powiecie szkoły przygotowującej do planowanego zawodu. Niewiele ponad jedna trzecia nie wie, czy taka szkoła w powiecie się znajduje. Ten ostatni odsetek koresponduje z odsetkiem młodzieży nie interesującej się ofertą edukacyjną powiatu.

Rys. 4.2.18. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy w powiecie gryfickim są instytucje lub firmy, w których chciał/a/byś w przyszłości pracować?”

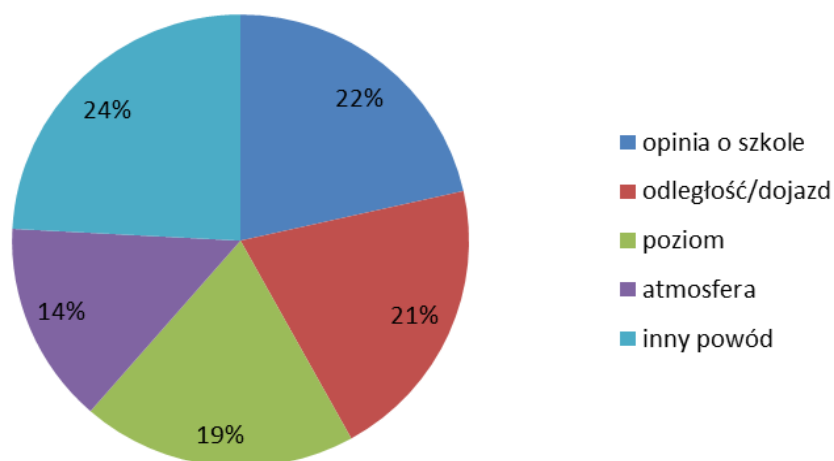
Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło oceny rynku pracy w powiecie gryfickim. Odpowiedzi sugerują, że młodzi ludzie w większości nie interesują się jeszcze tematem przyszłej pracy – 60% spośród nich nie wie, czy takie firmy, w których chcieliby pracować, znajdują się na terenie powiatu. Jedna trzecia respondentów twierdzi, że takiej firmy bądź instytucji na terenie powiatu nie ma. Zaledwie 7% pytanych jest przeciwnego zdania.

4.3. Wyniki badania ankietowego skierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych

W ankiecie przeprowadzonej wśród uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych wszystkich typów udział wzięły 253 osoby. Zadano im 15 pytań dotyczących kryteriów wyboru ścieżki edukacji, znajomości języków obcych, dostępu do komputerów oraz planów życiowych, w szczególności dotyczących wizji przyszłej drogi zawodowej, wraz z oceną lokalnego rynku pracy pod kątem indywidualnych preferencji.

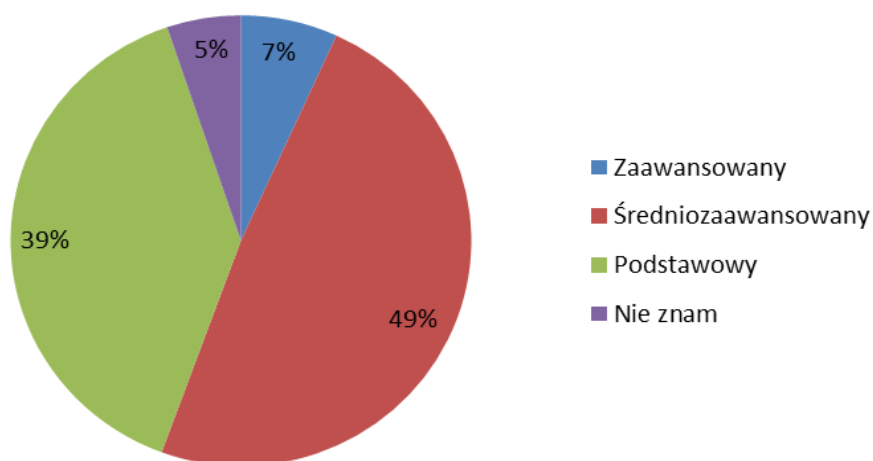
W pytaniu pierwszym ankietowani wypowiedzieli się na temat motywów wyboru szkoły, do której w tej chwili uczęszczają. Wyniki prezentuje rys. 4.3.1.

Rys. 4.3.1. Struktura odpowiedzi na pytanie, czym kierowała się ankietowana osoba wybierając obecną szkołę
Źródło: Opracowanie własne.

Dominującymi powodami wyboru obecnej szkoły były w opinii ankietowanych opinia o szkole (odnotowano 22% takich odpowiedzi), łatwość dojazdu lub niewielka odległość od szkoły (21% odpowiedzi), poziom nauczania (19% wskazań) i atmosfera panująca w szkole (14% odpowiedzi). Wśród pozostałych 24% odpowiedzi najczęściej wskazywano na ofertę profili/zawodów i możliwości po ukończeniu szkoły (łącznie 33 odpowiedzi, 11% ogółu).

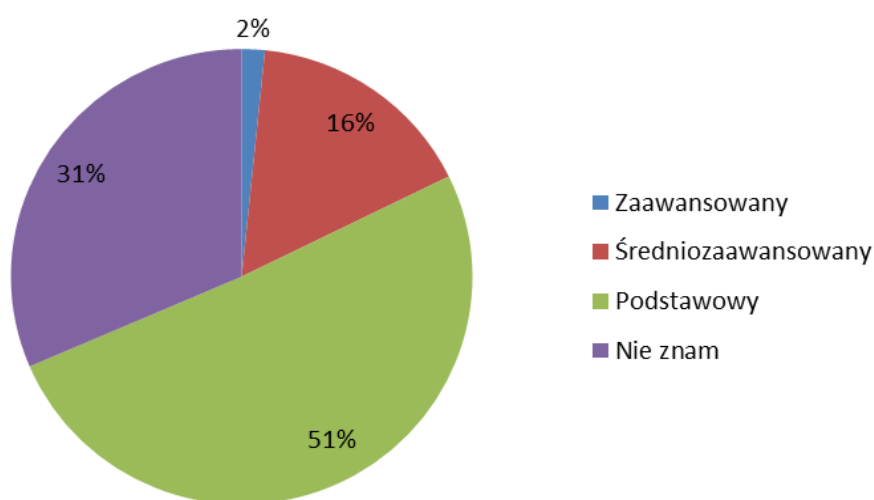
W następnej części ankiety zapytano o subiektywną ocenę poziomu znajomości języków obcych. Znajomość języka angielskiego, którego naukę uczniowie rozpoczęli na ogół w szkole podstawowej, jest powszechna, choć poziom jego znajomości jest zróżnicowany. Odpowiedzi na pytanie o poziom znajomości języka angielskiego prezentuje rys. 4.3.2.

Rys. 4.3.2. Struktura odpowiedzi na pytanie o stopień znajomości języka angielskiego
Źródło: Opracowanie własne.

Jedynie 5% ankietowanych uczniów nie zna języka angielskiego. Z drugiej strony trzeba jednak zauważyć, że w stopniu zaawansowanym zna go zaledwie 7% ankietowanych. Największa część badanej grupy określa swoją znajomość języka angielskiego jako średniozaawansowaną (49% odpowiedzi). W stopniu podstawowym zna język Szekspira 39% badanych uczniów. Dla 44% badanych słaba znajomość języka angielskiego lub jej brak mogą w przyszłości stanowić przeszkodę w zdobyciu pożądanej pracy. Warto zatem podjąć wysiłek poprawy tej sytuacji poprzez uruchomienie jakiegoś rodzaju dodatkowych zajęć doszkalających dla osób, które oceniają swoją znajomość języka angielskiego jako niezadowalającą. Znajomość języków obcych jest bowiem jedną z kompetencji kluczowych, na których rozwijanie duży nacisk kładą strategiczne opracowania polskie i unijne.

Mniej korzystnie przedstawia się znajomość języka niemieckiego wśród uczniów badanych szkół ponadgimnazjalnych. Tylko 2% z nich określa swoją znajomość tego języka jako zaawansowaną, a 16% – jako średniozaawansowaną. Ponad połowa ankietowanych uważa, że zna język niemiecki w stopniu podstawowym, natomiast aż 31% badanych uczniów przyznaje, że nie zna tego języka w ogóle (rys. 4.3.3). W sytuacji, w której kontakty gospodarcze Polski i Niemiec rozwijają się bardzo dynamicznie, a zwłaszcza w regionie nadmorskim, gdzie znaczna liczba klientów pochodzi z Niemiec, jest to wysoce niekorzystne, pozbawia bowiem sporą część przyszłych pracowników kontaktu z potencjalnymi kontrahentami czy klientami.

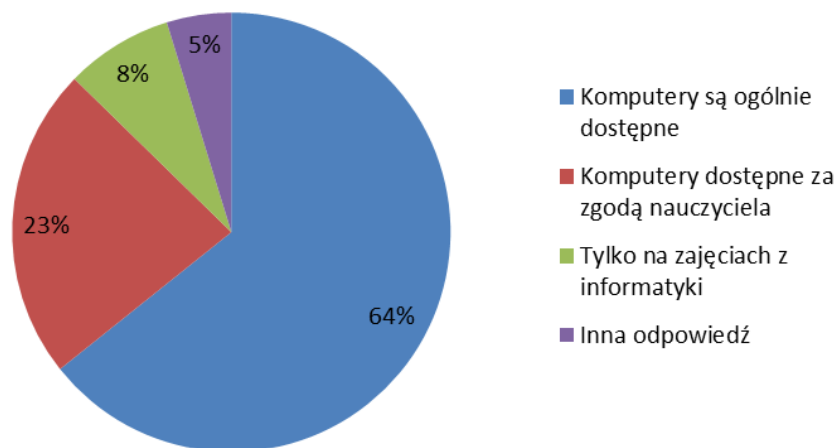

Rys. 4.3.3. Struktura odpowiedzi na pytanie o stopień znajomości języka niemieckiego
Źródło: Opracowanie własne.

W ramach łącznej analizy znajomości obu języków zauważyć można, że znajomość języka angielskiego jest powszechniejsza – osoby znające język niemiecki znają także angielski, a także, że stopień znajomości angielskiego jest oceniany wyżej, niż stopień znajomości niemieckiego. Niemal jedna trzecia badanych zna język angielski (zwykle w stopniu średnim lub podstawowym) i jednocześnie nie zna języka niemieckiego. Poczuciem może być fakt, że tylko trzy osoby zadeklarowały, iż nie znają żadnego z tych języków.

Pojawiło się także ponad dwadzieścia odpowiedzi, w których ankietowani deklarowali znajomość innych języków, dominowała deklaracja – zwykle podstawowej – znajomości języków słowiańskich (rosyjski, ukraiński; 12 odpowiedzi) oraz romańskich (francuski, hiszpański, włoski; 7 odpowiedzi).

Kolejna część ankiety dotyczyła dostępu do komputera. W pytaniu trzecim ankietowani odpowiadali na pytanie o możliwość korzystania z komputerów w szkole. Strukturę odpowiedzi prezentuje rys. 4.3.4.

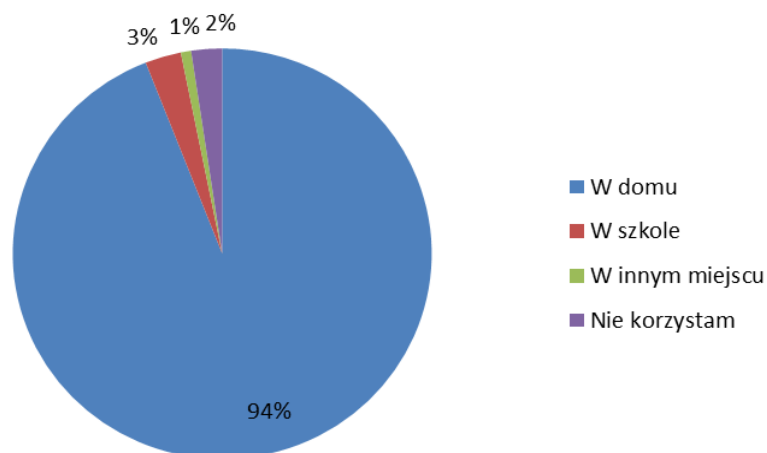

Rys. 4.3.4. Struktura odpowiedzi na pytanie o możliwość korzystania z komputera w szkole
Źródło: Opracowanie własne.

Z odpowiedzi udzielonych w ankiecie wynika, że uczniowie szkół ponadgimnazjalnych na ogół nie napotykają problemu ograniczenia dostępu do komputera w szkole (64% odpowiedzi). Dodatkowo niemal jedna czwarta ankietowanych uczniów zadeklarowała, że ze szkolnego komputera mogą skorzystać po uzyskaniu zgody nauczyciela. Zaledwie 13% uczniów zauważa istotne bariery w dostępie do komputera w swoich szkołach. Dla 8% ankietowanych szkolne komputery są dostępne wyłącznie podczas zajęć z informatyki, zaś 5% podało inną odpowiedź – zwykle nie korzystają oni z komputerów w szkole lub czynią to niechętnie. W grupie tych odpowiedzi powtarzają się opinie, że ankietowany nie korzysta ze szkolnych komputerów, ponieważ są zawsze zajęte albo popsute lub zawirusowane.

W takim razie zasadne jest pytanie, czy i gdzie uczniowie korzystają z komputerów. Okazuje się, że uczniów, którzy wcale nie korzystają z komputera, jest niewiele (2% odpowiedzi, niemal wyłącznie – poza jednym respondentem – dziewczęta). Pozostali ankietowani, podobnie jak w przypadku uczniów gimnazjum, najczęściej korzystają z komputera we własnych domach (94% wskazań). Strukturę odpowiedzi na to pytanie zaprezentowano na rys. 4.3.5. Wyniki takie oznaczają, że komputer jest powszechnym sprzętem w mieszkaniach rodzin uczniów i dostęp do niego oraz umiejętność obsługi są oczywiste. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że wspomniane powyżej uwagi dotyczące

częstego występowania wirusów na szkolnych komputerach świadczą o potrzebie szerszej edukacji informatycznej, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa danych.

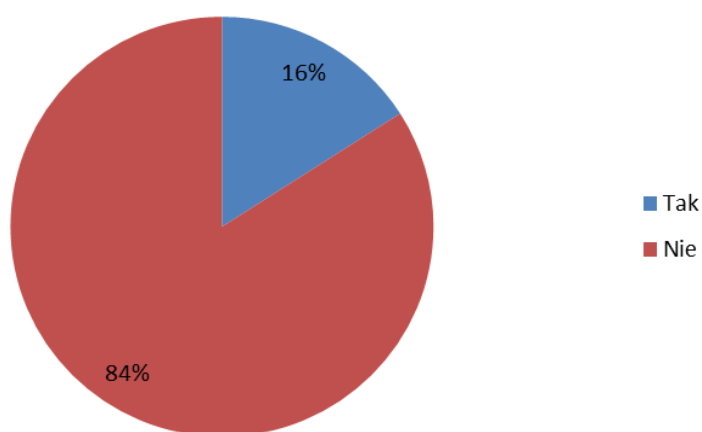

Rys. 4.3.5. Struktura odpowiedzi na pytanie o możliwość korzystania z komputera w szkole

Źródło: Opracowanie własne.

Dalsza część ankiety służyła poznaniu preferencji uczniów dotyczących dalszej ścieżki edukacji i przyszłej kariery zawodowej oraz określeniu stopnia znajomości lokalnego rynku pracy przez przyszłych absolwentów.

W pytaniu piątym zapytano, czy ankietowani interesują się ofertą szkół policealnych w powiecie gryfickim. Strukturę odpowiedzi zaprezentowano na rys. 4.3.6.

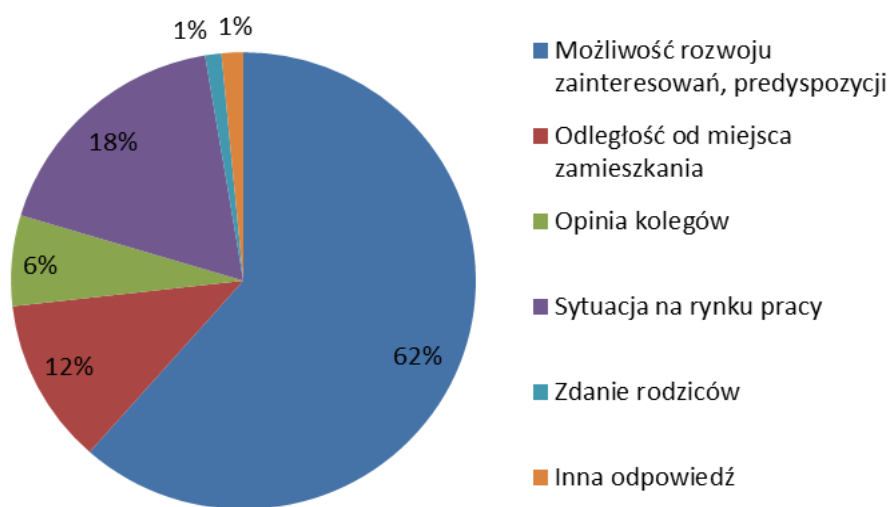
Rys. 4.3.6. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy ankietowani interesują się ofertą szkół policealnych w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne.

Z przeprowadzonego badania wynika, że uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych nie są na ogół zainteresowani ofertą szkół policealnych. Oferta ta

interesuje zaledwie 16% spośród nich. Kontekst dla takiej struktury odpowiedzi ustala odpowiedzi na kolejne pytania, w szczególności odpowiedzi na pytanie ósme.

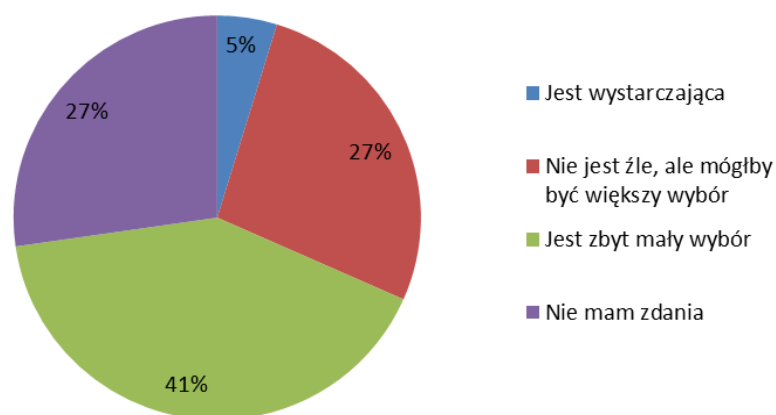
Pytanie szóste ankiety koncentruje swoją uwagę na kryteriach, jakimi kierują się ankietowani przy wyborze szkoły, w której będą kontynuować edukację. Badanie wykazało, że kierują się oni racjonalnymi przesłankami, niemal dwie trzecie spośród respondentów (62% odpowiedzi) jako motyw wyboru szkoły podało możliwość rozwoju własnych zainteresowań i predyspozycji (rys. 4.3.7). Dość duża liczba badanych (18% odpowiedzi) zwraca przy tym również uwagę na sytuację na rynku pracy, co oznacza konfrontację zamierzeń z możliwościami znalezienia satysfakcjonującej pracy po zakończeniu edukacji. Pozostali kierują się odległością od miejsca zamieszkania (12% wskazań) bądź opiniami kolegów (6% odpowiedzi). Zaledwie jeden procent ankietowanych jest skłonny posłuchać zdania rodziców, co wskazuje na dużą samodzielność decyzji, dotyczących przyszłej edukacji i kariery zawodowej. Wśród pozostałych odpowiedzi pojawiła się ogólna opinia o szkole (a zatem jej renoma) i możliwość zdobycia wiedzy (niezależna od możliwości znalezienia pracy czy rozwoju zainteresowań).

Rys. 4.3.7. Struktura odpowiedzi na pytanie, czym przede wszystkim kierują się ankietowani przy wyborze szkoły

Źródło: Opracowanie własne.

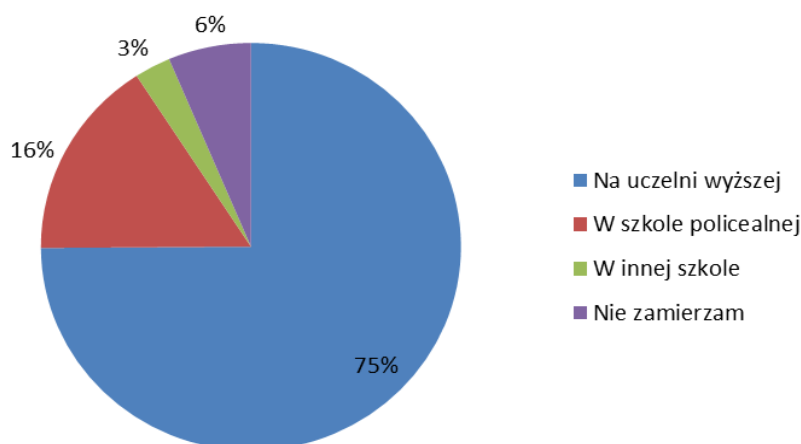
Pytanie siódme miało na celu poznanie opinii uczniów na temat oferty szkół policealnych w powiecie gryfickim. Strukturę odpowiedzi na pytanie o ocenę tej oferty prezentuje rys. 4.3.8.

Rys. 4.3.8. Struktura odpowiedzi na pytanie, jak ankietowani oceniają ofertę szkół policealnych w powiecie gryfickim
Źródło: Opracowanie własne.

Tylko pięć procent ankietowanych uważa, że oferta ta jest wystarczająca, dominują zaś opinie, że wybór jest zbyt mały (41% odpowiedzi) oraz że jest on niezły, ale pożądanym byłoby większy wybór (27% odpowiedzi). Aż 27% badanych uczniów przyznaje, że nie ma zdania w tej kwestii. Wraz z odpowiedziami na pytanie piąte oznacza to, że zainteresowanie ofertą szkół policealnych jest niewielkie, a znajomość ich oferty nie wpływa znacząco na wzrost tego zainteresowania.

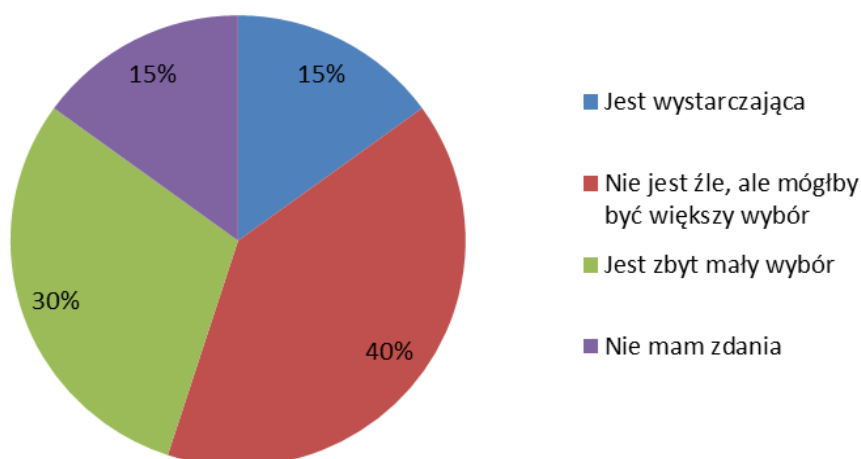
Z odpowiedziami na poprzednie pytania wiążą się odpowiedzi na pytanie ósme, w którym zapytano, czy – i w jakim typie szkoły – ankietowani zamierzają kontynuować swoją edukację. Struktura odpowiedzi, przedstawiona na rys. 4.3.9, nie jest zaskoczeniem.

Rys. 4.3.9. Struktura odpowiedzi na pytanie, w jakiego typu szkole ankietowani zamierzają kontynuować edukację
Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowana większość ankietowanych (75%) chce kontynuować naukę na wyższych uczelniach. To tłumaczy niskie zainteresowanie ofertą szkół policealnych, do których wybiera się tylko 16% badanych uczniów. 3% badanych planuje dalszą naukę w innych typach szkół, natomiast 6% zamierza zakończyć edukację na właśnie kończącym się etapie. Wśród osób, które zadeklarowały chęć kontynuacji nauki w innych typach szkół, pojawiły się 3 konkretne odpowiedzi: dwukrotnie preferowane były szkoły wojskowe (podoficerskie), a jedna odpowiedź dotyczyła chęci kontynuacji nauki za granicą.

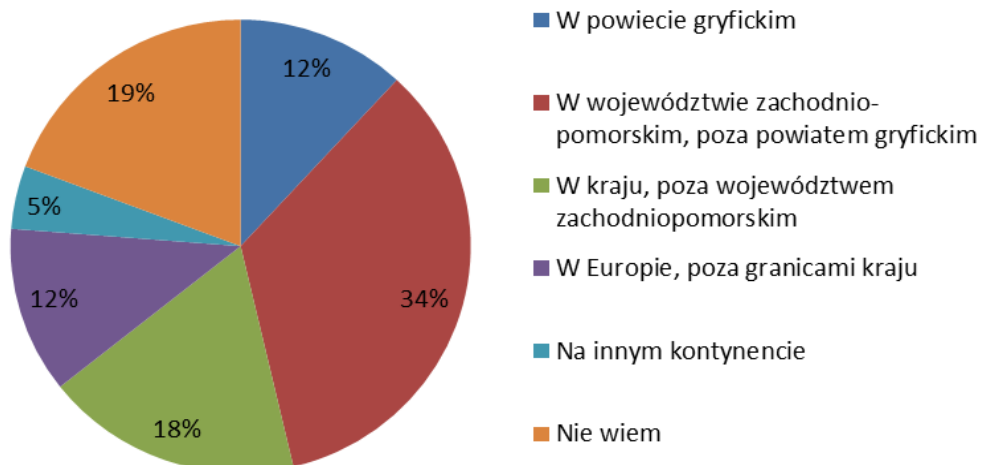
Warto jeszcze przyjrzeć się wynikom, jakie odnotowano w grupie osób, które deklarują chęć kontynuowania nauki w szkołach policealnych. 55% uczniów planujących dalszą naukę w szkole policealnej uważa, że oferta szkół policealnych w powiecie jest dobra lub nienajgorsza, a 7 na 10 uczniów, którzy wybierają się do szkół policealnych, uważa, że wskazany byłby większy wybór. Strukturę odpowiedzi na pytanie siódme w grupie osób, które w pytaniu ósmym zadeklarowały chęć kontynuacji nauki w szkołach policealnych, prezentuje rys. 4.3.10.

Rys. 4.3.10. Struktura odpowiedzi na pytanie, jak ankietowani oceniają ofertę szkół policealnych w powiecie gryfickim – grupa osób, które planują kontynuację nauki w tego typu szkołach

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejne pytania dotyczyły planów życiowych – wyboru miejsca zamieszkania i przyszłego zawodu. W pytaniu dziewiątym zapytano, gdzie ankietowani planują zamieszkać po zakończeniu nauki. Strukturę odpowiedzi prezentuje rys. 4.3.11.

Rys. 4.3.11. Struktura odpowiedzi na pytanie, gdzie ankietowani planują zamieszkać po zakończeniu nauki

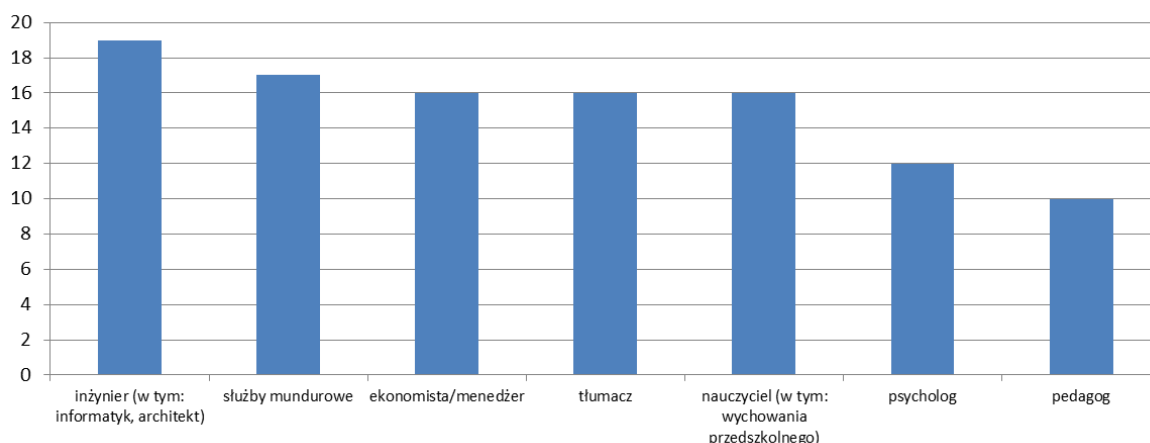
Źródło: Opracowanie własne.

To pytanie wydaje się bardzo ważne. Okazało się, że zaledwie 12% ankietowanych planuje, iż po zakończeniu edukacji zamieszkają w powiecie gryfickim. Dominującą grupę (34% odpowiedzi) stanowią osoby, które planują zmienić miejsce zamieszkania, choć nie chcą wyprowadzać się z województwa zachodniopomorskiego. Prawdopodobnie w planach większość z tych osób ma więc przeprowadzkę do większych ośrodków (głównie do Szczecina). Znaczące grupy chcą też wyprowadzić się dalej – 18% do innych ośrodków w kraju, 12% – do innych krajów europejskich, kolejne 5% – na inne kontynenty. Oczywiście te plany zderzą się za kilka lat z rzeczywistością, z pewnością w powiecie pozostanie więcej niż 12% młodych ludzi, jednak prawdopodobnie będzie to sprzeczne z ich aspiracjami.

Zauważmy również, że porównanie odpowiedzi na pytanie dziewiąte z odpowiedziami na pytanie ósme pozwala stwierdzić, iż spośród tych uczniów, którzy zamierzają pozostać w powiecie gryfickim, niemal dwie trzecie nie chce studiować. Z kolei wśród przyszłych studentów tylko 6% chce pozostać w powiecie gryfickim, natomiast osiedlenie się na stałe w powiecie planuje 33% spośród uczniów, którzy planują kontynuację edukacji w szkołach policealnych. Jest to więc zapowiedź swoistego drenażu mózgów na korzyść większych ośrodków miejskich.

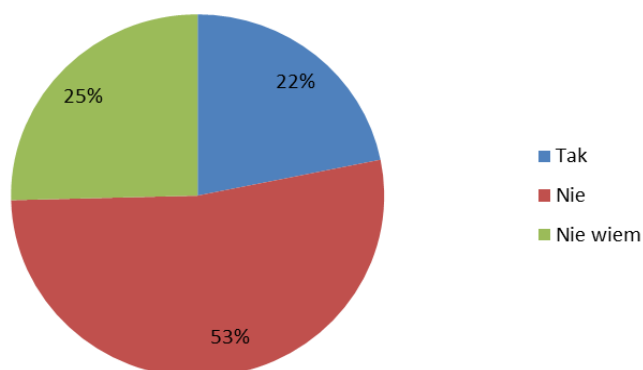
W pytaniu dziesiątym zapytano wprost o zawód, jaki chcieliby w przyszłości wykonywać badani uczniowie. W odpowiedziach wymieniono ponad 70 różnych zawodów, w niniejszym opracowaniu zostały one zatem dla zwiększenia przejrzystości pogrupowane.

Niemal 2/3 spośród uczniów, którzy zdecydowali się już na wybór przyszłego zawodu, deklaruje pracę w jednej z siedmiu najczęściej wymienianych grup zawodów, przy czym w ankietach najczęściej pojawiały się zawody wymagające wyższego wykształcenia pedagogicznego (26 odpowiedzi) oraz technicznego (19 odpowiedzi). Najliczniej reprezentowane grupy zawodów prezentuje rys. 4.3.12. Wśród pozostałych odpowiedzi najczęściej wskazywane zawody to: rehabilitant/fizjoterapeuta, dziennikarz, prawnik, budowlaniec.

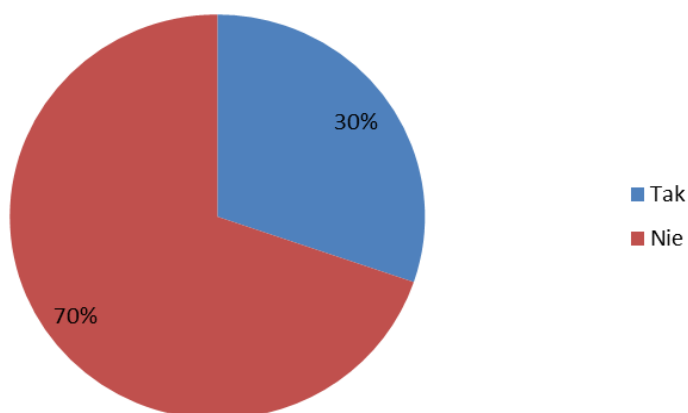
Rys. 4.3.12. Struktura odpowiedzi na pytanie o preferowany zawód
Źródło: Opracowanie własne.

W pytaniu jedenastym zapytano, czy ankietowani uważają, że szkoła przygotowuje ich do wybranego zawodu. Strukturę odpowiedzi prezentuje rys. 4.3.13. Ponieważ większość ankietowanych wybiera zawody, których uprawianie wymaga odbycia studiów wyższych, dlatego też większość z nich uznaje, że aktualna szkoła nie przygotowuje ich do wykonywania tych zawodów.

Rys. 4.3.13. Struktura odpowiedzi na pytanie o opinię, czy obecna szkoła przygotowuje do wybranego zawodu
Źródło: Opracowanie własne.

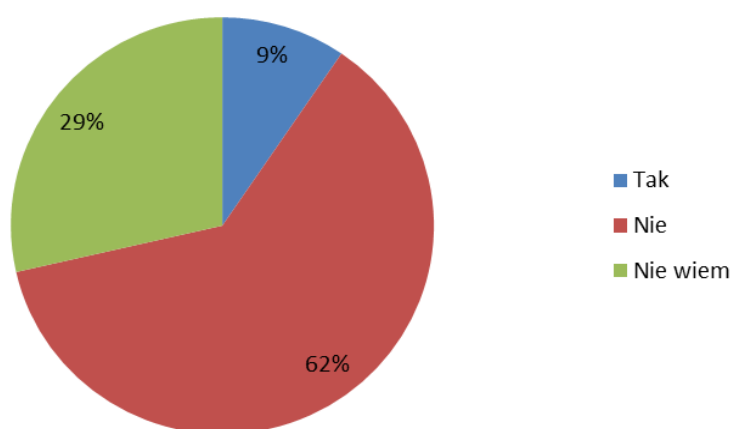
W pytaniu dwunastym zapytano, czy uczniowie znają ofertę instytucji rynku pracy w powiecie gryfickim. Struktura odpowiedzi została przedstawiona na rys. 4.3.14.

Rys. 4.3.14. Struktura odpowiedzi na pytanie o znajomość oferty instytucji rynku pracy
Źródło: Opracowanie własne.

Z ankiety jasno wynika, że uczniowie w większości nie znają oferty instytucji rynku pracy (70% odpowiedzi). Z możliwości zasięgnięcia pomocy w Powiatowym Urzędzie Pracy może zatem w tej chwili skorzystać zaledwie 30% uczniów, którzy już niebawem wejdą na rynek pracy. Konieczna wydaje się kampania informacyjna, która przybliży zasady funkcjonowania urzędów pracy i narzędzia wsparcia dla absolwentów, jakimi dysponują te urzędy, zwłaszcza wobec wysokiego bezrobocia w powiecie.

W pytaniu trzynastym zapytano wprost, czy ankietowani uważają, że w powiecie łatwo jest dostać pracę. Strukturę odpowiedzi przedstawia rys. 4.3.15.

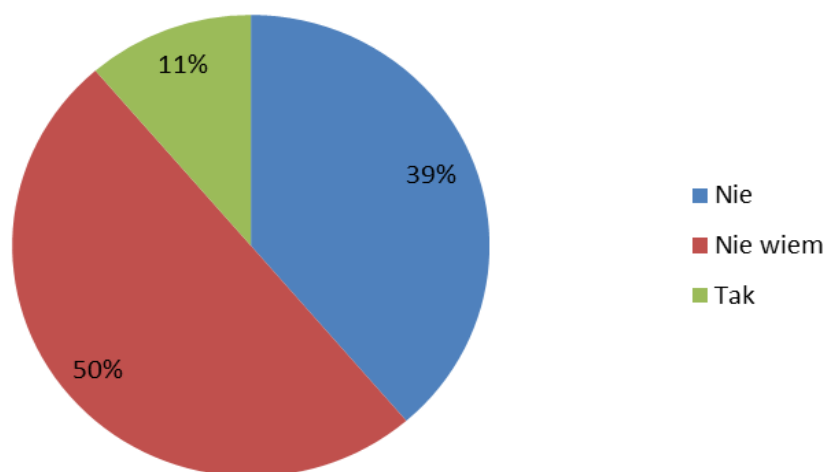

Rys. 4.3.15. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy w powiecie gryfickim łatwo dostać pracę
Źródło: Opracowanie własne.

Odpowiedzi nie są zaskoczeniem. Większość badanych uczniów jest świadoma trudnej sytuacji na rynku pracy, czego wynikiem jest 62% odpowiedzi negatywnych. Sytuację na rynku pracy jest skłonnych uznać za dobrą jedynie 9% badanych. Jednocześnie niemal jedna trzecia (29%) ankietowanych uczniów nie ma wiedzy na temat trudnej sytuacji na rynku pracy.

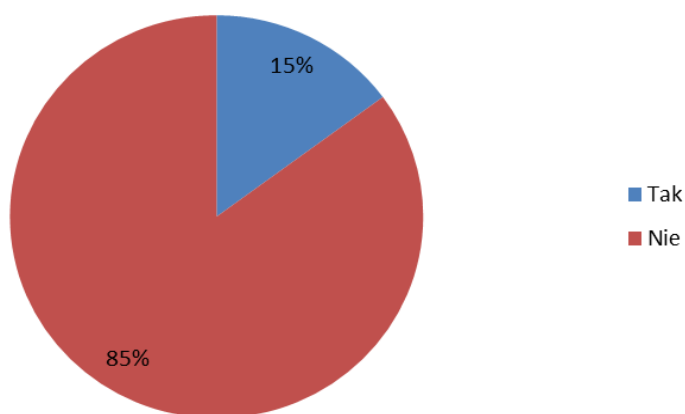
Pytanie czternaste i pytanie piętnaste dotyczyły lokalnych firm lub instytucji, w których badani uczniowie chcieliby pracować oraz takich, w których – we własnej opinii – mogliby znaleźć zatrudnienie. W obu przypadkach poproszono także ankietowanych o wymienienie takich miejsc.

Rysunek 4.3.16. przedstawia strukturę odpowiedzi na pytanie o to, czy w powiecie gryfickim są instytucje lub firmy, w których ankietowani chcieliby w przyszłości pracować. Połowa badanych nie posiada takiej wiedzy, natomiast wśród pozostałych większość (39% ogółu badanych) jest zdania, że takich miejsc nie ma. Tylko 28 osób (11% odpowiedzi) znajduje dla siebie w powiecie atrakcyjnych pracodawców. Można więc mówić o znaczącym niedopasowaniu aspiracji do lokalnych potrzeb i możliwości. Wśród ankietowanych uczniów, którzy odpowiedzieli twierdząco na to pytanie, najczęściej wymienianymi instytucjami były urzędy (6 odpowiedzi), służby mundurowe (wojsko, policja – łącznie 6 odpowiedzi). Wśród odpowiedzi pozostałych często pojawiały się, dające pewność zatrudnienia, instytucje sfery budżetowej (szkoły – 3 odpowiedzi, przedszkole, sąd, szpital, ośrodek pomocy społecznej).

Rys. 4.3.16. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy w powiecie gryfickim są instytucje lub firmy, w których ankietowani chcieliby w przyszłości pracować
Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnie pytanie dotyczyło odpowiedzi na pytanie podobne, ale dotyczące tego, czy w powiecie gryfickim są instytucje lub firmy, o których badani uczniowie wiedzą, że znajdują tam pracę. Strukturę odpowiedzi na to pytanie prezentuje rys. 4.3.17. W ocenie realnych szans na zatrudnienie na lokalnym rynku pracy uczniowie są sceptyczni. Wśród 20 odpowiedzi wskazujących firmy lub instytucje dominują supermarkety i dyskonty spożywcze (5 odpowiedzi), biznes rodzinny lub własny (3 odpowiedzi), szkoły i instytucje sfery budżetowej (łącznie 6 odpowiedzi).

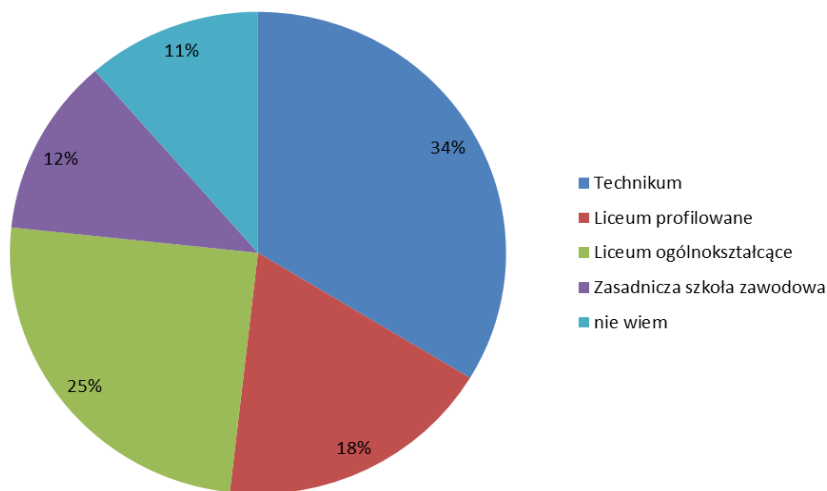

Rys. 4.3.17. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy w powiecie gryfickim są instytucje lub firmy, o których ankietowani wiedzą, że znajdują tam pracę
Źródło: Opracowanie własne.

4.4. Wyniki badania ankietowego rodziców uczniów gimnazjów

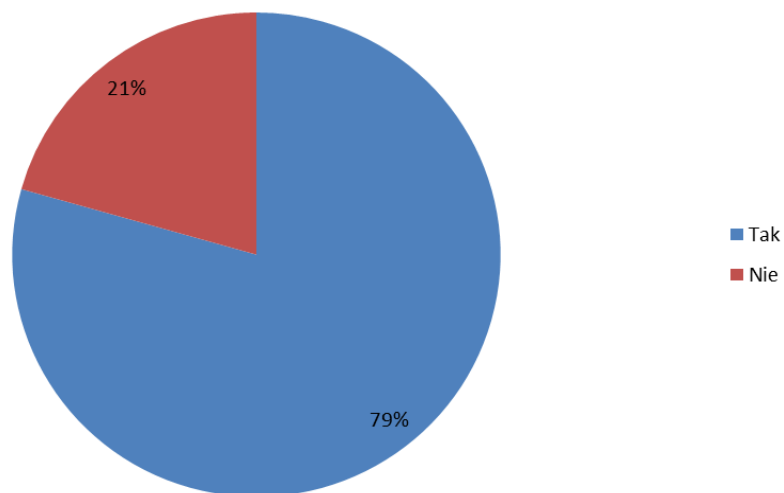
W badaniu wzięło udział 200 rodziców uczniów gimnazjów. Zadano im łącznie 13 pytań.

Pierwsze pytanie dotyczyło tego, w jakiej szkole dziecko powinno kontynuować naukę po zakończeniu gimnazjum. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawia rys. 4.4.1. Większość odpowiedzi (52%) wskazuje, że rodzice chcieliby, aby ich dzieci kontynuowały naukę w szkole średniej zawodowej (technikum bądź liceum profilowane). 25% chciałoby, żeby ich dzieci kontynuowały naukę w liceum ogólnokształcącym, a 12% widziałyby je jako uczniów zasadniczych szkół zawodowych. 11% rodziców nie miało wyrobionej opinii na ten temat. Z powyższych odpowiedzi wynika, że rodzice w większości chcieliby, żeby ich dzieci otrzymały wykształcenie zawodowe (średnie bądź zasadnicze).

Rys. 4.4.1. Struktura odpowiedzi na pytanie, w jakiej szkole dziecko powinno kontynuować naukę po zakończeniu gimnazjum
Źródło: Opracowanie własne.

Drugim pytaniem, które zadano rodzicom uczniów gimnazjów, było pytanie, czy preferowana przez nich szkoła po zakończeniu gimnazjum znajduje się w powiecie gryfickim.

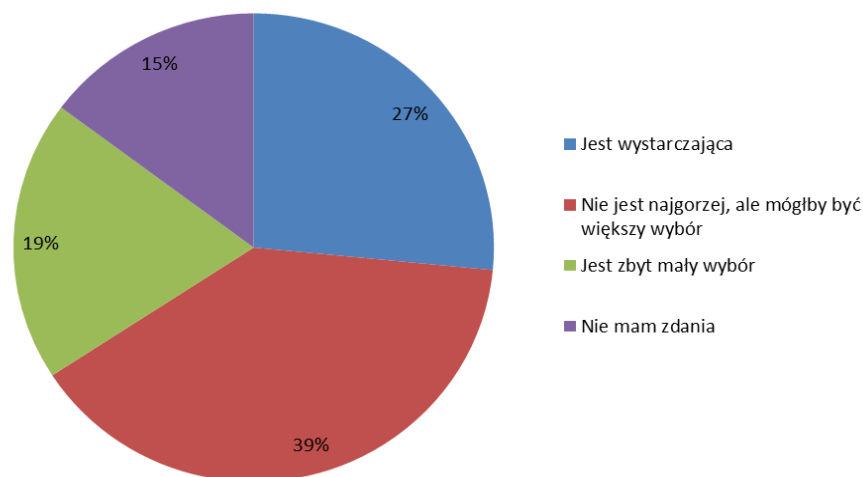

Rys. 4.4.2. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy preferowana szkoła po ukończeniu gimnazjum znajduje się w powiecie gryfickim
Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowana większość (prawie 80%) rodziców chciałaby, żeby ich dzieci kontynuowały naukę na miejscu, w powiecie gryfickim. 21% chciałoby, aby ich dzieci uczyły

się poza powiatem gryfickim. Zapytani o miejsce, które odpowiadałoby im najbardziej, rodzice zdecydowanie najczęściej wymieniali Szczecin. W dalszej kolejności znalazły się Nowogard i Kołobrzeg.

Kolejne pytanie miało dostarczyć odpowiedzi, czy oferta edukacyjna w powiecie gryfickim jest satysfakcjonująca.

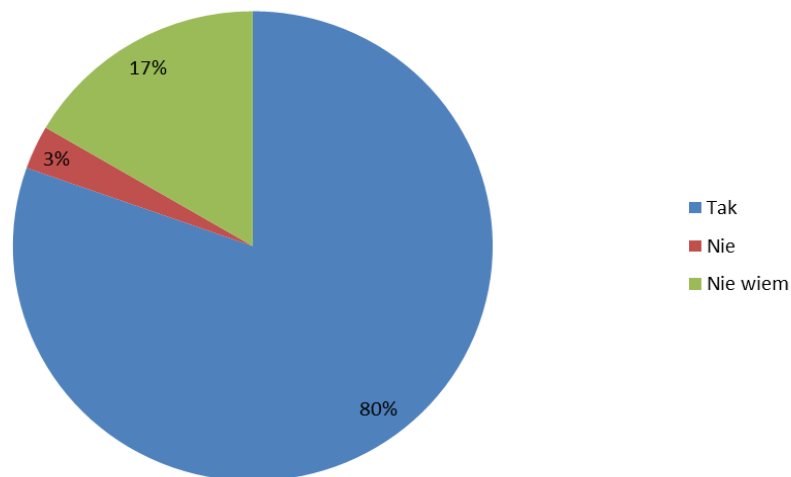
Rys. 4.4.3. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy oferta edukacyjna w powiecie gryfickim jest satysfakcjonująca

Źródło: Opracowanie własne.

Rodzice na ogół byli zadowoleni z różnorodności oferty edukacyjnej w powiecie gryfickim. 27% z nich uważało, że jest ona zupełnie wystarczająca, kolejnych 39% twierdziło, że nie jest źle, ale mogłoby być więcej kierunków/specjalności. Współgra to dość dobrze ze strukturą odpowiedzi na poprzednie pytanie – skoro rodzice uważają, że oferta na miejscu jest dobra albo nienajgorsza, to nie widzą potrzeby, by ich dzieci musiały jeździć do szkoły poza powiat. 19% rodziców uważało ofertę edukacyjną w powiecie za niewystarczającą, a 15% nie miało zdania na ten temat.

Kolejne pytanie dotyczyło braków w ofercie edukacyjnej w regionie. Tutaj odpowiedzi były bardzo zróżnicowane, najczęściej rodzice wskazywali, że powinno być więcej szkół profilowanych, technicznych, czy ogólnie zawodowych. Występowały także odpowiedzi wskazujące na brak szkół artystycznych, na niskie kompetencje kadry nauczycielskiej, czy nawet kiepski dojazd.

W pytaniu następnym spytano rodziców, czy chcieliby, aby ich dzieci w przyszłości studiowały na wyższej uczelni. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawia rys. 4.4.4.

Rys. 4.4.4. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy dzieci powinny w przyszłości studiować na wyższej uczelni

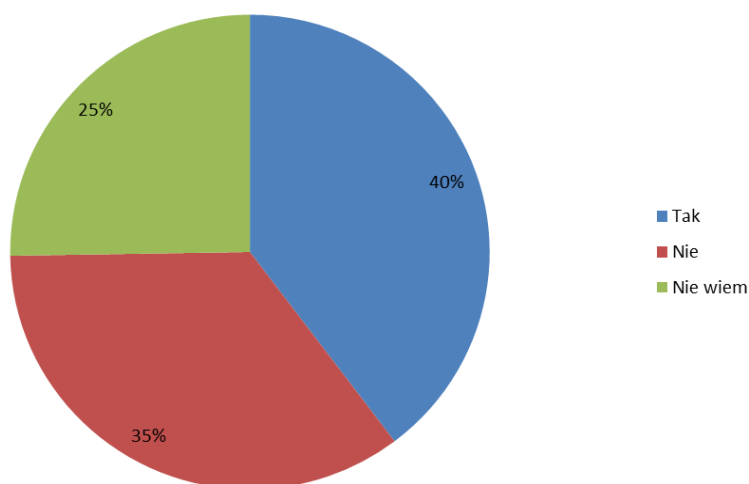
Źródło: Opracowanie własne.

80% rodziców chciałoby, żeby ich dzieci w przyszłości zdobyły wykształcenie wyższe. Jedynie 3% nie chciałoby tego dla swoich dzieci, a 17% nie miało zdania na ten temat. Struktura odpowiedzi na to pytanie sugeruje, że rodzice są świadomi korzyści płynących z wyższego wykształcenia, szerszych perspektyw z tego wynikających i większych możliwości, jakie ma człowiek wykształcony.

Interesująco przedstawiała się struktura odpowiedzi na pytanie, jaki zawód byłby dla dziecka w przyszłości najbardziej atrakcyjny. Najwięcej rodziców wskazało zawody: informatyk, mechanik, inżynier, a więc profesje ściśle techniczne. W dalszej kolejności były to: lekarz, psycholog, ekonomista, farmaceuta, fryzjer, hotelarz. Większość z tych zawodów wiąże się z posiadaniem wyższego wykształcenia, stąd zrozumiała jest chęć rodziców, żeby ich dzieci w przyszłości ukończyły wyższą uczelnię.

Następnie rodzice mieli odpowiedzieć na pytanie, czy zawód, który wskazali w poprzednim pytaniu można zdobyć w powiecie gryfickim. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawia rys. 4.4.5.

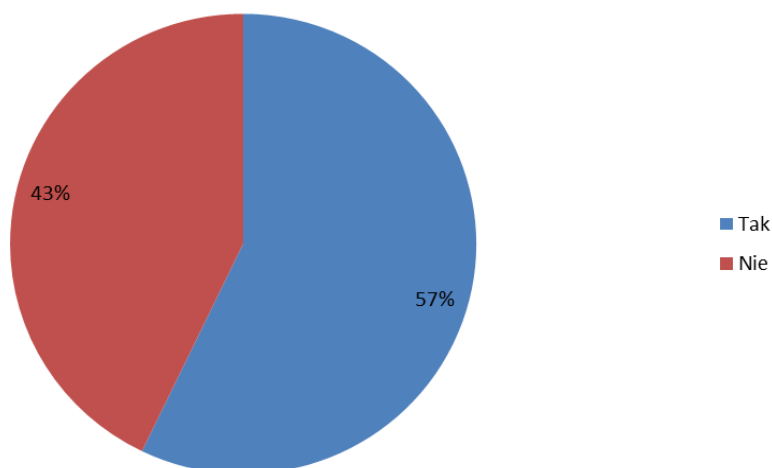
Jedynie 40% rodziców było zdania, że niezbędne kwalifikacje można zdobyć w powiecie gryfickim. Jest to o tyle zrozumiałe, że wcześniej większość rodziców stwierdziła, iż chce, aby ich dzieci w przyszłości zdobyły wyższe wykształcenie, które w większości było niezbędne do wykonywania pożądaných zawodów. 35% rodziców uznało, że takich kwalifikacji nie da się zdobyć na miejscu, a 1/4 badanych nie miała zdania na ten temat.

Rys. 4.4.5. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy można zdobyć kwalifikacje do wykonywania pożądanego dla dziecka zawodu w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne.

W kolejnym, ósmym pytaniu poproszono o ocenę szans znalezienia przez dzieci pracy w wybranym zawodzie na terenie powiatu gryfickiego. Struktura odpowiedzi przedstawiona została na rys. 4.4.6.

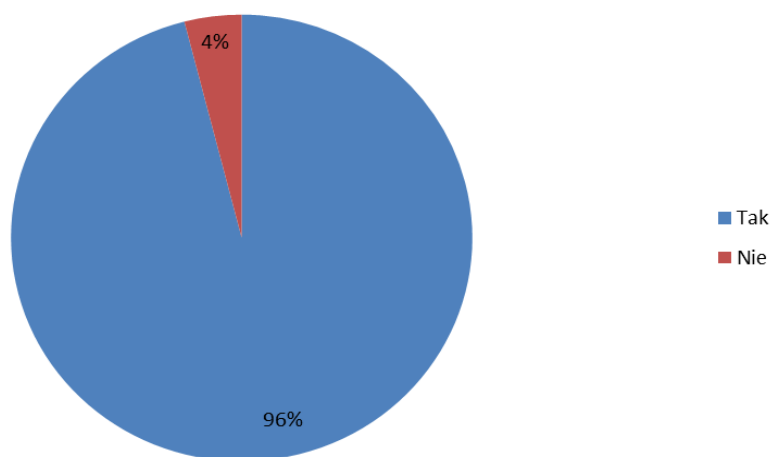
Rys. 4.4.6. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy jest szansa na znalezienie przez dziecko pracy w wybranym zawodzie w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne

Większość rodziców (57% odpowiedzi twierdzących) jest zdania, że pożądaný zawód pozwoli znaleźć pracę w powiecie gryfickim. Jest to zrozumiałe, bowiem większość ankietowanych wybiera zawód dla dziecka, obserwując otaczającą rzeczywistość gospodarczą

i oceniając realnie występujący popyt na usługi przedstawicieli różnych profesji. Z drugiej strony wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych jest pokłosiem opinii, że dążenie do realizacji w zawodach, na które brak popytu na rynku lokalnym, może być zrealizowane tylko poza powiatem gryfickim, w szczególności – w dużych miastach.

Pytanie dziewiąte dotyczyło wspólnego udziału rodziców i dzieci w planowaniu przyszłości tych ostatnich. Strukturę odpowiedzi na pytanie, czy ankietowani rozmawiają ze swoimi dziećmi o ich planach zawodowych, prezentuje rys. 4.4.7.

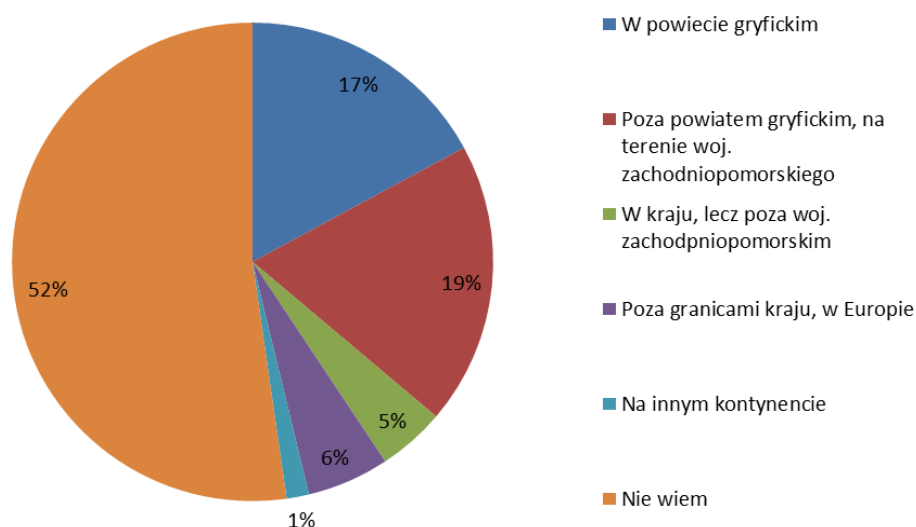
Rys. 4.4.7. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy ankietowany rodzic rozmawia ze swoim dzieckiem o jego planach zawodowych
Źródło: Opracowanie własne

Budujące jest to, że niemal wszyscy badani rodzice (96%) rozmawiają z dziećmi na temat ich planów zawodowych, choć tak wysoki odsetek odpowiedzi pozytywnych skłania do ostrożności w ocenach poziomu dyskusji. Prawdopodobnie znaczna część spośród deklarowanych przez rodziców rozmów z dziećmi na temat wyboru zawodu nie ma pogłębionego charakteru, jednak bez szczegółowych informacji (wyników dalszych badań) kwestia ta pozostaje jedynie w sferze domysłów.

W kolejnym, dziesiątym pytaniu ankietowani mieli podać, gdzie dziecko planuje zamieszkać po zakończeniu nauki. Wyniki przedstawiono na rys. 4.4.8.

Jak można się było spodziewać, większość dzieci respondentów nie ma jeszcze sprecyzowanych planów dotyczących przyszłego miejsca zamieszkania, co przekłada się na 52-procentowy udział odpowiedzi *nie wiem*. Wśród rodziców, którzy podali inną odpowiedź, najwięcej osób wskazało na plany zamieszkania w województwie zachodniopomorskim, ale

poza powiatem gryfickim (19% odpowiedzi) oraz plany pozostania w powiecie (17% odpowiedzi). Łącznie w województwie chce zatem pozostać 36% gimnazjalistów, jeśli wierzyć w tej sprawie ich rodzicom. Pozostałe warianty miały znacznie mniejsze udziały w strukturze odpowiedzi. Poza granicami kraju, według rodziców, chce zamieszkać 7% gimnazjalistów, w tym 6% w Europie, a 1% – poza nią. Kolejne 5% odpowiedzi wskazuje na chęć wyprowadzenia się poza granice województwa zachodniopomorskiego do innych ośrodków w Polsce.

Rys. 4.4.8. Struktura odpowiedzi na pytanie, gdzie dziecko ankietowanego planuje zamieszkać po zakończeniu nauki

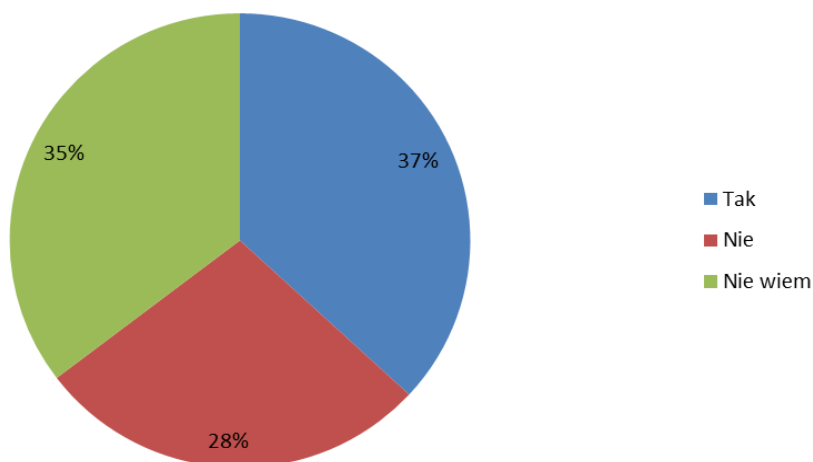
Źródło: Opracowanie własne

Kolejne trzy pytania dotyczyły tego, czy rodzice chcą, aby dziecko pozostało w powiecie gryfickim po zakończeniu nauki, czy też uważają, że powinno wyjechać, oraz krótkiego uzasadnienia udzielonej odpowiedzi.

Pytanie jedenaste dotyczyło odpowiedzi na pytanie, czy ankietowani rodzice chcą, aby po zakończeniu nauki ich dzieci pozostały w powiecie gryfickim. Strukturę udzielonych odpowiedzi zaprezentowano na rys. 4.4.9.

Odpowiedzi *tak* i *nie wiem* wystąpiły niemal jednakowo często (odpowiednio 37% i 35% odpowiedzi), nieco rzadziej pojawiała się odpowiedź *nie* (28% odpowiedzi). Odpowiedzi niezdecydowanych należy zapewne – w świetle analiz odpowiedzi na dwa kolejne pytania – rozumieć w ten sposób, że z jednej strony osoby te chciałyby zatrzymać

dzieci blisko siebie, z drugiej zaś – nie widzą dla nich perspektyw, jeśli rzeczywiście pozostaną na miejscu.

Rys. 4.4.9. Struktura odpowiedzi na pytanie, czy ankietowany rodzic chce, aby po zakończeniu nauki dziecko pozostało w powiecie gryfickim
Źródło: Opracowanie własne

W pytaniach dwunastym i trzynastym zapytano o uzasadnienie odpowiedzi na pytanie jedenaste, przy czym w pytaniu 12 poproszono o odpowiedź, dlaczego dziecko miałyby pozostać w powiecie gryfickim, a w pytaniu 13 – dlaczego miałyby wyjechać.

Wśród 38 odpowiedzi na pytanie dwunaste dominują odpowiedzi dotyczące silnych więzi rodzinnych, niekiedy wskazywano w tym kontekście na możliwość pomocy (przeważnie dziecku w starcie życiowym przez rodziców, ale także rodzicom w jesieni życia przez dziecko). Jedna z odpowiedzi wskazała na łatwiejszą możliwość zdobycia przez dziecko mieszkania w powiecie gryfickim, dwie – możliwość znalezienia pracy w przyszłym zawodzie (w jednym przypadku chodziło o zawód technik hotelarstwa, w drugim – o ogólną poprawę możliwości zdobycia pracy na lokalnym rynku w przyszłości).

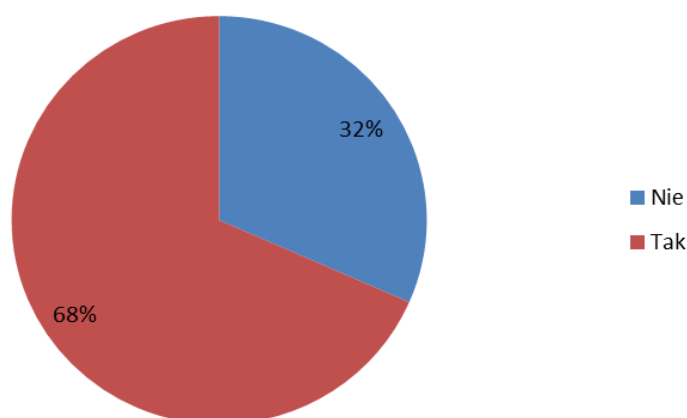
Wśród 50 odpowiedzi na pytanie trzynaste dominują względy ekonomiczne. Najczęściej pojawiają się wypowiedzi pesymistycznie oceniające sytuację na rynku pracy powiatu, na którym zapewne nie uda się dziecku znaleźć satysfakcjonującej pracy (nie tylko wymarzonej, ale choćby dobrze płatnej). Podnoszony jest wysoki poziom bezrobocia. Dwukrotnie wskazano na specyfikę lokalnego rynku pracy, na którym liczą się znajomości (w domyśle: a nie kompetencje). Drugim często przywoływanym powodem, dla którego rodzice chcą, aby dzieci wyjechały, jest ogólna ocena regionu jako pozbawionego szans na rozwój i bez perspektyw. Wiąże się z tym przekonanie, że dziecko powinno wyjechać, bo szanse

rozwoju znajdzie wyłącznie w dużym mieście – to trzecia wśród dominujących grup odpowiedzi na to pytanie. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na plany życiowe i zawodowe dziecka związane z wyjazdem za granicę, na brak w ocenie respondenta perspektyw rozwoju Polski – i związaną z tym faktem konieczność emigracji, a także na ułatwiony dostęp do dóbr kultury w dużym mieście.

4.5. Wyniki badania ankietowego prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu gryfickiego

System kształcenia powinien być nakierowany między innymi na potrzeby lokalnego rynku pracy. W celu zdiagnozowania tych potrzeb przeprowadzono badanie ankietowe, w którym badani byli przedsiębiorcy prowadzący swoją działalność na terenie powiatu gryfickiego⁵.

Większość ankietowanych przedsiębiorców (68%) zamierza w ciągu najbliższych 5 lat zwiększyć zatrudnienie, co może świadczyć o optymizmie przedsiębiorców odnośnie przyszłej sytuacji gospodarczej w regionie i o korzystnie rysujących się perspektywach. Znacznie mniejszy (32%) jest udział przedsiębiorców nie zamierzających zwiększać zatrudnienia (rysunek 4.5.1).

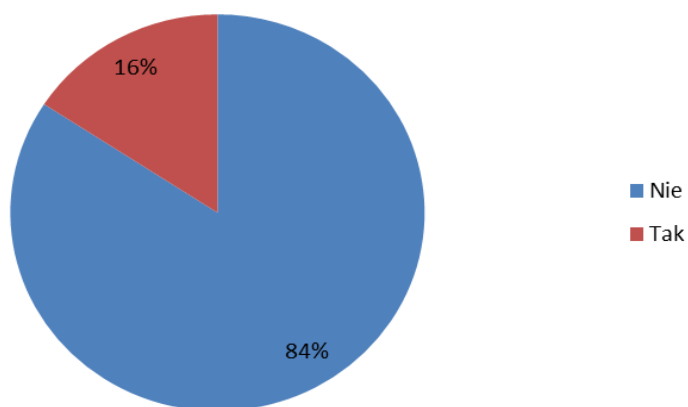

Rys. 4.5.1. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana/i firma w ciągu najbliższych 5 lat planuje zatrudniać nowych pracowników?”

Źródło: opracowanie własne.

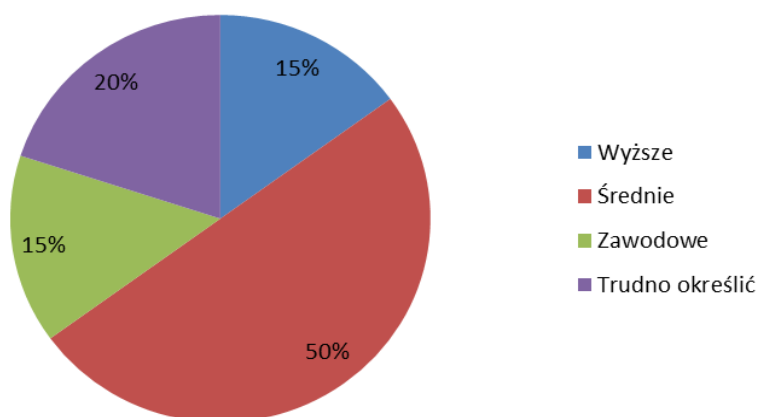
⁵ Z bazy danych GUS wylosowanych zostało 100 przedsiębiorstw. Ankiety zgodziło się wypełnić 20 przedsiębiorców.

Powyższe wnioski znajdują potwierdzenie w odpowiedziach na kolejne pytanie. Zdecydowana większość przedsiębiorców (84%) nie planuje zredukować w najbliższym okresie zatrudnienia, a tylko 16% respondentów ma taki zamiar (rysunek 2). Przedsiębiorcy zatem nie przewidują pogorszenia się koniunktury gospodarczej.

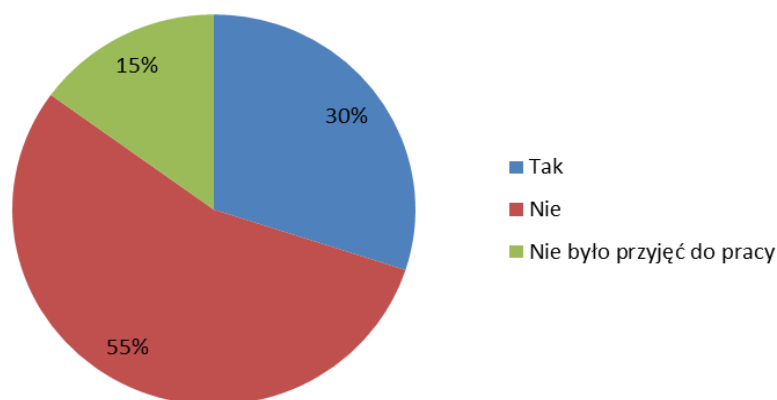
Rys. 4.5.2. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana/i firma w ciągu najbliższych 5 lat planuje zredukować jakieś stanowiska?”
Źródło: opracowanie własne.

Zdaniem aż 50% przedsiębiorców pracownik powinien mieć średnie wykształcenie. Po 15% respondentów wskazało na wykształcenie wyższe i zawodowe. Jak widać przedsiębiorcy wcale nie wymagają, aby pracownicy legitymowali się koniecznie wyższym wykształceniem. Zdaniem aż połowy ankietowanych wystarczające jest wykształcenie średnie.

Rys. 4.5.3. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jakie wykształcenie powinien mieć preferowany w Pana/i firmie pracownik?”
Źródło: opracowanie własne.

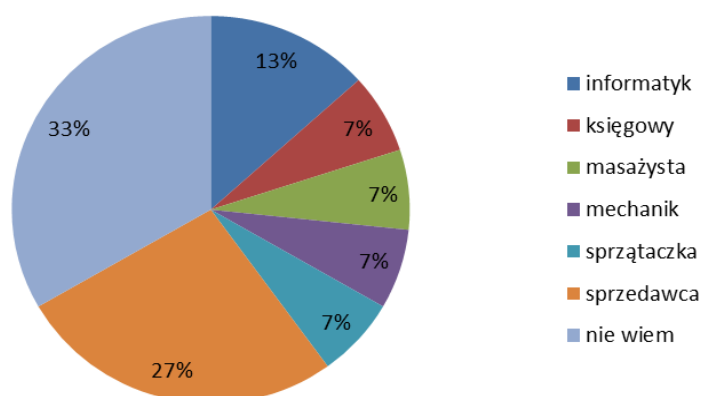
Zdaniem przedsiębiorców w powiecie gryfickim nie ma problemów ze znalezieniem młodych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. Tego typu odpowiedź wskazało 55% ankietowanych. Inaczej uważa 30% przedsiębiorców. W przypadku 15% przedsiębiorców nie było w ciągu ostatnich 5 lat przyjęć do pracy, a więc przedsiębiorcy ci nie mieli okazji, aby wyrobić sobie opinię w tej kwestii. Wyniki te mogą świadczyć o tym, że zapotrzebowanie na młodych pracowników jest mniejsze niż ich podaż.

Rys. 4.5.4. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy w ciągu ostatnich 5 lat kiedykolwiek miał/a Pan/i problemy ze znalezieniem młodych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach?”

Źródło: opracowanie własne.

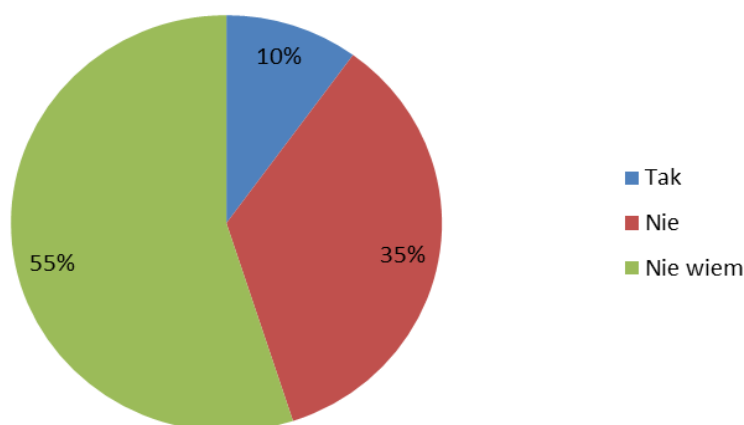
W ocenie przedsiębiorców najbardziej pożądane zawody na gryfickim rynku pracy to sprzedawca oraz informatyk. Wymieniane były również takie zawody jak księgowy, masażysta, mechanik i sprzątaczką.

Rys. 4.5.5. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest według Pana/i obecnie najbardziej pożądany zawód na rynku pracy w powiecie gryfickim?”

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzi udzielone na pytanie szóste wskazują na to, iż przedsiębiorcy nie mają informacji odnośnie specjalności i zawodów, w jakich kształcona jest młodzież w szkołach ponadgimnazjalnych. Aż 55% respondentów nie miało zdania w kwestii dostosowania profili/zawodów w jakich kształcą się młodzież do potrzeb rynku pracy. 35% przedsiębiorców uważa, że profile i specjalności nauczania nie są dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy. Zdaniem tylko 10% ankietowanych sposób kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych jest dopasowany do wymagań rynku pracy.

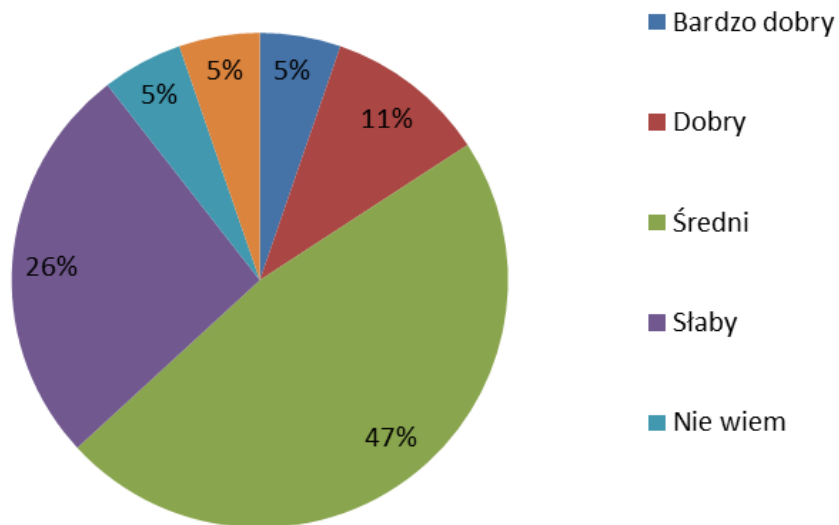
Rys. 4.5.6. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy według Pana/i profile/zawody/specjalności nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie gryfickim są dostosowane do potrzeb rynku pracy?”

Źródło: opracowanie własne.

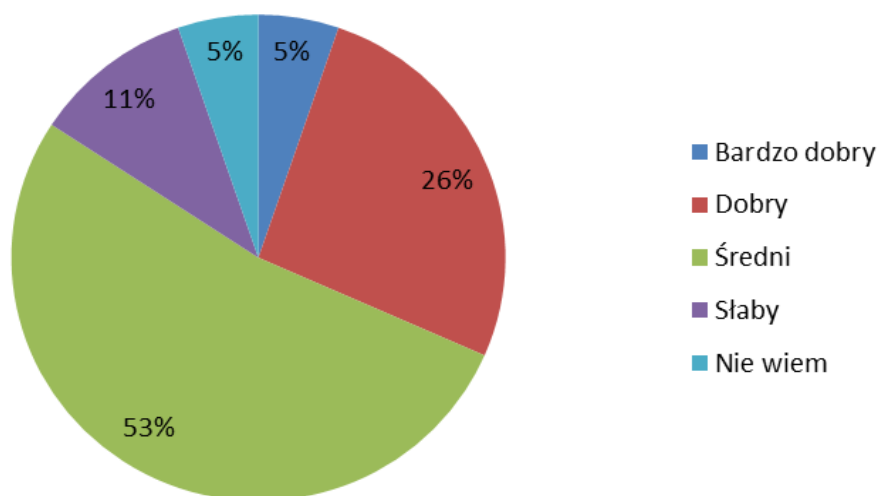
Pytanie siódme dotyczyło stopnia przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do pracy. Zdaniem przedsiębiorców:

- znajomość języków obcych kształtuje się na poziomie średnim (47% odpowiedzi),
- średni jest poziom wiedzy teoretycznej (53% odpowiedzi),
- znajomość przedmiotów ścisłych oceniana jest jako średnia (37%) lub słaba (32%),
- umiejętność posługiwania się komputerem jest dobra (63% odpowiedzi),
- średni jest poziom umiejętności typowo praktycznych (47% odpowiedzi),
- kreatywność i samodzielność w rozwiązywaniu problemów również kształtuje się na poziomie średnim (42% odpowiedzi).

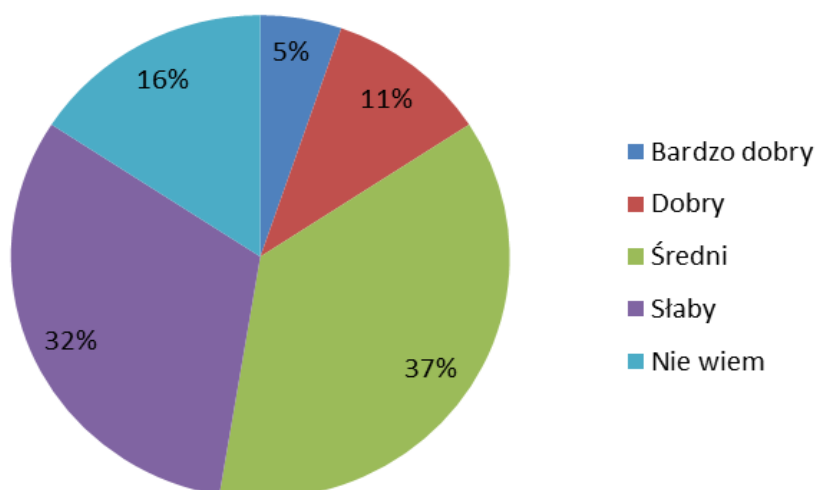
Jak widać przedsiębiorcy w większości przypadków uważają, iż umiejętności i wiedza absolwentów szkół ponadgimnazjalnych są na średnim poziomie. Za dobrą uznana została tylko umiejętność obsługi komputera.

Rys. 4.5.7a. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie znajomości języków obcych?”
 Źródło: opracowanie własne.

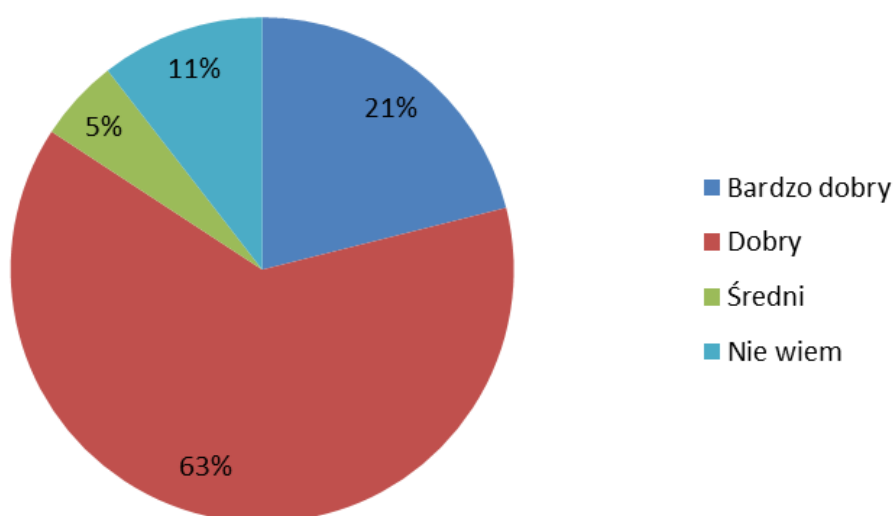

Rys. 4.5.7b. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie wiedzy teoretycznej?”
 Źródło: opracowanie własne.

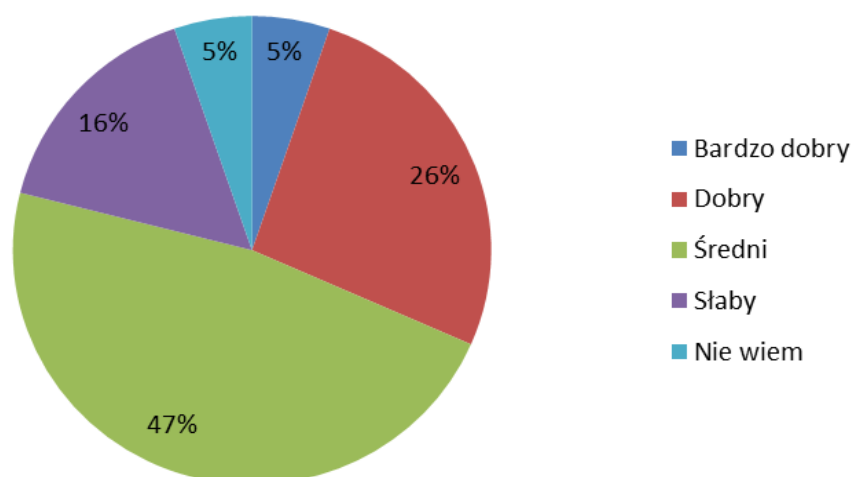
Rys. 4.5.7c. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie znajomości przedmiotów ścisłych, w tym technicznych?”

Źródło: opracowanie własne.

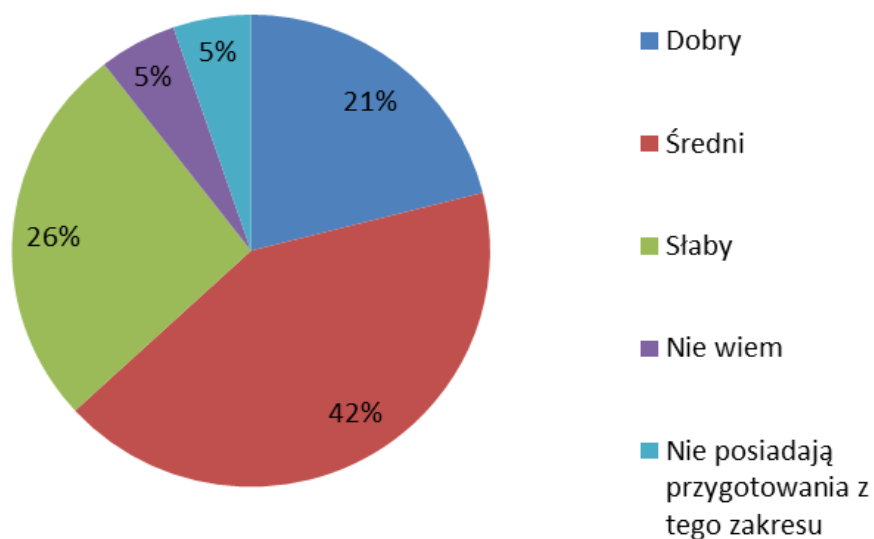
Rys. 4.5.7d. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie umiejętności sprawnego posługiwania się komputerem?”

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4.5.7e. „Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie umiejętności typowo praktycznych?”

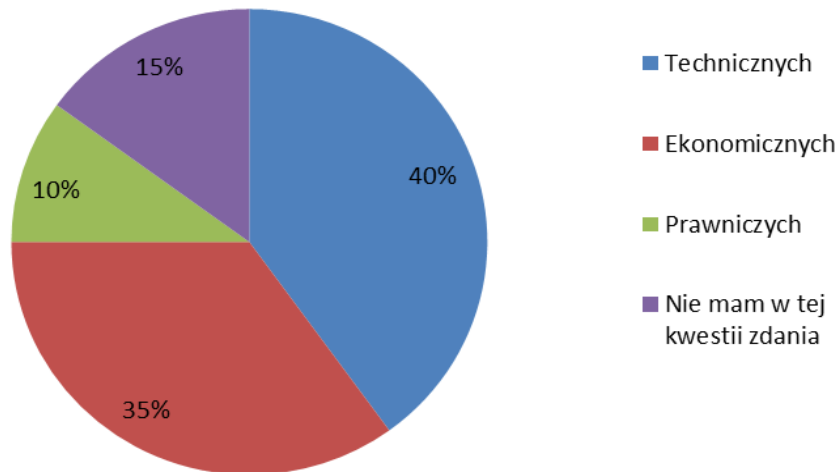
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4.5.7f. „Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jaki jest stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ubiegających się o pracę w zakresie kreatywności i samodzielności w rozwiązywaniu problemów?”

Źródło: opracowanie własne.

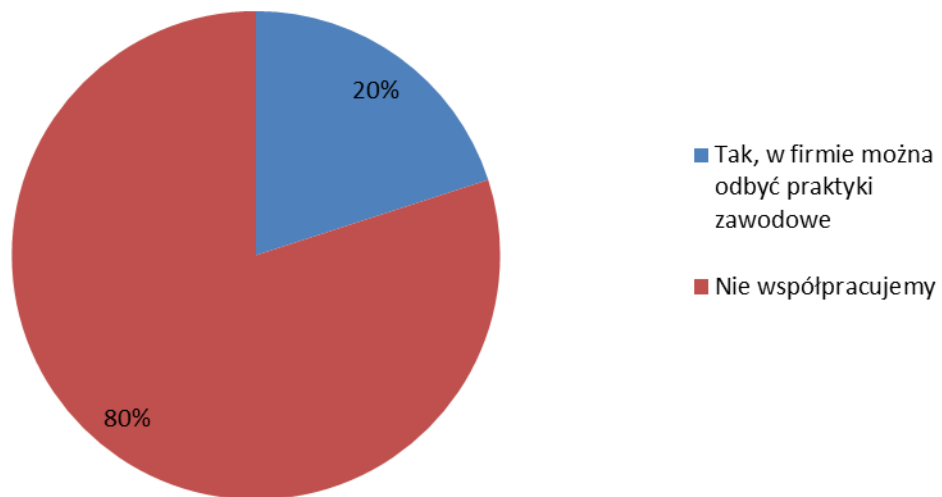
Według większości przedsiębiorców młodzież powinna być kształcona głównie na kierunkach technicznych, w tym informatycznych (40% ankietowanych) oraz na kierunkach ekonomicznych, w tym także tych związanymi z usługami (również turystycznymi – 35%).

Rys. 4.5.8. Struktura odpowiedzi na pytanie: „W jakich kierunkach/ zawodach przede wszystkim powinna być kształcona młodzież?”

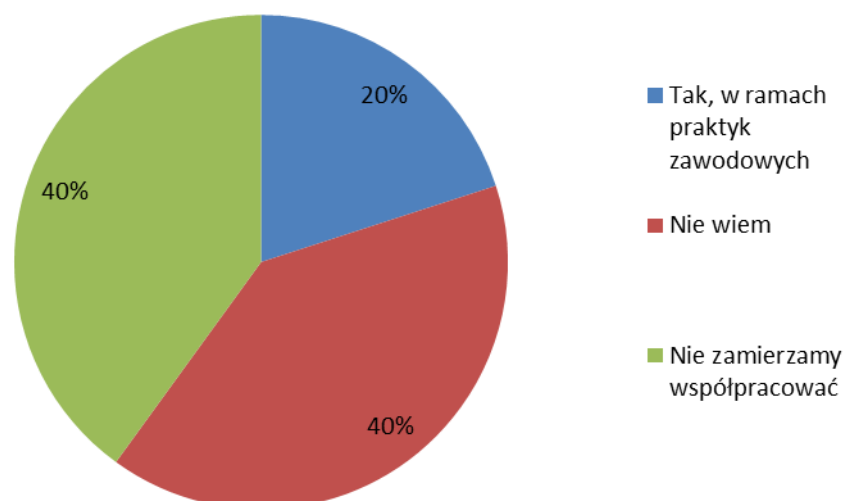
Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzi na pytania dziewiąte i dziesiąte wskazują na to, iż przedsiębiorcy nie współpracują i nie zamierzają współpracować ze szkołami ponadgimnazjalnymi. Tylko w 20% ankietowanych firm można było odbyć praktyki zawodowe.

Rys. 4.5.9. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana/i firma współpracuje ze szkołami ponadgimnazjalnymi w powiecie gryfickim?”

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4.5.10. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana/i firma w przyszłości zamierza współpracować ze szkołami ponadgimnazjalnymi w powiecie gryfickim?”

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego można stwierdzić, że:

- 1) Przedsiębiorcy planują w najbliższym okresie wzrost zatrudnienia oraz nie zamierzają redukować miejsc pracy, co może wskazywać na optymistyczne nastroje odnośnie przyszłej sytuacji gospodarczej w regionie.
- 2) Zdaniem większości przedsiębiorców pracownik powinien legitymować się średnim wykształceniem. Większość przedsiębiorców wcale więc nie wymaga od pracowników wykształcenia wyższego.
- 3) Ankietowani przedsiębiorcy nie mają problemów ze znalezieniem młodych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, co może świadczyć o przewadze podaży na gryfickim rynku pracy.
- 4) Zdaniem przedsiębiorców najbardziej pożądane zawody to sprzedawca oraz informatyk.
- 5) Przedsiębiorcy nie posiadają informacji o specjalnościach, profilach i zawodach nauczanych w szkołach ponadgimnazjalnych. Zdaniem respondentów sposób kształcenia nie jest w wystarczającym stopniu dostosowany do potrzeb rynku pracy.
- 6) Według przedsiębiorców stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do pracy w zakresie znajomości języków obcych, wiedzy teoretycznej, znajomości przedmiotów ścisłych, umiejętności praktycznych oraz kreatywności i samodzielności w rozwiązywaniu problemów jest średni. Dobra jest natomiast umiejętność posługiwania się komputerem.

- 7) Młodzież powinna być kształcona przede wszystkim w kierunkach technicznych (w tym informatycznych) oraz ekonomicznych (w tym związanych z usługami i turystyką).
- 8) Negatywny jest fakt, iż przedsiębiorcy nie współpracują i nie zamierzają współpracować ze szkołami ponadgimnazjalnymi. Większa skłonność do współpracy pozwoliłaby na lepsze dopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Rozdział 5. Ocena sposobu funkcjonowania gryfickiego systemu oświaty

Przeprowadzone analizy danych statystycznych oraz ankiet pozwoliły na ocenę słabych i mocnych stron funkcjonowania systemu oświaty w powiecie gryfickim oraz określenie szans i zagrożeń dla tego systemu.

Mocne strony:

- 1) W powiecie gryfickim, jak i w poszczególnych gminach, liczba ludności będzie utrzymywać się na ustabilizowanym poziomie. W analizowanym okresie występował dodatni przyrost naturalny. Potencjał demograficzny regionu nie będzie zatem maleć.
- 2) W przypadku gminy Rewal odnotowuje się wzrost liczby ludności. Saldo migracji wewnętrznych było wysokie i dodatnie. Wynika to z rozwoju tego regionu, szczególnie w sferze usług turystycznych.
- 3) Saldo migracji zagranicznych w ostatnich latach (od 2006 roku) w większości gmin było dodatnie. Analogiczny wniosek odnosi się do sytuacji w całym powiecie. Może to świadczyć o powrotach z zagranicy osób, które wyjechały wcześniej.
- 4) Według przedsiębiorców stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do pracy w zakresie znajomości języków obcych, wiedzy teoretycznej, znajomości przedmiotów ścisłych, umiejętności praktycznych oraz kreatywności i samodzielności w rozwiązywaniu problemów jest średni. Na dobrym poziomie jest umiejętność posługiwania się komputerem.
- 5) Oferta edukacyjna jest dość dobrze dopasowana do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- 6) Szkoły prowadzą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie pozyskiwania informacji o lokalnym rynku pracy.
- 7) Zwiększająca się liczba uczniów i absolwentów szkół ogólnokształcących (absolwenci szkół ogólnokształcących najczęściej kontynuują naukę na studiach).
- 8) Dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna.
- 9) Gimnazjaliści mają swobodny dostęp do komputerów, przez co nie cechuje ich zapóźnienie technologiczne. Umieją posługiwać się podstawowym narzędziem w erze informacji.

- 10) Uczniowie gimnazjów w większości pozytywnie oceniają ofertę edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych. 67% ankietowanych uznało tę ofertę za wystarczającą lub akceptowalnie dobrą.
- 11) Struktura rodzajów szkół jak i oferowanych przez nie kierunków edukacji w dużym stopniu skorelowana jest z oczekiwaniami gimnazjalistów odnośnie dalszej edukacji.
- 12) Na podstawie przeprowadzonych ankiet można stwierdzić, że oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych jest zbieżna z preferencjami młodzieży gimnazjalnej odnośnie kierunków i profili kształcenia.

Słabe strony:

- 1) W powiecie gryfickim, jak i w poszczególnych gminach (poza gminą Rewal) występowało ujemne saldo migracji wewnętrznych, które może świadczyć o zbyt małej atrakcyjności regionu.
- 2) Ankietowani przedsiębiorcy nie mają problemów ze znalezieniem młodych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, co wskazuje na nasycenie lokalnego rynku pracy, a tym samym wiąże się z mniejszymi możliwościami pozyskania pracy przez młode osoby.
- 3) Przedsiębiorcy nie mają informacji o specjalnościach, profilach i zawodach nauczanych w szkołach ponadgimnazjalnych.
- 4) Zdaniem przedsiębiorców sposób kształcenia nie jest w wystarczającym stopniu dostosowany do potrzeb rynku pracy.
- 5) Zmniejszająca się liczba szkół zawodowych oraz liczba uczniów i absolwentów w tych szkołach.
- 6) Istotne bariery (najczęściej finansowe), utrudniające lepsze dopasowanie programu nauczania do lokalnych potrzeb.
- 7) Słaba współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorstwami (na przykład w zakresie organizowania praktyk zawodowych).
- 8) Uczniowie gimnazjów słabo przyswajają sobie przedmioty ścisłe, co może utrudniać im znalezienie pracy w zawodach związanych z np. rachunkowością, bankowością czy w zawodach technicznych.
- 9) Ponadto sami uczniowie oceniają swoją znajomość najpotrzebniejszych języków obcych (angielski, niemiecki) głównie na poziomie podstawowym. Tymczasem obecnie dobra znajomość języków obcych to już nie przewaga, a standard.

Szanse:

- 1) O 392 osoby zmaleje liczba osób w wieku 13-15 lat, o 314 osób – liczba osób w wieku 16-18 lat, natomiast o 97 osób – liczba osób w wieku 19 lat. Przyczyni się to do mniejszego obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych.
- 2) Liczba osób w wieku 13-15 lat przypadająca na jedno gimnazjum zmaleje z 219 do 180. Z kolei liczba osób w wieku 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę ponadgimnazjalną zmaleje ze 179 do 155. Zmiany te umożliwią dalszą poprawę jakości kształcenia, ponieważ liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela zmniejszy się (przy obecnym poziomie zatrudnienia).
- 3) Przedsiębiorcy planują w najbliższym okresie wzrost zatrudnienia oraz nie zamierzają redukować miejsc pracy, co może wskazywać na optymistyczne nastroje odnośnie przyszłej sytuacji gospodarczej w regionie.
- 4) Zdaniem większości przedsiębiorców pracownik powinien legitymować się średnim wykształceniem. Większość przedsiębiorców nie wymaga od pracowników wykształcenia wyższego. Zapewnienie możliwości uzyskania dobrego wykształcenia na poziomie średnim daje zatem szanse na skuteczne zasilanie lokalnego rynku pracy.
- 5) Atrakcyjność turystyczna regionu.
- 6) W przyszłości szanse na większą liczbę osób z wyższym wykształceniem w regionie (większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych zamierza studiować).
- 7) 60% ankietowanych gimnazjalistów zamierza kontynuować naukę w szkole zlokalizowanej na terenie powiatu gryfickiego. Jest to szansa dla szkół na pozyskiwanie nowych uczniów.
- 8) Jedynie 1/4 ankietowanych gimnazjalistów uważa, że w powiecie gryfickim nie ma szkoły, która mogłaby przygotować ich do wykonywania przyszłego zawodu.
- 9) Wzrastająca z roku na rok liczba podmiotów gospodarczych jest szansą na rozwój powiatu.

Zagrożenia:

- 1) W powiecie gryfickim w latach 2011-2016 o 391 wzrośnie liczba osób w wieku 0-6 lat, a o 191 osób – liczba osób w wieku 7-12 lat. Spowoduje to wzrost zapotrzebowania na żłobki, przedszkola oraz zwiększy obciążenie istniejących szkół podstawowych.

- 2) Przedsiębiorcy nie współpracują i nie zamierzają współpracować ze szkołami ponadgimnazjalnymi. Większa skłonność do współpracy pozwoliłaby na lepsze dopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.
- 3) Niż demograficzny, powodujący coraz mniejszą liczbę uczniów w gimnazjach, a w przyszłości także w szkołach ponadgimnazjalnych i w dalszej przyszłości na rynku pracy.
- 4) Coraz mniej absolwentów posiada wykształcenie zawodowe, co może w przyszłości skutkować brakiem rąk do pracy w pewnych działach gospodarki regionu (głównie w turystyce czy usługach).
- 5) Jedynie 19% ankietowanych gimnazjalistów planuje po zakończeniu nauki mieszkać nadal w powiecie gryfickim. Taka sytuacja może oznaczać spadek liczby młodych ludzi w powiecie, co w konsekwencji może doprowadzić do spadku liczby dzieci, które w odpowiednim wieku stałyby się uczniami gryfickich szkół.
- 6) Tylko 7% zapytanych gimnazjalistów twierdzi, że w powiecie gryfickim znajduje się firma bądź instytucja, w której mogliby pracować w przyszłości. Taka ocena rynku pracy może negatywnie wpływać na chęć pozostania na obszarze powiatu.
- 7) Wysoki poziom bezrobocia w powiecie negatywnie wpływa na ocenę Gryfic przez młodych ludzi, którzy nie znajdują tutaj dla siebie perspektyw. Może to skutkować chęcią jak najwcześniejszej migracji na obszary charakteryzujące się lepszymi perspektywami na rynku pracy.

Propozycje działań w ramach strategii rozwoju oświaty w powiecie gryfickim:

Z punktu widzenia dostosowania szkolnictwa ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego, ale także ponadlokalnego rynku pracy:

- Należy stworzyć bardziej elastyczne formy edukacji, np. w postaci kursów zawodowych. Proponuje się stworzenie Centrum Doskonalenia Zawodowego, które w ramach swojej działalności prowadziłoby kursy przygotowujące do najbardziej potrzebnych zawodów (np. z listy zawodów deficytowych). Stworzenie takiego centrum może zostać wsparte funduszami unijnymi np. w ramach EFS.
- Proponuje się stworzenie systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w celu wychwycenia tendencji panujących na różnych rynkach pracy i dostosowania oferty edukacyjnej do zmieniającej się dynamicznie sytuacji gospodarczej.

- Na poziomie powiatu proponuje się zintensyfikowanie działań mających na celu promocję absolwentów szkół ponadgimnazjalnych wśród lokalnych pracodawców. Zgodnie z wynikami ankiet, przedsiębiorcy nie mają pełnej wiedzy o tym, jakiego rodzaju umiejętności i zawody posiada młodzież kończąca szkoły średnie w powiecie.
- Zacieśnienie współpracy z przedsiębiorcami pozwoli na rozwój szkolnictwa zawodowego, które powinno nabierać znaczenia, zwłaszcza w kontekście propozycji Komisji Europejskiej, mającej na celu ograniczenie w Polsce liczby osób ubiegających się o wyższe wykształcenie, ale także w kontekście rosnącego wciąż bezrobocia wśród absolwentów szkół wyższych.
- W kontekście rosnącej emigracji zewnętrznej i wewnętrznej należy prowadzić kampanie informacyjne promujące powiat jako miejsce przyjazne młodym ludziom.

Uwzględniając prognozy demograficzne, mówiące o spadku liczby osób uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych:

- Proponuje się przeprowadzenie działań mających na celu przetrwanie okresu spadku liczby uczniów poprzez zmniejszanie liczebności nowo otwieranych oddziałów, ewentualnie ograniczenie liczby tych oddziałów.
- W celu uniknięcia redukcji zatrudnienia w szkolnictwie, a także mając na celu podniesienie jakości kształcenia, proponuje się zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów ścisłych oraz języków obcych.

W celu ciągłego podnoszenia jakości kształcenia proponuje się:

- Wprowadzenie stałego monitoringu wyników uzyskiwanych przez gimnazjalistów na egzaminach końcowych. Ewaluacja i diagnoza tych wyników pozwoli na podnoszenie jakości kształcenia, co przełoży się na lepszą ocenę całego systemu szkolnictwa.
- Dalsze umożliwianie nauczycielom rozwoju zawodowego, który pozwoli dostosowywać ich wiedzę i umiejętności do szybko zmieniającej się rzeczywistości.
- Prowadzenie inwestycji mających na celu poprawę jakości wyposażenia szkół (dostęp do Internetu, sale komputerowe, tablice interaktywne, etc.).
- Inwestycje w wyposażenie czytelní, bibliotek, etc.

Szerzej tematyka ta omówiona została w rozdziale szóstym niniejszego opracowania.

Rozdział 6. Propozycje zmian w funkcjonowaniu systemu oświaty w powiecie gryfickim

Prognozy demograficzne

Na podstawie wykonanych prognoz na lata 2011-2016 określono liczbę potrzebnych miejsc w szkołach na poszczególnych etapach kształcenia.

Z punktu widzenia dalszej przyszłości ważne jest to, jak będzie się kształtować liczba osób w najmłodszych rocznikach. W powiecie gryfickim w latach 2011-2016 o 391 wzrośnie liczba osób w wieku 0-6 lat, a o 191 osób – liczba osób w wieku 7-12 lat. Liczba dzieci w wieku 0-6 lat wzrośnie więc o 8,2%, natomiast liczba dzieci w wieku 7-12 lat – o 5,1%. Spowoduje to wzrost zapotrzebowania na żłobki, przedszkola oraz zwiększy obciążenie istniejących szkół podstawowych. Zmiany te są o tyle ważne, iż roczniki te spowodują zmianę tendencji spadkowych zaobserwowanych w kolejnych, starszych grupach wieku. Po 2016 roku liczba osób w wieku 13-15 i 16-19 lat ustabilizuje się mniej więcej na poziomie z 2016 roku. Jeżeli wykonana prognoza sprawdzi się, to liczbę klas (szkół) oraz ich liczebność należy dostosowywać do liczby osób w odpowiednich grupach wieku na poziomie z 2016 roku.

Zgodnie z wyznaczoną prognozą, w starszych grupach wieku można zaobserwować tendencje spadkowe. Dotyczy to zarówno osób w wieku gimnazjalnym (13-15 lat), jak i ponadgimnazjalnym (16-19 lat).

Liczba osób w wieku 13-15 lat zmaleje o 392 osoby, a więc o 17,9%. Średnie roczne tempo spadku liczby ludności w tej grupie wieku to 3,9%. O **314 osób** (o 13,4%) zmniejszy się liczba osób w wieku 16-18 lat. Jest to spadek średnio z roku na rok o 2,8%. Z kolei o **97 osób** zmniejszy się liczba osób w wieku 19 lat. Jest to spadek o 11,9% (średnio o 2,5% z roku na rok). Zmiany te przyczynią się do mniejszego obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych.

Liczba osób w wieku 13-15 lat przypadająca na jedno gimnazjum zmaleje z 219 do 180. Jest to spadek o 39 osób, a więc mniej więcej o dwie klasy (oddziały) o typowej liczebności. Z kolei liczba osób w wieku 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę ponadgimnazjalną zmaleje ze 179 do 155, a więc o 24 osoby. Oznacza to spadek odpowiadający liczebności jednej (typowej) klasy.

Zaobserwowane zmiany nie są aż tak gwałtowne. Możliwe w obecnej sytuacji są dwa rozwiązania. Po pierwsze – tam gdzie jest to możliwe – można zmniejszyć liczebność klas, przy zachowaniu obecnej ich liczby. Za tym rozwiązaniem przemawia między innymi fakt, że

w latach 2011-2016 będzie zwiększać się liczba osób w wieku 0-6 lat oraz 7-12 lat. Drugą możliwością jest zmniejszenie liczby klas, czemu sprzyjać będzie z kolei coraz mniejsza (aż do końca 2016 roku) liczba osób rozpoczynająca naukę w gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych.

Uwagi i propozycje w zakresie racjonalizacji oferty edukacyjnej

W ciągu sześciu badanych lat stopa bezrobocia w powiecie gryfickim była wyższa od stopy bezrobocia w województwie zachodniopomorskim przeciętnie o 46%. W ostatnim roku badania różnice te były nieco mniejsze. Zauważono także, że w powiecie gryfickim wyraźniejsze są sezonowe zmiany bezrobocia. Ma to związek z turystycznym i rolniczym charakterem powiatu, w którym w okresie letnim pojawiają się dodatkowe miejsca pracy związane z obsługą ruchu turystycznego oraz w rolnictwie.

Bezrobocie wśród ludzi młodych to jedna z bolączek współczesnej gospodarki. Dynamika liczby osób bezrobotnych w wieku 18-24 lat kształtowała się podobnie jak ogólna stopa bezrobocia w powiecie. Liczba bezrobotnych osób w wieku 18-24 lat oscyluje od kilku lat między 1000 a 1200 osobami, wykazując niewielką tendencję zwyżkową. Co więcej, liczba osób w wieku 18-24 lat maleje, natomiast liczba osób bezrobotnych w tym przedziale wieku rośnie. Oznacza to, że stopa bezrobocia wśród osób młodych rośnie bardzo szybko.

Powyższe dwie obserwacje prowadzą do wniosku, że ewentualna racjonalizacja oferty edukacyjnej powinna być skierowana przede wszystkim w kierunku zaspokojenia potrzeb lokalnego rynku pracy, przyspieszenia możliwości przekwalifikowania osób (zwłaszcza młodych), które nie znajdują zatrudnienia w wyuczonym zawodzie oraz – co nie mniej ważne – w kierunku zwiększenia kompetencji kluczowych, zwłaszcza językowych, tak obecnych, jak i przyszłych absolwentów, bowiem zarówno lokalny rynek pracy (obsługa ruchu turystycznego, w którym sporą część odwiedzających stanowią goście z Niemiec) jak i rynki pracy innych krajów Unii Europejskiej (na których z pewnością przyjdzie szukać pracy części bezrobotnych z powiatu gryfickiego) wymagają znajomości języków obcych.

Analizy demograficzne wskazują, że zarówno w gimnazjach, jak i w szkołach ponadgimnazjalnych w najbliższych latach ubędzie uczniów (por. część „Prognozy demograficzne” powyżej). Należy zauważyć, że liczby te dotyczą całego powiatu i wszystkich roczników, zatem pojedyncze szkoły w poszczególnych latach odczują te zmiany w niewielkim stopniu (niekiedy wcale).

Średnia liczba osób w wieku 13-15 lat przypadająca na jedno gimnazjum zmaleje z 219 do 180. Z kolei liczba osób w wieku 16-18 lat przypadająca na jedną szkołę

ponadgimnazjalną zmaleje ze 179 do 155. Zmiany te są na tyle niewielkie, iż prawdopodobnie skutkiem zmian demograficznych będzie mniejsza liczebność klas. Jeśli bowiem liczba osób w całej szkole zmniejszy się o 39 osób, to oznacza to, że w poszczególnych rocznikach liczby uczniów zmniejszą się o kilka-kilkanaście osób. W przypadku gimnazjów oznacza to, że gminy mogą stanąć przed potrzebą zmniejszenia liczby oddziałów w poszczególnych placówkach (o ile w jednym roczniku mają więcej niż jedną klasę). W przypadku szkół ponadgimnazjalnych takie zmiany będą na razie niezasadne. Likwidowanie naboru do klas o określonych profilach nie znajduje uzasadnienia także ze względu na wzrost w analizowanym okresie liczby osób w wieku 0-6 lat oraz 7-12 lat, co spowoduje wzrost obciążenia gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych w dalszej przyszłości. Zauważmy także, że w gestii władz powiatu – a tym samym w sferze zainteresowania niniejszego opracowania – znajdują się decyzje dotyczące de facto czterech szkół ponadgimnazjalnych: Liceum Ogólnokształcącego im. B. Chrobrego w Gryficach, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Z. Herberta w Trzebiatowie, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Cz. Miłosza w Gryficach i Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. W. Witosa w Płotach.

Zmniejszenie liczby oddziałów w szkołach powiatu może skutkować koniecznością zwolnienia nauczycieli bądź ich przekwalifikowania. Wydaje się, że lepszym sposobem przetrwania kilkuletniego okresu spadku liczby uczniów, jednocześnie bezpośrednio wpływającym na jakość edukacji, jest zwiększenie – w ramach możliwości budżetów gmin i powiatu – liczby godzin z niektórymi przedmiotami ponad minima. W szczególności dotyczy to edukacji w zakresie kompetencji kluczowych: technicznych, matematycznych i językowych. Szczegółowo temat czasowego zmniejszenia liczby uczniów i jego konsekwencji omówiono w części „Wskazanie kierunków polityki oświatowej powiatu”.

Przeprowadzone badania ankietowe wskazują raczej na potrzebę drobnych korekt niż gruntownej zmiany oferty edukacyjnej dostępnej w powiecie.

Uczniowie gimnazjów w większości pozytywnie oceniają ofertę edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych. 67% ankietowanych uznało tę ofertę za wystarczającą lub akceptowalnie dobrą. Struktura rodzajów szkół jak i oferowanych przez nie kierunków edukacji w dużym stopniu skorelowana jest z oczekiwaniami gimnazjalistów odnośnie dalszej edukacji. Na podstawie przeprowadzonych ankiet można stwierdzić, że oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych jest zbieżna z preferencjami młodzieży gimnazjalnej odnośnie kierunków i profili kształcenia. 60% ankietowanych gimnazjalistów zamierza kontynuować naukę w szkole zlokalizowanej na terenie powiatu gryfickiego. Jest to szansa dla szkół na pozyskiwanie nowych uczniów. Jedynie 1/4 ankietowanych gimnazjalistów uważa, że

w powiecie gryfickim nie ma szkoły, która mogłaby przygotować ich do wykonywania przyszłego zawodu.

Z drugiej strony coraz mniej absolwentów posiada wykształcenie zawodowe, co może w przyszłości skutkować brakiem rąk do pracy w pewnych działach gospodarki regionu (w turystyce, usługach). Jednocześnie należy zauważyć, że zmiany w ofercie nauczanych zawodów w kierunku zawodów poszukiwanych, ale sezonowych, są niecelowe – prawdopodobnie bowiem nikt z ewentualnych słuchaczy nie zechce inwestować kilku lat edukacji w wykształcenie, które będzie wykorzystywane jedynie przez 2-3 miesiące w ciągu roku. W przypadku takich profesji właściwszym rozwiązaniem wydaje się organizacja systemu kursów doksztalających.

Ogólnie można stwierdzić, że oferta edukacyjna jest dość dobrze dopasowana do potrzeb lokalnego rynku pracy, choć występują bariery (głównie finansowe), utrudniające lepsze dopasowanie programu nauczania do lokalnych potrzeb. Szkoły prowadzą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach pozyskiwania informacji o lokalnym rynku pracy. Brak jednak szerszej współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami, instytucjonalne wsparcie (być może poprzez władze powiatu) byłoby tu pożądane. Raz jeszcze podkreślić należy, że podstawowym kierunkiem zmian oferty edukacji zawodowej powinny stać się szkolenia dla osób nie mogących znaleźć zatrudnienia w wyuczonym zawodzie, w mniejszym stopniu natomiast – modyfikacja istniejącej oferty szkół zawodowych.

Uwagi w kwestii niedoborów kadrowych i technicznych oświaty

W świetle przeprowadzonych badań ankietowych nasuwają się następujące, ogólne wnioski dotyczące sytuacji kadrowej oraz wyposażenia szkół powiatu gryfickiego.

Według przedsiębiorców stopień przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do pracy w zakresie znajomości języków obcych, wiedzy teoretycznej, znajomości przedmiotów ścisłych, umiejętności praktycznych oraz kreatywności i samodzielności w rozwiązywaniu problemów jest średni. Dobra jest umiejętność posługiwania się komputerem. Sami uczniowie oceniają swoją znajomość głównych języków obcych takich jak język angielski czy niemiecki głównie na poziomie podstawowym. Gimnazjaliści mają swobodny dostęp do komputerów, przez co nie cechuje ich zapóźnienie technologiczne. Analogiczny wniosek dotyczy uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w ankietach często podnosili oni jednak problem niskiej użyteczności sprzętu komputerowego w szkołach (sprzęt popsuty, zawirusowany). Wydaje się, że problem ten wynika ze stosunkowo niskiej kultury informatycznej wśród kadry pedagogicznej oraz niedoboru w jej

gronie osób o wykształceniu kierunkowym informatycznym. Niewątpliwie przydatne byłoby zwiększenie liczby godzin nauczania języków obcych w szkołach, a co za tym idzie – prawdopodobnie potrzebne byłoby zwiększenie liczby zatrudnionych nauczycieli języków obcych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w dobie zmniejszającej się z powodu wstępującego niżu demograficznego liczby uczniów w szkołach, niedobory kadrowe schodzą na dalszy plan, większym bowiem wyzwaniem będzie znalezienie pełnego zatrudnienia dla obecnej kadry pedagogicznej.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród nauczycieli zapytano, czy kadra pedagogiczna zatrudniona w szkole ma odpowiednie kwalifikacje, aby dopasować program nauczania do lokalnych potrzeb. Jest to pośrednio pytanie o niedobory kadrowe. Ogromna większość nauczycieli twierdzi, że kadra pedagogiczna ma odpowiednie kwalifikacje, albo ma je w znacznym stopniu. Żaden respondent nie wskazał odpowiedzi, że kadra nie ma takich kwalifikacji. Obraz ten nie do końca spójny jest z odpowiedziami na kolejne pytanie – o to, czy w szkole jest zapotrzebowanie na nauczycieli przedmiotów, które byłyby w przyszłości przydatne uczniom na lokalnym rynku pracy. Większość badanych nauczycieli nie wiedziała, czy w ich szkołach występuje zapotrzebowanie na takich nauczycieli. Ponad jedna trzecia ankietowanych twierdziła, że nie ma potrzeby zatrudniać takich nauczycieli.

W ocenie kadry pedagogicznej – co zrozumiałe – szkoły jawią się jako niedoinwestowane w sprzęt wspomagający edukację. Zdecydowana większość nauczycieli uważała, że w ich szkołach należy kupić bądź zmodernizować sprzęt dydaktyczny. Nauczyciele najczęściej wskazywali na potrzeby w zakresie sprzętu komputerowego, tablic interaktywnych, czy laboratoriów komputerowych. W dalszej kolejności były potrzeby w zakresie nauk ścisłych, czy zajęć praktycznych (na przykład mikroskopy). W rozmowach bezpośrednich z dyrektorami szkół poza wyżej wymienionymi wskazywano również na potrzebę wyposażenia pracowni praktycznej nauki zawodu oraz na fakt, iż technologia informacyjna dostępna w szkołach jest za uboga w porównaniu z tym, czym w tym zakresie dysponują uczniowie we własnych domach.

Najciekawsze są wnioski z odpowiedzi na pytania, jakie przedmioty zawodowe byłyby, według nauczycieli, najbardziej w szkołach pożądane. Okazało się, że nauczyciele najczęściej wymieniali przedmioty (specjalności) z zakresu turystyki/gastronomii. Z kolei spytani o to, jakie kierunki i przedmioty należałoby ograniczyć z powodu niedopasowania programu nauczania do potrzeb rynku pracy, na ogół wymieniali przedmioty ekonomiczne.

Wskazanie kierunków polityki oświatowej powiatu

Z analizy liczby szkół oraz liczby uczniów i liczby absolwentów oraz z prognoz demograficznych (patrz tabela 3.1.10) można wywnioskować, że w najbliższych latach w gimnazjach będzie się uczyło mniej dzieci. W związku z powyższym w tych szkołach należy liczyć się ze zmniejszeniem liczby oddziałów lub ze zmniejszeniem liczby uczniów w oddziałach oraz ze zwiększeniem liczby godzin pozalekcyjnych dla nauczycieli.

W szkołach ponadgimnazjalnych liczba uczniów będzie się z roku na rok zmniejszać. Do roku 2014 liczba osób w wieku 15 ukończonych lat (a więc rozpoczynających naukę) zmniejszy się o ponad 70 osób w porównaniu do stanu obecnego (patrz tabela 3.1.10). W kolejnych trzech latach nastąpi zmniejszenie liczby 15-latków o kolejne 100 osób. Wyjście naprzeciw temu zjawisku będzie się wiązało z podjęciem pewnych kroków. Zasadniczo istnieją dwie możliwości:

1. Można zmniejszyć liczebność pierwszych klas z około 27 osób obecnie do mniej więcej 24 osób w roku 2014 i około 21 w roku 2017 (ostatni rok wykracza poza horyzont czasowy strategii, jednakże został on zamieszczony, żeby zwrócić uwagę na tę niekorzystną tendencję).
2. Innym możliwym rozwiązaniem jest zmniejszenie do roku 2014 liczby oddziałów o trzy, a do roku 2017 o kolejne trzy.

Wybór lub wystąpienie wariantu drugiego spowoduje konieczność korekty zatrudnienia (o około 6-8 etatów). Proponuje się, aby naturalny ubytek liczby nauczycieli odchodzących na emeryturę był w szkołach zarządzanych przez powiat nie w pełni kompensowany nowymi angażami (w skali roku liczba nowozatrudnionych osób powinna być o 1-2 osoby mniejsza od liczby osób odchodzących na emeryturę). Zagospodarowanie nadmiernej liczby nauczycieli możliwe będzie także w porozumieniu z gminami, w których pojawi się od roku 2012 przejściowe zwiększone zapotrzebowanie na etaty w szkołach podstawowych, a następnie od roku 2018 w gimnazjach, związane z planowanym wprowadzeniem od roku 2012 obowiązku szkolnego dla sześciolatków – w roku 2012 będzie to oznaczało skokowe, niemal dwukrotne zwiększenie liczby uczniów klas pierwszych szkół podstawowych, przy czym ta zwiększona liczba uczniów z dwóch roczników 2005 i 2006 przejdzie następnie wspólnie przez kolejne etapy edukacji.

Przy zmniejszaniu liczby oddziałów lub zmniejszaniu ich liczebności sugeruje się dostosowanie do zaleceń polityki edukacyjnej, które kładą większy nacisk na kształcenie zawodowe (techniczne) oraz w zakresie kompetencji matematyczno-technicznych. Oznacza to zalecenie ograniczenia naboru do oddziałów o profilach ogólnych i humanistycznych lub

w pierwszej kolejności zmniejszenie liczby uczniów w tych klasach. Koreluje to z celami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w ramach którego można pozyskiwać dofinansowanie na działalność edukacyjną. Szerzej ten temat opisano w części „Zewnętrzne źródła finansowania oświaty”.

Przeprowadzone badania ankietowe wykazały między innymi, że szkoły na ogół nie prowadzą współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na lokalnym rynku pracy. Ma to negatywne konsekwencje z kilku powodów. Po pierwsze, szkoły nie pośredniczą w organizowaniu praktyk zawodowych dla uczniów. To z kolei przekłada się na niewielką wiedzę uczniów w zakresie tego, czym zajmują się lokalne firmy i czym zajmują się ich poszczególni pracownicy. Należałoby taką współpracę rozwinąć – wówczas szkoły wiedziałyby, jakie jest zapotrzebowanie firm, co pozwoliłoby na większe dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb przedsiębiorstw, które działają na lokalnym rynku.

Ponadto, jak wynika z przeprowadzonych badań, szkoły na ogół nie współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe u osób bezrobotnych. Bardzo ważne byłoby, aby szkoły w najbliższym czasie taką współpracę albo podjęły, albo rozwinęły z kilku powodów. Po pierwsze miałyby wówczas informację o tym, jakie szkolenia są organizowane i jakie są potrzebne, a przygotowując do nich nauczycieli, podnosiłyby ich kwalifikacje. Dodatkowo, dzięki takim działaniom aktywnie przyczyniałyby się do zmniejszenia w przyszłości bezrobocia w regionie oraz dostosowałyby swoją ofertę edukacyjną do lokalnych potrzeb.

Nie wszystkie zadania edukacyjne należy wykonywać w szkołach, gdyż w niektórych przypadkach byłoby to bezzasadne. W wielu przypadkach dobrym rozwiązaniem byłoby powołanie do życia Powiatowego Centrum Szkolenia Zawodowego, które organizowałoby szkolenia, kursy w zawodach, które są aktualnie w regionie poszukiwane (głównie zawody deficytowe). Takie centrum na czas potrzebny do przeprowadzenia konkretnych szkoleń wynajęłoby nauczycieli z odpowiednimi kwalifikacjami (najlepiej nauczycieli pracujących w szkołach w regionie, ewentualnie z zewnątrz) bez konieczności zatrudniania takich osób na stałe. Program realizowany w takim centrum byłby programem elastycznym, zależnym od tego, jakie są aktualne potrzeby na lokalnym rynku pracy. Koszty takich szkoleń można w części pokrywać wykorzystując fundusze unijne.

Zewnętrzne źródła finansowania oświaty

W zakresie poszukiwań zewnętrznych źródeł finansowania jako dwa główne źródła należy wskazać źródła komercyjne (np. kredyty bankowe) oraz współfinansowanie ze środków unijnych. Wśród tych drugich wyróżnić możemy dwie główne grupy programów:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (www.wup.pl),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego (www.rpo.wzp.pl).

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) – komponent regionalny

Wśród dziesięciu Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki znalazły się dwa Priorytety oświatowe. Na szczeblu regionalnym wdrażany jest Priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”. Za jego wdrażanie w regionach odpowiadają urzędy marszałkowskie lub wojewódzkie urzędy pracy, pełniące funkcję Instytucji Pośredniczących (IP) lub Instytucji Pośredniczących II stopnia (IP II). W województwie zachodniopomorskim jest to Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.

PO KL finansowany jest w 85 proc. ze środków unijnych (Europejskiego Funduszu Społecznego) i w 15 proc. ze środków krajowych. Ogółem na realizację Programu przewidziano ponad 11,4 mld EUR, z czego ponad 9,7 mld EUR stanowi wkład EFS. W wyniku realizacji Programu polska oświata uzyska wsparcie z EFS w wysokości 2,3 mld Euro (Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty” – ponad 855 mln EUR z EFS i Priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” – około 1 448 mln EUR z EFS).

W ramach priorytetów edukacyjnych PO KL finansowane są projekty mające na celu zapewnienie efektywnego zarządzania systemem edukacji, doskonalenie programów nauczania i uzupełniania ich o elementy innowacyjne, wzmacnianie efektywności systemu szkolenia i doskonalenia kadr edukacji, zarówno na poziomie szkolnictwa wyższego, jak i na wcześniejszych poziomach kształcenia. Przewiduje się także dostosowanie programów i kierunków nauczania do wymogów rynku pracy, podnoszenie kompetencji i poziomu wiedzy uczniów i studentów w zakresie nauk o znaczeniu kluczowym dla gospodarki, współpracę między instytucjami systemu edukacji a przedsiębiorstwami i sektorem badawczo-rozwojowym. Bardzo ważnym elementem są działania zmierzające do rozwoju potencjału dydaktycznego szkół wyższych oraz wspierające rozwój kierunków studiów technicznych, matematycznych i przyrodniczych.

Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Priorytet IX wspiera regiony w zakresie podnoszenia jakości i poziomu wykształcenia społeczeństwa poprzez realizację programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych. Dostęp do edukacji jest podstawowym czynnikiem określającym przebieg ścieżki edukacyjnej, a w rezultacie określa sytuację jednostki na rynku pracy.

W Priorytecie IX wsparcie kierowane jest do osób i instytucji zajmujących się procesem kształcenia, które mają na celu wyrównanie szans w dostępie do edukacji i wysokiej jakości usług edukacyjnych. Szczególnym wsparciem objęte zostały te obszary i grupy, które napotykać na bariery w dostępie do usług edukacyjnych. Ważnym elementem Priorytetu IX są programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych. Chodzi tu o m.in. dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla uczniów. Programy te będą ukierunkowane na dostosowywanie kompetencji przyszłych absolwentów do potrzeb rynku pracy, a także przygotowanie uczniów do funkcjonowania na nim. W tym obszarze szczególny nacisk położony jest na szkolnictwo zawodowe, w ramach którego znacząco wspierana jest współpraca szkół i placówek z pracodawcami, co przyczyni się w przyszłości do wzmocnienia nauczania praktycznego m.in. poprzez staże i praktyki odbywane u pracodawców, co zaowocuje wyposażeniem przyszłych absolwentów w praktyczne umiejętności.

Wsparcie otrzymają ponadto wszelkie działania związane z modernizacją oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego poprzez dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, a także wyposażenie szkół w nowoczesne materiały dydaktyczne. Wsparciem towarzyszącym wyrównywaniu szans edukacyjnych są programy stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych, którym trudna sytuacja materialna uniemożliwia rozwój edukacyjny. Realizowane są także działania wzmacniające potencjał instytucji edukacyjnych poprzez kompleksowe programy ukierunkowane na rozwój kadry pedagogicznej. W ramach tego Priorytetu podjęto działania mające na celu upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych chcących podnieść swoje kwalifikacje lub uzupełnić wykształcenie ogólne i zawodowe. Działania Priorytetu IX skierowane są m.in.: do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, ich rodziców, młodzieży gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej, szkół i placówek oświatowych oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Większość działań Priorytetu IX przeznaczona jest dla wszystkich podmiotów posiadających osobowość prawną.

Działania i poddziałania realizowane w ramach Priorytetu IX:

9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty.

- Poddziałanie 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej – projekty konkursowe.
- Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych – projekty konkursowe.
- Poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych – projekty systemowe.

9.2. Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.

9.3. Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego.

9.4. Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.

9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013

W ramach regionalnego programu operacyjnego województwa zachodniopomorskiego realizowane są m.in. projekty w ramach osi priorytetowej nr 7 – Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia. Realizowane są tu projekty poprawiające warunki kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego i technicznego, związane również z kształceniem ustawicznym.

W ramach osi 7 wyróżnić można między innymi działanie 7.1 Infrastruktura edukacyjna wraz z jego poddziałaniem 7.1.2. Infrastruktura edukacyjna – szkolnictwo gimnazjalne i ponadgimnazjalne.

Celem Poddziałania 7.1.2 jest poprawa jakości i dostępności do infrastruktury edukacyjnej na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym poprzez wzmocnienie konkurencyjności województwa oraz promowanie modelu społeczeństwa rozwijającego swój potencjał intelektualny poprzez ułatwienie dostępu do edukacji na poziomie gimnazjalnym oraz ponadgimnazjalnym.

W ramach poddziałania zakłada się stworzenie odpowiednich warunków dla systematycznego podnoszenia jakości i standardów kształcenia uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz gimnazjalnych, przede wszystkim zaś umożliwienie im doskonalenia i rozwijania kwalifikacji ogólnych i zawodowych przez całe życie. Poddziałanie skierowane jest na realizację przedsięwzięć obejmujących m.in. budowę, przebudowę,

rozbudowę, wyposażenie sal lekcyjnych m.in. w środki dydaktyczne. Działania te wpłyną na poprawę jakości procesu nauczania, a tym samym na poprawę efektywności systemu edukacyjnego na poziomie gimnazjalnym na terenie województwa zachodniopomorskiego.

W ramach poddziałania 7.1.2. wspierane będą projekty, których przedmiotem jest przeprowadzenie budowy i/lub przebudowy wraz z wyposażeniem obiektów infrastruktury szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem szkół o profilu technicznym m.in. w środki dydaktyczne, urządzenia do praktycznej nauki zawodu, sprzęt komputerowy.

Podsumowując informacje udostępnione przez organizacje zajmujące się rozdysponowywaniem środków unijnych można powiedzieć, że prezentowane Programy Operacyjne pozwalają na zdobywanie współfinansowania zarówno na działania związane z podnoszeniem kwalifikacji uczniów i nauczycieli jak i na poprawę bazy edukacyjnej. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż wskazane Programy są częścią perspektywy finansowej 2007-2013, co może nieść ryzyko, iż środki finansowe możliwe do uzyskania są na wyczerpaniu. Natomiast kolejna oś finansowa 2014-2020 nie jest jeszcze uszczegółowiona i nie sposób obecnie wskazać na potencjalne źródła finansowe w ramach nowej perspektywy.